

НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА

О. Калініченко, Л. Аристова

МИСТЕЦТВО

1 клас

**Методичні рекомендації
до навчання учнів**

або

Система уроків
за підручником
О. Калініченко, Л. Аристової

Видавництво «Освіта»
2019

ЗМІСТ

Тема 1: Здрастуй, школо!

Урок образотворчого мистецтва

5

Урок музичного мистецтва

7

Тема 2: Ми – учні чарівниці Гармонії

Урок образотворчого мистецтва

9

Урок музичного мистецтва

11

Тема 3: Мої друзі – іграшки

Урок образотворчого мистецтва

13

Урок музичного мистецтва

15

Додаток

150

Список літератури

151

Тема 1: Здрастуй, школо!

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: зображення чарівної мистецької стежинки (*акварель, фломастери, олівці*).

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (М. Вітг «Друзі», скульптура у парку м. Харків).

КЧМ: презентація результатів власної творчості.

Елементи інтеграції: з різними предметами.

Основні поняття для засвоєння: *мистецтво, митці, образотворче мистецтво, лінія.*

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

— Доброго дня, діти. Сьогодні ми помандруємо до чарівного світу Мистецтва. Щоб потрапити туди, не треба збирати валізу, купувати квиток на потяг чи літак. Достатньо взяти в руки пензлик чи олівець, заспівати пісеньку – і ти вже на порозі цього чудового світу. Щоб краще орієнтуватися в ньому, варто знайомитися з творами мистецтва: роздивлятися картини, слухати музику. А ще — треба просто навчитися бачити красу навколо себе та розповідати про неї близьким.

Путівником у подорожі світом Мистецтва є підручник «Мистецтво». А допоможе нам у мандрах чарівниці Гармонія. Розгорніть підручник та роздивіться її зображення. Ось про що вона розповідає.

Робота з підручником

Учитель зачитує слова чарівниці Гармонії (с. 4).

Учитель пропонує порівняти, як зображені діти на картині та в скульптурі.

Зважаючи, що діти, можливо, вперше знайомляться з творами мистецтва, зазначає, що картина написана фарбами, а скульптура виготовлена з металу.

Аналіз-інтерпретація творів образотворчого мистецтва

Можливі відповіді дітей:

— Картина різнокольорова, а скульптура одного кольору (кольору металу).

— На картині трава, квіти, далечінь намальовані, а скульптура розміщена в парку, її оточують справжні трава, кущі, дерева.

— На картині діти намальовані в площині, а в скульптурі вони виглядають як у житті — об'ємними.

— Зображення на картині можна розглядати тільки з однієї сторони, а скульптуру в парку можна обійти і роздивитися з усіх сторін.

Учитель пропонує підсумувати: чи можуть митці по різному (але однаково виразно) розповісти про один і той самий сюжет?

II. Повідомлення теми уроку

Намалюймо чарівну мистецьку стежинку, якою помандруємо світом мистецтва. Для цього використаємо різні художні матеріали за бажанням: акварельні фарби і пензлі, фломастери і кольорові олівці.

III. Основна частина

Прикрасьте стежинку красивими візерунками. Допоможе вам у цьому лінія: пряма, хвиляста, ламана.

Робота з підручником

Роздивіться у підручнику, як виглядають лінії (стор.5).

Фізкультхвилинка

«Намалюйте» рухами руки в повітрі, як виглядає кожна лінія.

Робота з підручником (продовження)

Кожен намалює свою стежинку такою, як захоче. Тому всі стежинки в класі будуть різними. Роздивіться в підручнику можливі варіанти зображення стежинки. Вона може бути прямою або вигинатися. Візерунки можуть розташовуватися вздовж або впоперек стежинки.

Робота в зошиті

Намалюємо чарівну стежинку в робочому зошиті — альбомі (с. 2). Чарівниця Гармонія пропонує спочатку потренуватися й провести в альбомі 2-3 різні коротенькі лінії.

В альбомі передбачено місце для виконання двох варіантів зображень стежинки, але в класі треба намалювати тільки один. У першому варіанті можна малювати самостійно, а в другому скористатися певними підказками.

IV. ХУДОЖНЬО-ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

Намалюй чарівну мистецьку стежинку (акварель, фломастери, кольорові олівці). Прикрась її красивими візерунками. Допоможе тобі в цьому лінія: пряма, хвиляста, ламана.

Учителю про перебіг виконання завдання

Щоб стежинка вийшла красивою, варто спочатку двома лініями намітити її загальний вигляд. А потім *товстим пензлем* (щоб якнайшвидше зафарбувати тло) наносити акварельними фарбами прямі або хвилясті чи ламані лінії. Між лініями можна залишати незафарбоване місце або проводити наступні лінії поруч таким чином, щоб фарба перетікала одна в іншу — так можна зафарбувати великі площини. Буде виглядати цікаво, якщо поверх широких смуг *тонким пензлем* проводити додаткові лінії, які повторюють попередні або зовсім інші.

Головне — намітити візерунки відразу по всій стежинці, а потім поступово їх деталізувати, ускладнювати в межах наявного часу. Тоді до кінця уроку стежинка вже буде прикрашена по всій довжині, і робота виглядатиме закінченою.

Щоб швидше виконати завдання, доцільно скористаються *широкими фломастерами* — *маркерами*. Ними також краще проводити основні лінії у візерунках, під які потім підлаштовувати інші лінії, проведені тонкими фломастерами чи олівцями.

Виконуючи це завдання, учні одночасно вправляються в опануванні нових умінь і навичок у роботі з художніми матеріалами й удосконалюють набуті раніше.

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Набуття мистецького досвіду. Обмін враженнями:

— Погляньмо, які красиві барвисті стежинки намалювали учні.

— А хто бажає розповісти про свій малюнок?

Домашнє завдання: с. 5 у підручнику.

Роздивитися ілюстрації у підручниках із різних предметів. Пошукати на них цікаві лінії.

VI. Заняття на групі подовженого дня

Для розширення уявлення про лінії можна запропонувати учням намалювати сонечко із прямими промінцями і хвилястими промінцями (одного кольору або чергувати жовтий, оранжевий тощо) та порівняти їх.

Можна запропонувати учням намалювати їжачка та змію ламаними лініями і хвилястими та самостійно дійти до висновку щодо доцільності застосування тих чи інших ліній.

Тема 1: Здрастуй, школо!

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісні «Перший дзвоник» у відповідному настрої, характері; дотримання правил співу (поставка, дихання); гра на музичному інструменті (трикутник);

СІМ: сприймання музичних творів та висловлювання враження;

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання 1 куплету пісні).

Музичний матеріал: СМ: В. А. Моцарт «Маленька нічна серенада» (1 ч.); «Засмутилось кошеня», муз. І. Кириліної, сл. П. Воронька; ХТД: «Перший дзвоник», сл. і муз. Н. Май.

Елементи інтеграції: м/ф «Маленький Моцарт» (серія 6 «Скрипкова історія, фрагмент).

Основні поняття для засвоєння: *музика; музичні звуки; пісня; хор.*

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Повідомлення теми уроку
Зав'язка (проблема):	Бесіда про музичні звуки, музику. Проблемне питання: «Чи існують насправді звуки і якщо існують, то чому ми їх не бачимо?»
Розробка:	Бесіда про творчість В. А. Моцарта. Перегляд м/ф «Маленький Моцарт»
Кульмінація 1:	Слухання В. А. Моцарт «Маленька нічна серенада» (1 ч.), аналіз-інтерпретація
Розробка:	Робота в зошиті: завд. 3, с.1. Бесіда про пісню, слухання пісні «Засмутилось кошеня», муз. І. Кириліної, сл. П. Воронька, обговорення. Вокально-хорова робота
Кульмінація 2:	Емоційне виконання 1 куплету пісні «Перший дзвоник», вірші і музика Наталії Май. Імпровізація (трикутник)
Розробка:	Робота з підручником: виконання завдання (с.7)
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Організаційний момент. Розучування музичного вітання.

— Доброго дня, діти. Сьогодні ми з вами розпочинаємо захоплюючу подорож у дивовижну країну Музики. На наших уроках ми будемо співати, слухати музику, грати на дитячих музичних інструментах, крок за кроком пізнаватимемо загадковий музичний світ. У цій захоплюючій подорожі з нами завжди будуть герої нашого підручника — мудра Чарівниця Гармонія, яка буде знайомити вас із таємницями музики, співоча Чарівниця Мелодія, яка запропонує прослухати або проспівати пісню, веселий і невгамовний Чарівник Ритм, з яким ви будете грати на музичних інструментах, танцювати та розгадувати музичні загадки. Давайте розгорнемо першу сторінку підручника і познайомимося з нашими героями.

Робота з підручником: форзац, с.6.

Учитель пропонує учням роздивитися зображення героїв-комунікаторів (*форзац*), зачитує слова-звертання до маленьких першокласників на с.6, розповідає про правила роботи з підручником і зошитом.

II. Повідомлення теми уроку

— Тема нашого уроку «Здрастуй, школо!». Світ музики загадковий і дивовижний. Його зможе осягнути той, хто вміє слухати, любить мріяти і фантазувати та прагне до пізнання. І сьогодні впродовж уроку ми спробуємо знайти відповідь на запитання: «Чи насправді існують звуки? А якщо існують, то чому ми їх не бачимо?»

— Щоб наша з вами захоплююча подорож відбулася, була цікавою й захоплюючою, необхідно підготуватися. Для початку треба зовсім небагато — навчитися слухати тишу. Давайте на хвилинку замружимо очі і прислухаємося...

(Слухання тиші)

III. Основна частина

— Що ми почули? Багато звуків: шурхіт листочків на деревах за вікном, кроки людей, гудки автомобілів, спів пташок... А чи існує справжня тиша?

— Скільки незвичних звуків і шумів оточують нас у повсякденному житті. Ми так до них звикли, що часом просто не помічаємо їх. Але вони можуть багато про що розповісти. Так що ж це за звуки? Як ви вважаєте, ці звуки можна наспівати, записати нотами, зіграти на музичному інструменті? Давайте спробуємо.

(Діти пробують наспівати шумові звуки)

— Переконалися? Ці звуки не можна наспівати і зіграти на музичному інструменті, тому що вони немусичні. Їх називають шумом. Поміркуйте, чому їх так називають?

— Проте існують й інші звуки — чарівні! Їх створила людина. Коли вона заспівала, виникла музика. Ці звуки можна наспівати голосом, награти на музичному інструменті і записати нотними знаками. Тому і звуки ці назвали музичними.

— Пригадайте, а де ми можемо почути музичні звуки? А що треба зробити, щоб ці звуки не зникли? А як ви вважаєте, як треба слухати музику?

(Дидактичний театр: «Секрети слухання музики від Чарівниці Гармонії». Учителю показує зображення Чарівниці Гармонії і від її імені розповідає учням про правила слухання музики)

Чарівниця Гармонія:

— Я хочу відкрити вам секрети слухання музики:

- ✓ сісти треба зручніше, руки покласти на коліна або на парту;
- ✓ слухати треба в повній тиші, ні про що не розмовляючи;
- ✓ слухати треба дуже уважно, не відволікатися.

Отже, слухайте уважно!

— Чи запам'ятали ви, як треба слухати музику?

Слухання музичного твору

— Сьогодні ми з вами послухаємо музику відомого австрійського композитора Вольфганга Амадея Моцарта. Коли йому було стільки ж років, як вам зараз, він був уже дуже відомим. Його називали «диво-дитина». У віці трьох років малий Моцарт навчився грати на клавесині (учитель показує зображення клавесину). А з п'яти років почав придумувати невеличкі музичні п'єси. У віці шести-восьми років хлопчик разом зі своєю старшою сестрою Наннерль об'їздив усю Європу, граючи на клавирі і скрипці та виконуючи твори різних композиторів і свої власні. Маленький Моцарт умів імпровізувати прямо під час виконання музичного твору, давав багато сольних концертів і вражав слухачів силою свого музичного таланту.

— Давайте переглянемо фрагмент із мультфільму «Маленький Моцарт», у якому відображено ці події.

(Перегляд фрагменту м/ф «Маленький Моцарт», серія 6 «Скрипкова історія»)

— Яким ви побачили маленького Моцарта? Що вас вразило?

— Послухаємо відомий твір композитора, який називається «Маленька нічна серенада» (1 ч.).

(Слухання В. А. Моцарт «Маленька нічна серенада» (1 ч.))

— Який настрій викликала у вас серенада? Поміркуйте, чому композитор назвав її нічною?

Аналіз-інтерпретація музичного твору

Який настрій викликала музика?

Чому композитор назвав її нічною серенадою?

Що ви уявили, слухаючи цю музику?

Чи відчували ви красу музичних звуків?

Робота у зошиті: завдання 3, с.1

— Розгорніть свої зошити і давайте разом допоможемо Чарівниці Гармонії визначити музичні звуки.

Фізкультхвилинка

Слухання музичного твору

— Для того, щоб навчитися відчувати і розуміти красу музики, познайомитися з музичною мовою і навчитися її розуміти, дізнаватися про відомих композиторів і виконавців, ми з вами повинні сумлінно вчитися. А де може відбуватися наше навчання? Звісно, це можливо саме на уроках у школі. А як ви гадаєте, чи всі діти хочуть навчатися у школі? Давайте зараз прослухаємо музичний твір, який співають. Це *пісня*. Вона про котика, який відправився на навчання.

(Слухання пісні «Засмутилось кошеня», муз. І. Кириліної, сл. П. Воронька, обговорення)

— Поміркуйте, з яким настроєм котик ішов до школи і чому? Чого навчила вас ця пісня?

Вокально-хорова робота.

— А тепер давайте прослухаємо ще одну пісню про школу. З яким настроєм ці діти ідуть до школи?

(Слухання пісні «Перший дзвоник» у виконанні вчителя, муз. і сл. Н. Май)

— Що змінилося у житті дітей, коли вони стали першокласниками? Цю пісню ми будемо співати всі разом. А коли пісню співають багато людей, утворюється *хор*.

— Чарівниця Гармонія підготувала для вас ще кілька секретів співу.

- ✓ Співати треба стоячи або сидячи.
- ✓ Співаючи, тримайтеся рівненько.
- ✓ Співайте без напруження, вдихайте повітря спокійно.
- ✓ Намагайтеся співати виразно, передаючи настрої пісні.

Презентація пісні вчителем під власний супровід. Налаштування учнів на перший звук мелодії. Розучування мелодії пісні за фразами на склад «ла» за типом «луна». Учитель проспівує музичну фразу, учні повторюють. Робота над диханням. Приділяти увагу тому, щоб діти намагалися співати виразно, відображаючи характер музики. Робота над чіткою звуковою вимовою (проговорення тексту пошепки у ритмі пісні). Спів пісні зі словами. На 1-му уроці доцільно вивчити лише 1 куплет, роботу по розучуванню пісні продовжити на наступних уроках.

Імпровізація (інструментальна)

Гра на трикутнику, імпровізація на тему «Музика шкільного дзвоника».

Робота з підручником

Завдання «Обери правильну відповідь», с.7

IV. Підсумок уроку

Висловлювання учнів щодо питання: «Чи існують насправді звуки? А якщо існують, то чому ми їх не бачимо?»

Закріплення вивченого.

Гра «Так чи Ні»

- ✓ Коли слухаєш музику, треба голосно кричати та розмовляти. (Ні)
- ✓ Коли співаєш, треба мовчати. (Ні)
- ✓ Слухати музику треба уважно, не відволікаючись. (Так)
- ✓ Співаючи, треба триматися рівненько. (Так)
- ✓ Коли люди грають на музичних інструментах, виникають музичні звуки. (Так)
- ✓ Коли ми чуємо гуркіт або шурхіт, з'являються музичні звуки. (Ні)
- ✓ Коли пісню співають разом багато людей, утворюється хор. (Так)

Домашнє завдання (за бажанням): слухати музику, розповісти про враження від почутої музики.

Тема 2: Ми — учні чарівниці Гармонії

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: зображення школи чарівниці Гармонії (*кольоровий папір, аплікація*).

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (фотографії шкіл; таблиця із зображенням простих форм та предметів такої ж форми; відеофільм про різні форми).

КЧМ: презентація результатів власної творчості.

Елементи інтеграції:

Основні поняття для засвоєння: *форма, прості форми, складна форма.*

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

— Доброго дня, діти! Сьогодні саме тут, у нашій школі, розпочинається подорож світом Мистецтва. Як цікаво і весело буде пізнавати мистецтво разом із чарівницею Гармонією!

II. Повідомлення теми уроку

— Тема нашого уроку «Ми — учні чарівниці Гармонії». Вона допоможе вам навчитися співати і танцювати, малювати і ліпити.

III. Основна частина

— Сьогодні ми потрапили в країну Образотворчого мистецтва. Митці, які живуть тут, не тільки пишуть картини, створюють скульптури, якими ми милуємося, а й взагалі роблять наш світ красивим. Вони створюють гарні речі, проектують будинки, зокрема і школи для дітей.

Робота з підручником (с.8)

Учитель пропонує учням роздивитися фотографії шкіл в Україні й Австралії та розказати, що несподіваного можна побачити в цих будівлях. Якщо дітям важко відповісти, можна задати навідні запитання. Наприклад: Якого кольору кожна школа? Чи схожі школи між собою? Чим саме вони відрізняються? **Яка форма цих будівель?**

Учитель пояснює поняття «форма» та розповідає про *прості форми*. Далі пропонує порівняти прості форми зі знайомими предметами (с.8).

Робота у зошиті

Розгорніть свої зошити і давайте разом допоможемо чарівниці Гармонії з'єднати лініями предмети з відповідними формами (учні виконують завдання1, с.4).

Основна частина (продовження)

А тепер знайдемо прості форми, з яких складаються будинки шкіл на фотографіях.

Відповіді дітей: трикутники, прямокутники; є маленькі кружечки вікон на верхньому фото, там є також білі півкруги, якими прикрашені вікна.

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання

Як багато цікавого дізналися ми сьогодні про форми. Тепер можемо відчути себе справжніми митцями. Нумо створимо *оригінальний будиночок школи чарівниці Гармонії*.

Для цього нам знадобиться кольоровий папір, картон, ножиці, клей.

Робота з підручником (стор.9)

Учитель пропонує учням роздивитися можливі варіанти виконання завдання. У підручнику наведено приклад, коли з одних і тих самих фігур можна скласти різні зображення будинків.

IV. Художньо-творча діяльність

Створи **оригінальний будиночок школи чарівниці Гармонії з кольорового паперу (аплікація)**. Для цього використай прості форми (прямокутники, трикутники, круги). За бажанням домалюй вікна, двері.

Учителю про перебіг виконання завдання

Спочатку треба вирізати з кольорового паперу прості форми. Учні можуть вирізати на власний розсуд будь-які форми різних розмірів і кольорів. Проте їм треба підказати, що одна з форм має бути найбільшою — це буде основна форма школи. За основну форму можна взяти і прямокутник, і круг, і півкруг або частину круга. Інші форми будуть накладатися на неї.

Бажано, щоб деякі форми дублювалися – тоді складене з них зображення буде більш схожим на будівлю. Вирізати багато однакових форм можна за принципом витинанки: скласти смужку паперу кілька разів та обрізати її з усіх боків. Бажано, щоб учитель продемонстрував дітям, як це зробити. Не потрібно вирізати багато різних частин для будиночка, їх буде складно поєднати і це забере більше часу.

Звичайно, дитина може тільки намагатися вирізати саме прямокутник, а не просто чотирикутник. Враховуючи вік першокласників і те, що вчитель ще не розповідав їм про прямий кут, можна обвести пенал або частину щоденника замість шаблону. Трикутник також може бути будь-яким. А щоб діти вирізали круг, їм потрібно скористатися шаблоном. Круг можна розрізати навпіл, тоді кожна дитина скористається півкругом. Можна також порадити учням скласти аркуш паперу як для вирізання сніжинки та відрізати довшу частину.

Як варіант, можна організувати роботу дітей у парах: як з метою налагодження між ними співпраці і дружніх стосунків, так і для економії паперу (кожен витратить тільки два аркуші певного кольору, а разом скористаються чотирма кольорами). У такому випадку кожен має вирізати однакові частини будинку і для себе, і для сусіда за партою. Для цього треба скласти аркуш навпіл і вирізати зразу дві однакові форми або скласти папір багато разів і вирізати форму через увесь складений папір. Якщо один учень виконає зображення на горизонтальному аркуші, а другий — на вертикальному, то зображення шкіл буде різним. Це стане наочним прикладом того, як з однакових форм можна створити зовсім різні будиночки (як на прикладах у підручнику).

За тло можна порадити взяти картон блакитного або синього кольору, але небо в різну погоду буває і рожевим, і жовтим, і сірим. Тому нехай діти проявлять фантазію або просто використають папір чи картон, які мають.

Дітям варто нагадати, що перш ніж клеїти будинок, треба приклеїти до картону «землю», тобто горизонтальну площину, на яку потім «поставимо» школу. Для «землі» можна відрізати смужку паперу, не обов'язково ідеально рівну, а таку, яку дитина зможе вирізати. Її краще відразу наклеїти на картон. Доцільно також відлити невелику кількість клею, щоб на наступному етапі роботи було легше набирати його пензликом.

Зібравши і розклавши частини будинку, дитина пересуває їх по аркушу так, щоб скласти красиве зображення школи чарівниці Гармонії. Під час складання дітям варто нагадати, що будиночок не зависає у повітрі, а стоїть на землі. Складене зображення дитина підтримує однією рукою, іншою — приклеює. Не треба ґрунтовно приклеювати кожен частину, достатньо наживити, щоб встигнути закінчити роботу. Учитель або однокласники можуть допомогти тим учням, які не встигають виконати роботу до кінця уроку, або дозволити доробити її на перерві.

Якщо учні швидко впораються з роботою, можна запропонувати їм намалювати вікна і двері фломастерами чи маркером із широким пласким стержнем (приклад зображення вікон у підручнику на с. 9). Насправді така проста робота дуже важлива, адже вікна дають уявлення про розмір зображуваного, а дитина отримує уявлення про пропорції та масштаб.

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого

- Як зрадіє чарівниця Гармонія, коли побачить, які цікаві і красиві будиночки шкіл ви створили!
- Які прості форми ви використали? (*Прямокутник, трикутник, круг*)
- Будиночок школи має просту форму? (*Ні, складну*)
- Чому форма будиночка школи складна? (*Бо вона утворена з простих форм*)
- Як чудово придумувати і робити щось корисне та красиве, як от створити зображення школи!

Набуття мистецького досвіду. Дослідження, відтворення довкілля засобами мистецтва

Учні ознайомилися з поняттям «форма», розрізняють прості форми та вміють складати з них складні форми. Крім того, на перспективу вони отримали уявлення про композицію (про яку вчитель нічого не розповідав, бо ще не час) і опанували певні навички для її складання. А головне — побачили

можливості для конкретного використання своїх знань у житті (наприклад, у майбутній професії архітектора).

Домашнє завдання: ст.9 у підручнику.

Визнач форми речей, які є у класі. У вільний час роздивись форми різних споруд у своєму місті або селі.

VI. У позанавчальний час або на групі продовженого дня учитель має можливість провести з учнями фасилітовану дискусію за картиною Е. Дега «Балетний клас Опери на вулиці Пелетьє».

Тема 2: Ми — учні чарівниці Гармонії

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісні «Перший дзвоник» у відповідному настрої, характері; дотримання правил співу (поставка, дихання); створення елементарного ритмічний супроводу до пісні; добір тембру інструменту (трикутник, кастаньєти, маракаси, бубен, барабан) для передачі відповідного образу.

СІМ: сприймання музичних творів та висловлювання враження; надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісні з рухами).

Музичний матеріал: СМ: В. Подвала «Музичні загадки»; ХТД: «Перший дзвоник», сл. і муз. Н. Май.

Елементи інтеграції: м/ф «Маленький Моцарт» (фрагмент, серія 1 «Соло для Амадея»), аудіозапис звуків природи (ліс, пташки тощо).

Основні поняття для засвоєння: *мелодія.*

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Повідомлення теми уроку
Зав'язка (проблема):	Робота з підручником: звернення королеви Мелодії на с. 10. Проблемне питання: «Чому королеву назвали Мелодією, а її королівство — королівством Співучих мелодій? Яку назву дали б ви?»
Розробка:	Бесіда про мелодію, мотив у музиці. Слухання мелодії «Маленької нічної серенади» В. А. Моцарта у виконанні вчителя
Кульмінація 1:	Слухання В. Подвала «Музичні загадки» — дятел, білка, їжак
Розробка:	Робота у зошиті: завд. 3, с. 3. Робота з підручником: с. 10. Імпровізація (інструментальна, вокальна)
Кульмінація 2:	Емоційне виконання пісні «Перший дзвоник», сл. і муз. Н. Май. Імпровізація (інструментальна, пластична)
Розробка:	Робота з підручником: виконання завдання, с. 7
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання

II. Повідомлення теми уроку

Учитель повідомляє тему уроку «Ми — учні чарівниці Гармонії», яку розпочали вивчати на уроці образотворчого мистецтва. Варто пригадати, що означає ім'я героя-комунікатора — чарівниці Гармонії. Запитати у дітей, як вони уявляють школу чарівниці і якими повинні бути учні в цій школі.

Усе в гармонії існує

Усім Гармонія керує,

Звуки дружать гармонійно,

Барви змінюють постійно! (А. Шкода)

III. Основна частина

Проблемне запитання: «Чому королеву назвали Мелодією, а її королівство – королівством Співучих мелодій? Яку назву дали б ви?»

— Чи подобається вам ходити в гості? Сьогодні ми з вами вирушимо до королівства Співучих мелодій і зустрінемося з королевою. А звать її ... королева Мелодія.

У країні чарівній

Див, казок, солодких мрій,
Де за обрієм зоря
Спать лягає за моря,
На високій на горі,
У прегарному дворі
Королева проживає.
Кожен день вона співає.
І такі чарівні звуки
Заливають всі округи...
Аж бринить, бува земля
Від дзвінкої ноти «ля».
Ніби квіти у вінок,
Впліта ноти у рядок.
Знаєте її ім'я?
Звуть її **Мелодія**.
(А. Шкода)

А як ви гадаєте, чому її королівство так називається — королівство Співучих мелодій, а ім'я королеви Мелодія? Давайте дізнаємося, чому її так назвали.

Робота з підручником: с.10 (вступ)

(Учитель читає звернення королеви Мелодії на с. 10, учні дають відповідь, чому королеву так назвали)

— Чи буває так, що почувши якийсь мотив, ви його весь час пригадуєте, наспівуєте, часом не знаючи, що це за мелодія і хто її написав? Просто вона запам'яталася і полюбилася. Яка б музика не звучала, ми завжди виділяємо в ній мелодію. А як ви гадаєте, чим любляють займатися мешканці Співучого королівства?

— У цьому королівстві живуть незвичайні мешканці, але з ними ми зустрінемося пізніше. Королеву Мелодію називають «душею музики». Давайте поміркуємо, чому? Мелодія — це головна думка будь-якого музичного твору, його обличчя, його суть, його душа. Мелодія – це наспів.

— Ви співаєте багато пісень. У кожній із них своя мелодія – весела чи сумна, бадьора чи мрійлива. Мелодію можна проспівати зі словами та без них, можна програти на музичному інструменті.

(Учитель грає на музичному інструменті мелодію «Маленької нічної серенади» В. А. Моцарта)

— Чи знайома вам ця мелодія? Чи пригадали ви, хто її написав? Погляньте на с. 11 і згадайте, на яких інструментах грав маленький Моцарт?

— Перетворимось на маленьких дослідників, проскануємо QR-код і дізнаємось, що там заховано.

(Діти сканують QR-коди і самостійно переглядають фрагмент із мультфільму «Маленький Моцарт»)

— Давайте разом із королевою Мелодією заплющимо очі і перенесемося ... поміркуйте, куди ми перенеслися?

(Звуки лісу, пташок)

Слухання музичного твору

— Так, до лісу. Давайте послухаємо музичні загадки і спробуємо здогадатися, хто нас зустрічає у лісі.

(Слухання В. Подвала «Музичні загадки» — дятел, білка, їжак)

— Яких звірів ви уявили, слухаючи ці музичні загадки?

Робота у зошиті: завдання 3, с.3

— Знайдіть у зошиті на с. 3 цих героїв. Як ви зрозуміли, що це саме вони? Вам допомогла у цьому мелодія — наспів, основа музики. У кожного мешканця лісу була своя мелодія, чи не так?

— Якою була мелодія дятла? А мелодія їжака і білочки?

— А тепер уявіть себе одним із героїв музичного твору і давайте пограємося, показуючи рухи.

Фізкультхвилинка.

Фізкультхвилинка з їжачком: https://www.youtube.com/watch?v=G_WpfUw5mUU

Робота з підручником: с.10

— А тепер давайте запросимо всіх лісових мешканців до школи Чарівниці Гармонії, адже ми з вами її учні. Подивіться на с. 10 і оберіть той музичний інструмент, який може передати музику шкільного дзвоника.

Імпровізація (інструментальна)

Учитель пропонує учням пограти на дитячих музичних інструментах (кастаньєти, маракаси, трикутник, бубен, барабан), уважно послухати їхнє звучання і назвати той інструмент, який може передати музику шкільного дзвоника (трикутник).

Імпровізація (вокальна)

— А тепер давайте вигадаємо мелодії поспівки «Дзвоник».

(Учні вигадують мелодії поспівки на слова на с. 10)

Вокально-хорова робота

(Повторення пісні «Перший дзвоник», сл. і муз. Н. Май)

Учні виконують 1 куплет, далі розучують 2 і 3 куплети, проводиться робота над художньо-образним звучанням пісні.

Можна запропонувати учням проспівати 1 куплет сумно, 2 куплет радісно. Поставити запитання: «Як ви хотіли б проспівати 3 куплет? Проспівайте. Що змінилося? Чи вплинула музика на ваш настрій? Чи змінився ваш настрій? Проспівайте пісню, плескаючи в долоні тощо.

Імпровізація (інструментальна): робота з підручником с. 11, створення ритмічного супроводу до пісні «Перший дзвоник».

Імпровізація (пластична). Виконання пісні з рухами

IV. Підсумок уроку

Висловлювання учнів щодо запитання: **«Чому королеву назвали Мелодією, а її королівство – королівством Співучих мелодій? Яку назву дали б ви?»**. Закріплення вивченого.

Домашнє завдання (за бажанням): потренуватися визначати мелодію в улюблених піснях, наспівати одну з них на наступному уроці.

Тема 3: Мої друзі – іграшки

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: зображення улюбленої іграшки-друга (*гуаш, пензлі різної товщини*).

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (І. Шері «Безмежна уява», М. і І. Гармаш «Обійми з Мінні»).

КЧМ: презентація результатів власної творчості.

Елементи інтеграції: з навчальними предметами.

Основні поняття для засвоєння: *форма, прості форми, складна форма.*

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку

Іграшки, як друзі, допомагають дітям переживати сум або радість. Недаремно митці часто зображають поруч із дітьми їхні улюблені іграшки.

III. Основна частина

Аналіз-інтерпретація художнього твору

Робота з підручником (с. 12)

Учитель пропонує учням роздивитися на картинках дітей з іграшками та порівняти їхні емоції. А також проаналізувати форми намальованих іграшок, порівнюючи їх із відомими геометричними формами. Це допоможе під час виконання практичного завдання.

Робота у зошиті (с.6)

Щоб наочно закріпити поняття «форма», діти виконують завдання 1 в робочому зошиті: у намальованих іграшках визначають прості форми і зображають їх різними кольорами.

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання

Як цікаво намалювати свою улюблену іграшку! А чи вийде вона схожою на справжню? З чого варто розпочати?

Робота з підручником (с. 13)

Учням запропоновано два варіанти послідовного зображення іграшок.

IV. Художньо-творча діяльність

Намалюй свою улюблену іграшку (*гуаш*). Розмісти її зображення посередині аркуша. Розкажи однокласникам про зображену іграшку.

Учителю про перебіг виконання завдання

Зазвичай іграшкою-другом є лялька, тварина або навіть машинка.

Учням треба пояснити, що зображення іграшки треба розмістити посередині аркуша. За розміром воно має бути не дуже великим і не дуже маленьким: таким, щоб навколо нього ще залишалось вільне місце на аркуші.

Звичайно, доросла людина спочатку намітить основні пропорції іграшки олівцем. Але дітям шести років, які малюють фарбами, доцільно порадити починати малювати зверху вниз, тобто спочатку голову, потім тулуб, за ним кінцівки.

Зазвичай форма іграшки складна й утворюється з кількох простих. Дітям треба порадити пригадати, до яких простих форм (круг, прямокутник, трикутник) подібні ті форми, з яких складається іграшка, і які кольори в ній переважають. Головне, щоб дитина усвідомила, що спочатку малюють прості основні форми, зафарбовують їх одним кольором, а потім уже домальовують деталі: обличчя, волосся, декор тощо.

Щоб легше і швидше виконати завдання, треба великі форми малювати великими пензлями (можна і круглим, і пласким), а дрібні — маленьким. Краще спочатку окреслити лінією форму (тобто провести контур, але поняття «контур» не вводимо), а потім замалювати середину мазками вздовж форми.

Закінчені роботи можна розкласти на партах та запропонувати учням розказати однокласникам про зображену іграшку-друга.

Учні виконують художньо-творче завдання в робочому зошиті — альбомі (с.7): зображають свою улюблену іграшку-друга (гуаш).

Гуаш — фарба, яка підходить для покриття локальним корпусним кольором поверхонь будь-якого розміру. Дитячі малюнки, виконані гуашшю, завжди яскраві, лаконічні. Проте варто враховувати особливість використання гуаші: її треба заздалегідь готувати до роботи, розмішуючи до густоти сметани. Якщо фарби не нові, їх треба завчасно розбавити водою і розмішати дерев'яною паличкою. Щоб гуаш не встигала засохнути, можна використовувати коробку фарби для двох учнів — сусідів за партою.

Перед початком роботи з гуашшю дітям треба розказати, що у кожному баночку з фарбою можна опускати лише чистий пензлик, попередньо промивши його водою. Зайву воду з пензлика можна вимокнути паперовою серветкою або ганчіркою.

Виконуючи таке нескладне завдання, учні набувають навичок малювання гуашшю.

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Обмін враженнями. Набуття мистецького досвіду. Спостереження, дослідження, відтворення довілля засобами мистецтва. Розвиток емоційної сфери учнів.

Домашнє завдання: с. 13 у підручнику, у вільний час обговорити з друзями казки й мультфільми про іграшки.

Тема 3: Мої друзі — іграшки

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісні «Мушка лапки рахувала» у відповідному настрої, характері; дотримання правил співу (постава, дихання); імпровізація засобами пантоміми (міміка, жести при емоційному виконанні пісні).

СІМ: сприймання музичних творів та висловлювання враження; надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісні з танцювальними рухами).

Музичний матеріал: СМ: П. Чайковський «Хвороба ляльки», «Нова лялька», «Марш дерев'яних солдатиків» з «Дитячого альбому»; ХТД: «Мушка лапки рахувала», муз. А. Олейнікової, сл. Т. Єфімова (укр. текст Л. Ратич).

Елементи інтеграції: м/ф «Дитячий альбом» (фрагмент).

Основні поняття для засвоєння: композитор, виконавець; будова пісні; марш.

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Музичне вітання
Зав'язка (проблема):	Повідомлення теми уроку. Питання: Що потрібно для того, щоб музика зазвучала?
Розробка:	Бесіда: композитор — виконавець — слухач. Бесіда про П. Чайковського
Кульмінація 1:	Слухання П. Чайковський «Хвороба ляльки», «Нова лялька», «Марш дерев'яних солдатиків»
Розробка:	Аналіз-інтерпретація музичних творів. Імпровізація (пластична): гра «Відгадай». Робота з підручником: с.14. Імпровізація (пластична)
Кульмінація 2:	«Мушка лапки рахувала», муз. А. Олейнікової, сл. Т. Єфімова (укр. текст Л. Ратич) — розучування, виконання з рухами
Розробка:	Робота з підручником: с. 15. Робота у зошиті: завд. 4, с. 5
Розв'язка (рефлексія):	Робота у зошиті: завд. 3, с. 5. Гра «Вгадай-ка». Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання

II. Повідомлення теми уроку

— Чи любляете ви гратися? А у які ігри? А чи можете ви назвати іграшки своїми друзями? Чи є у них свій характер? Давайте поміркуємо. Отже, тема нашого уроку «Мої друзі — іграшки». А чи може музика допомогти з'ясувати, що трапилося з вашими друзями — іграшками? А хто потрібен для того, щоб музика ожила і зазвучала? Що потрібно для того, щоб музика зазвучала? Коли може звучати музика?

III. Основна частина

— Чи знаєте ви, як називається людина, яка створює музику? Отримати відповідь допоможе вірш:

Той, хто музику створив і у ноти поселив,
Композитором зоветься, пише музику від серця!
(А.Шкода)

— Отже, композитор — це людина, яка створює музику. Чи можемо ми відразу почути музику, яку написав композитор? Хто нам повинен допомогти?

Виконавець прочитає, кожну ноточку вивчає,

Почуття передає, ті, що в серці в нього є!

(А.Шкода)

— *Виконавець* грає музику, яку написав композитор. А ми з вами — слухачі — люди, які слухають музику. А що станеться з музикою, якщо зникне композитор або виконавець? А що трапиться з музикою, якщо зникне слухач?

Слухання музичного твору

— Зараз ми з вами прослухаємо музичні твори, які написав відомий композитор Петро Чайковський. Він походив з українського роду Чайок, дуже любив дітей і обожнював гратися з ними у різні ігри. Для своїх племінників він написав цілий музичний альбом, який так і назвав «Дитячий альбом». У ньому 24 п'єси, які розповідають про дитяче життя. Учні, які відвідують музичну школу і навчаються грати на піаніно, будуть виконувати деякі з них.

— Отож, два твори розповідають нам про ляльок, якими полюбляють бавитися дівчатка. А ляльки, як і люди, можуть бути веселими і сумними, радісними і сердитими. Вони можуть плакати й усміхатися. А який настрої буде у дівчинки, якщо її лялька захворіє? А що трапиться, коли її несподівано подарують нову ляльку? Як музика допоможе нам це зрозуміти?

— Послухаємо ці твори і спробуємо відчутти їхній настрої.

(Слухання твору П. Чайковського «Хвороба ляльки», не оголошуючи його назви)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

— Який настрої викликала музика першого твору? Музика була сумною, звуки повільно рухалися вниз.

— Чи помітили ви, що музика передавала зітхання, які повторювалися кілька разів, ніби у ляльки капали сльози. Можливо, це плакала дівчинка, хвилюючись про ляльку... Послухайте цей фрагмент.

(Учитель грає фрагмент мелодії на музичному інструменті)

— Як би ви його назвали?

Слухання музичного твору

(Слухання твору П. Чайковського «Нова лялька», не оголошуючи його назви)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

— Які почуття у вас викликала ця музика? Музика була веселою, швидкою, радісною.

— Що ви уявили, слухаючи її?

Імпровізація (пластична)

Гра у парах «Відгадай». Учні пропонується виразом обличчя і рухами передати одну з прослуханих п'єс («Хвороба ляльки», «Нова лялька»). Діти по черзі загадують «пластичні загадки» одне одному: хтось із пари загадує п'єсу і зображає певну ситуацію, яка «закодована» у звуках, а інший відгадує, яка п'єса була представлена.

Слухання музичного твору

— Іграшками полюбляють бавитися не тільки дівчатка, а й хлопці. Давайте прислухаємося, що можна робити під таку музику.

(Слухання твору П. Чайковського «Марш дерев'яних солдатиків», не оголошуючи його назви)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

— Як звучала музика? (Чітко, швидко, легко)

— Як ви вважаєте, що роблять під цю музику? (Марширують)

— Чи можна під цю музику танцювати?

— Чи можуть діти кружляти з іграшкою під цю музику?

— Марш — це музичний твір, під який крокують.

— Хто міг би крокувати під цю музику? (Іграшкові солдатика)

— Чому?

— Куди і з яким настроєм могли б крокувати дерев'яні солдатика?

— У середній частині характер музики змінюється, з'являються сумні інтонації. Можливо, через спогади про якісь сумні події.

Імпровізація (пластична)

Імітування під музику рухів солдатика, з яким трапилась сумна подія (міміка, кроки).

Робота з підручником: с. 14

Переглянемо ілюстрацію на с. 14 (дівчинка за фортепіано) і поміркуємо, на якому інструменті звучали ці п'єси.

А які музичні інструменти можуть допомогти рішучим крокам солдатиків?

Імпровізація (пластична). Фізкультхвилинка.

Уявімо, що ми з вами перетворилися на іграшок і беремо участь у святковому параді. Дівчатка будуть грати уявними паличками на барабанчиках, а хлопці — на великому барабані.

(Повторне слухання «Маршу дерев'яних солдатиків», пластична імпровізація за партитурою)

Партитура:

Барабанчики:

Барабан:

Вокально-хорова робота

«Мушка лапки рахувала», муз. А. Олейнікової, сл. Т. Єфімова (укр. текст Л. Ратич) — розучування, виконання з рухами.

— Чим ви займаєтесь на уроках у школі? (Співаємо, слухаємо, читаємо, рахуємо)

— Послухайте пісню про мушку.

(Учитель емоційно виконує пісню «Мушка лапки рахувала»)

— Який настрій викликала у вас ця пісня? Про що у ній співається? Скільки лапок нарахувала мушка? Чи помітили ви, яка частина пісні повторювалась?

Робота з підручником: с. 15

— Зверніть увагу, що пісня складається з куплетів, а кожен куплет — із заспіву і приспіву.

Пісня — справжня королева

і злітає вище неба!

Заспів є і приспів є —

Пісня справжньою стає.

(А.Шкода)

Робота у зошиті: завдання 4, с. 5: «Знайди і обведи частину куплету, яка повторюється без змін».

Ми сьогодні вивчимо *заспів* і *приспів* цієї пісні.

Презентація пісні вчителем під власний супровід. Налаштування учнів на перший звук мелодії. Розучування мелодії пісні за фразами на склад «ла» за типом «луна». Робота над диханням. Спонування до виразного співу дітей. Робота над чіткою звуковою вимовою (проговорення тексту пошепки у ритмі пісні). Спів пісні зі словами.

Робота у зошиті: завдання 3, с. 5.

IV. Підсумок уроку

Гра «Вгадай-ка». Учитель показує відеофрагменти з мультфільму «Дитячий альбом» («Хвороба ляльки», «Марш дерев'яних солдатиків», «Нова лялька»). Учні визначають, який твір звучить, і в зошиті з'єднують лінією назву твору зі смайликом і кольором.

Висловлювання учнів щодо запитання: «Що потрібно для того, щоб музика зазвучала?» Закріплення вивченого.

Домашнє завдання (за бажанням): вигадати музичну казку про улюблені іграшки і розказати на наступному уроці.

Тема 4: Милуємося довкіллям

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: прикрашання куточка шкільного подвір'я орнаментом із *природних матеріалів*.

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (І. Брошкевич «Глечик», вишитий рушник (фрагмент)).

КЧМ: презентація результатів власної творчості, взаємодія з однокласниками через мистецтво.

Елементи інтеграції: з навчальними предметами.

Основні поняття для засвоєння: *довкілля, декор, орнамент.*

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку.

Знайомство з королем Декором. Він уміє застосовувати орнамент для прикрашання довкілля.

III. Основна частина

Учитель пояснює поняття «*орнамент*», використовуючи методичний малюнок орнаменту.

Аналіз-інтерпретація художнього твору

Робота з підручником (с. 16)

Учитель пропонує учням роздивитися декоративно-прикладні вироби народних майстрів (глечик і рушник), знайти на них орнаменти та визначити частини, що повторюються.

Основна частина (продовження)

Робота у зошиті (с. 8)

У робочому зошиті-альбомі в завданні 1 учням треба позначити орнамент (зображення в смузі, яке складається з однакових частин, що повторюються).

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання

Чи хочеш ти прикрасити своє довкілля? Нумо прикрасимо шкільне подвір'я орнаментом із природних матеріалів!

Робота з підручником (с. 17)

Учням запропоновано розглянути п'ять варіантів складання орнаменту з природних матеріалів.

Колективна робота. Учні створюють орнаментальні композиції в групах.

IV. Художньо-творча діяльність

Прикрась куточок шкільного подвір'я орнаментом із природних матеріалів: листя, плодів, шишок, камінців.

Учителю про перебіг виконання завдання

Завдання скласти орнамент із природних матеріалів корисне з кількох причин. Звичайно, ми залучаємо дітей до милування природою, бережного ставлення до неї. Це простий спосіб навчити учнів складати орнамент, тобто усвідомлювати, що це таке. Органічно вписується в це завдання чергування кольору в орнаменті. А все разом готує дитину до розуміння в майбутньому поняття «*ритм*» в образотворчому мистецтві.

У наведеному в підручнику прикладі орнаменту (с.16) повторюваними елементами обрані листок і квіточка, бо повторюватися в орнаменті можуть кілька елементів. Учням буде легко скласти красивий орнамент із природних матеріалів восени, коли природа дивує розмаїттям рослин. Для орнаменту, звичайно, діти оберуть і камінці, і шишки, і листя, яке вже опало.

Наголошуємо, що в підручнику наведено приклади орнаментів у смузі: на декоративних виробах (глечик, рушник), а також у крузі з природних матеріалів. Отож, прикрасити шкільне подвір'я можна по-різному: викласти орнаменти вздовж доріжок, навколо стовбурів дерев або просто в затишних місцях на території школи. Під час створення орнаментів із природних матеріалів на шкільному подвір'ї вчитель має контролювати всю територію, де працюють діти.

Для ефективної організації такої роботи найбільше підходить колективна діяльність учнів. Кожна дитина з групи, до якої вона залучена, має назбирати природний матеріал одного виду. Наприклад: Оля — 10 листочків із верби зеленого кольору, Сашко — 10 листочків із липи жовтого кольору, Іра — 10 шишок, Костя — 10 жовтих квіточок, Оксана — 10 камінців. Викладання орнаменту починається з листочків, бо вони більші за розміром від інших складових орнаменту.

Орнамент у крузі починають викладати із центру. Під час виконання колективної роботи важливо, щоб залученим до роботи був кожен учень. Колективне складання орнаменту якраз і розвиває навички спільної роботи.

Скласти такий орнамент можна й експромтом, але напередодні уроку доцільно потренуватися у творчій діяльності на групі продовженого дня.

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Обмін враженнями. Набуття мистецького досвіду. Спостереження, відтворення довкілля засобами мистецтва (набуття компетентності у галузі природничих наук, екологічної компетентності). Взаємодія через мистецтво.

Домашнє завдання: с. 17 у підручнику, прикрасити свою оселю природними матеріалами.

Тема 4: Милуємося довкіллям

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісні «Мушка лапки рахувала» у відповідному настрої, характері; дотримання правил співу (постава, дихання); імпровізація засобами пантоміми (міміка, жести при емоційному виконанні пісні); відтворення простих ритмічних послідовностей, гра на ДМІ.

СІМ: сприймання музичних творів та висловлювання враження; визначення регістру (високий, середній, низький), надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісні з танцювальними рухами).

Музичний матеріал: СМ: Е. Гріг «Пташка», Д. Шостакович «Ведмідь»; ХТД: «Мушка лапки рахувала», муз. А. Олейнікової, сл. Т. Єфімова (укр. текст Л. Ратич).

Елементи інтеграції: М/ф «Ведмедик і той, що живе в річці» (фрагмент).

Основні поняття для засвоєння: високі й низькі звуки

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Актуалізація знань
Зав'язка (проблема):	Повідомлення теми уроку. Бесіда про довкілля. Питання: Чи може музика змінити довкілля?
Розробка:	Робота з підручником: с. 18. Бесіда про високі й низькі звуки
Кульмінація 1:	Слухання Е. Гріг «Пташка», Д. Шостакович «Ведмідь»
Розробка:	Аналіз-інтерпретація музичних творів. Повторне слухання творів. Імпровізація (пластична). Робота з підручником: с.14. Імпровізація (пластична). Перегляд мультфільму «Ведмедик і той, що живе в річці» (фрагмент)
Кульмінація 2:	Імпровізація (вокальна): гра «Перетворення» (робота в парах). «Мушка лапки рахувала», муз. А. Олейнікової, сл. Т. Єфімова (укр. текст Л. Ратич) – емоційне виконання з рухами. Гра на дитячих музичних інструментах
Розв'язка (рефлексія):	Робота у зошиті. Завдання 3, с. 8. Гра «Хто співає?» Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання

II. Актуалізація знань

Приєм «Музичний лабіринт (баскет-метод)».

1 варіант (фронтальна робота): учитель на екрані презентує зображення (натяки-символи), аудіофрагменти, відеофрагменти тощо, за якими треба розгадати зашифрований термін або назву твору.

2 варіант (групова робота): учитель роздає учням у групах листки з символами-натяками, за якими треба розгадати зашифровану назву твору або термін. Іноді символи містять хибне зображення, яке не стосується відповіді.

Завдання 1. Назвати термін. Зоровий ряд: навушники — барабан — парад барабанщиць — діти танцюють — військовий парад. (Відповідь: марш)

Завдання 2. Назвати твір. Презентаційний ряд: сумний смайлик — лікар — портрет П. Чайковського — аудіозапис фрагменту «Хвороба ляльки» — лялька. (Відповідь «Хвороба ляльки»)

Завдання 3. Назвати твір. Презентаційний ряд: дерево — лялька — відеофрагмент з м/ф «Дитячий альбом. Марш дерев'яних солдатиків» — хлопчик грається з солдатиками — портрет П. Чайковського. (Відповідь: «Марш дерев'яних солдатиків»)

III. Повідомлення теми уроку

Бесіда про враження учнів від довілля: що оточує учнів, як можна позитивно впливати на довілля і змінювали його за допомогою образотворчих засобів.

Проблемне питання: Чи може музика змінити довілля?

IV. Основна частина

Робота з підручником: с. 18

— Подивіться на малюнок у підручнику (с.18). Це музичний будиночок, побудований із клавіш. У нашому класі теж є такий будиночок. (Учитель демонструє фортепіано.) Пташка співає високо і літає теж високо-високо, аж до сонечка. Давайте підніmemo ручки вгору і покажемо, як високо і швидко літає пташка. (Учні піднімають ручки вгору й імітують політ пташок.) Подивіться на клавіатуру, де може жити пташка? Вона буде жити на клавіатурі праворуч.

— А як співає ведмідь? Він співає низько, а ходить він по землі повільно, важко пересуваючи лапи. Давайте покажемо, як ходить ведмідь. (Учні повільно крокують.). А де ж оселився наш ведмідь? Він оселився на клавіатурі ліворуч.

— А тепер давайте доторкнемося до клавіш і послухаємо, як співає пташка, а як ведмідь. (Учні по черзі натискають клавіші, слухаючи звуки.)

— Музичні звуки можуть звучати *високо та низько*. Подивіться на с. 18 і назвіть, які інструменти мають схожу клавіатуру. (Рояль, піаніно.) Де будуть звучати високі, а де низькі звуки?

Слухання музичного твору

— А тепер давайте послухаємо, як композитори звуками передали настрої пташки й ведмедика.

(Слухання Е. Гріг «Пташка», Д. Шостакович «Ведмідь»)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

— Якими звуками композитори передали спів пташки, а якими – ходу ведмедика?

— Як композитор передав настрої пташки?

— Чи можна під цю музику марширувати?

Імпровізація (пластична)

— Давайте послухаємо ці твори ще раз. Якщо почуєте спів пташки — підійміть руки вгору і «політайте» ручками, а якщо почуєте ходу ведмедя — потупотіть повільно ніжками.

(Слухання: Е. Гріг «Пташка», Д. Шостакович «Ведмідь», пластична імпровізація)

Перегляд мультфільму (фрагмент)

— Давайте переглянемо фрагмент мультфільму «Ведмедик і той, що живе в річці» і послухаємо його пісеньку. Поспостерігаємо, як художники-аніматори відтворили ходу ведмедика та його голос.

(Діти сканують QR-коди і самостійно переглядають фрагмент із мультфільму)

Імпровізація (вокальна)

Гра «Перетворення» (Робота в парах)

— А тепер давайте перетворимося на наших героїв (пташку й ведмедика) і передамо голосом, як вони співають.

Вокально-хорова робота

Дихальна вправа «Квітка». Набрати носом повітря і спробувати «пересувати мушку з квітки на квітку» на уривчастих видихах і звуках [пф].

Вокалізація на склад «мо», «ма».

Повторення пісні «Мушка лапки рахувала», розучування 2-го куплету, робота над художньо-образним звучанням пісні.

Виконання пісні з рухами. Гра на дитячих музичних інструментах.

Приклад партитури:

Маракас — М, Трикутник — Т, Бубон — Б

М	П	І	П	І	П	І
Т	І	П	П	П	І	І
Б	І	І	І	І	І	І

Робота в зошиті. Завдання 3, с. 8: «Пройди лабіринт і дізнайся, які звуки звучать».

Гра «Хто співає?». Учень загадує тваринку або пташку й натискає клавіші, які передають її спів (високо-низько), інші учні відгадують.

IV. Підсумок уроку

Закріплення вивченого.

Пошук відповіді на проблемне питання: «Чи може музика змінити довкілля?»

Домашнє завдання (за бажанням): провести досліди з водою (підручник с. 19).

Тема 5: Щедра осінь

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: ліплення овочів і фруктів — дарів осені (*пластилін*).

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (Р.Клірфілд «Вівтар дня подяки III», твори скульптури).

КЧМ: презентація результатів власної творчості, взаємодія з однокласниками через мистецтво.

Елементи інтеграції: з різними навчальними предметами.

Основні поняття для засвоєння: *скульптура, прості об'ємні форми.*

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку

Осінь — щедра пора року. Митці часто зображають осінь: художники малюють фарбами, а скульптори — за допомогою об'єму.

III. Основна частина

Аналіз-інтерпретація художнього твору

Робота з підручником (с. 20)

Учитель пропонує учням роздивитися картини і скульптури із зображенням дарів осені — овочів та фруктів. А також порівняти овочі з простими об'ємними формами.

Робота у зошиті (с. 9)

Учні виконують завдання 1, спрямоване на усвідомлене розуміння учнями відповідності простих об'ємних форм узагальненим формам овочів та фруктів.

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання

Як відбувається таке чарівне перетворення бруска пластиліну на зображення фрукта чи овочу? Цього можна навчитися, а тому — за роботу.

Робота з підручником (с. 21)

Наведено приклади перетворень простих об'ємних форм на виліплені фрукти й овочі.

IV. Художньо-творча діяльність

Виліпи з пластиліну овочі та фрукти — дари осені.

Учителю про перебіг виконання завдання

Для того, щоб учням було легше виконати завдання, доцільно розкласти перед ними справжні фрукти й овочі або взяти муляжі. Головне, щоб дитина усвідомлено розпочинала малювати або ліпити певну форму з основної, загальної форми. Варто продемонструвати це наочно. Для цього вчитель має підготувати заготовки простих об'ємних форм, що лежать в основі тих, які діти виліплять.

Пластилін треба брати відповідного кольору: помаранчевий — для апельсина, жовтий — для груші, зелений — для огірка тощо. Отримуємо готовий виріб найпростішим способом — розкачуємо потрібну форму і трохи підправляємо її руками: продавлюємо заглиблення в яблуку, згинаємо огірок чи баклажан.

Пропонуємо учням спробувати передати характер поверхні виліплених овочів і фруктів, тобто фактуру (без називання терміну). Діти можуть нанести фактуру стеками у вигляді дрібних точок на апельсин, поперечних штрихів — на моркву, повздовжніх штрихів — на огірок. За бажанням учні доповнюють виріб зеленими листочками тощо.

Колективна робота. Після закінчення роботи учням пропонується скласти виліплені овочі та фрукти на тарілці або картоні: вироби більшого розміру посередині, а меншого — по краях. Так діти отримують уявлення про формування об'ємної композиції.

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Обмін враженнями. Набуття мистецького досвіду. Спостереження, дослідження, відтворення довілля засобами мистецтва (набуття компетентності в галузі природничих наук).

Домашнє завдання: с. 21 у підручнику.

У вільний час порівняти форми різних овочів і фруктів. Які з них найцікавіші за формою?

Пригадати казки і вірші, головними персонажами яких є овочі та фрукти.

Тема 5: Щедра осінь

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісні «Ходить гарбуз по городу» у відповідному настрої, характері; дотримання правил співу (постава, дихання); виконання пісні у ролях, відтворюючи образ мімікою, пластикою рухів.

СІМ: сприймання музичних творів та висловлювання враження; визначення регістру (високий, середній, низький), динаміки (гучно, тихо), надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісні у ролях).

Музичний матеріал: СМ: М. Парцхаладзе «Осінній дощик», В. Косенко «Пасторальна»; ХТД: у. н. п. «Ходить гарбуз по городу».

Елементи інтеграції: А. Манайло «Золота осінь».

Основні поняття для засвоєння: гучні й тихі звуки (*форте, піано*).

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Повідомлення теми уроку
Зав'язка (проблема):	Бесіда про осінь. Проблемне питання: Яку музику може подарувати Осінь?
Розробка:	Робота з підручником: с. 22
Кульмінація 1:	Слухання В. Косенко «Пасторальна». Аналіз-інтерпретація музичного твору. Повторне слухання В. Косенко «Пасторальна»
Розробка:	Бесіда про гучні та тихі звуки. Робота з підручником с. 22. Імпровізація (пластична): звуки дощу (робота в зошиті, завдання 3, с. 9, гра «Гучно-тихо»). Слухання: М. Парцхаладзе «Осінній дощик». Фізкультхвилинка «Дощик»
Кульмінація 2:	Вокально-хорова робота: українська народна пісня «Ходить гарбуз по городу» (розучування, виконання у ролях)
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Робота з підручником: с. 23, гра «Луна». Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання

II. Повідомлення теми уроку

Можна запропонувати учням поетичну загадку про пору року, яка настала:

У садах, лісах блукає,
В жовті шати одягає,
Золотисту стелить постіль —
Жде сестрицю білу в гості. (Осінь)

— Тема нашого уроку «Щедра осінь». Полями, лісами, гаями крокує по землі осінь. Ви пам'ятаєте, як ми з вами подорожували лісом? А сьогодні давайте помандруємо в поле й гай. Подивимося, як змінилася природа.

Проблемне питання: Яку музику може подарувати Осінь?

III. Основна частина

Робота з підручником: с. 22

— Розгляньте картину А. Манайло на с. 22. Яку осінь намалював художник? Як ми можемо зрозуміти, що це осінь? Що ми бачимо на картині? Якою буває осінь?

Слухання музичного твору

— Давайте уявимо, що ми з вами потрапили в осінній гай. Прислухайтесь, яка музика звучить?

(Слухання В. Косенко «Пасторальна»)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

- Які почуття передає музика?
- У яких кольорах ви можете уявити мелодію?
- Як звучала музика – гучно чи тихо?
- П'єса, яку ми з вами послушали, називається «Пасторальна». Це слово означає «сільський».

Композитора Віктора Косенко вражали спокійні картини сільського життя. Послухайте цей твір ще раз, уявіть, яку сільську природу намагався намалювати звуками композитор.

(Повторне слухання)

— Ви помітили, що музичні звуки бувають гучні та тихі, а позначаються вони – форте (f) й піано (p). Їх тримає королева Мелодія (с. 22).

- Тихими чи гучними звуками ви передали б стукіт дощу?

Імпровізація (пластична): звуки дощу

Робота у зошиті: завдання ,3 с. 9, гра «Гучно-тихо»

Використовується прийом body percussion («тіло, що звучить») К. Орфа. Завдання в зошиті можна озвучити розповіддю про дощик:

- Давайте уявимо, що пішов дощик, спочатку тихо й повільно, потім все сильніше і сильніше...

Полилася злива.... Потихеньку дощик почав затихати.. й закінчився.

Слухання музичного твору

— Послухаємо музичний твір «Осінній дощик». Який настрої викликає ця музика? Чому композитор назвав його осіннім?

(Слухання М. Парцхаладзе «Осінній дощик»)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

- Який настрої викликає ця музика?
- Чому композитор назвав його осіннім?
- Як би ви назвали цей твір?

Фізкультхвилинка

- А тепер разом із дощиком пострибаємо через калюжі.

(Виконання фізкультхвилинки «Дощик»: <https://www.youtube.com/watch?v=0kYKCWa3zyc>)

Вокально-хорова робота

Українська народна пісня «Ходить гарбуз по городу» (розучування).

При розучуванні пісні варто звернути увагу дітей на повторюваність двох останніх рядків у 2-6 куплетах, що значно полегшить вивчення пісенного тексту. Запропонувати учням роздивитися малюнки головних героїв пісні у підручнику на с.23, а потім показати рух мелодії пісні рукою.

Перед розучування пісні можна запропонувати учням пограти в гру «Що дарує осінь». Учитель загадує загадки учням, діти відповідають.

Загадки (автор Леся Вознюк)

Ріс на грядці молодець.
Хап за чуба, — та й кінець,
бо без нього, кажуть люди,
борщику у нас не буде. (Буряк)

На городі в холодку
сидить м'яч на ланцюжку.
Утекти б на моріжок, —
не пускає ланцюжок. (Гарбуз)

Під землею народилась
і для борщику згодилась.
Мене чистять, ріжуть, тнуть,
смажать, варять і печуть. (Картопля)

На городі молодича
розплела свої косиці

та й колише в повіточках
золотих зернят рядочки. (Кукурудза)

Сидить панна у світлиці
молода, червонолиця.
Хто до неї завітає —
вітамінами вгощає. (Морква)

Після емоційного виконання пісні вчителем проводиться коротка бесіда з учнями.

Яких мешканців городу ви уявили? Які овочі згадуються в пісні? Чи сподобалася вам пісня? Чим саме?

Розучування мелодії пісні за фразами. Так як з цією піснею діти знайомилися в дитячому садку, доречно повторити всі куплети.

Гра-пантоміма «Овочі» [3, с.32].

— Утомилися овочі, присіли відпочити. (діти обмахують обличчя долонями)

— Віддихується капуста: «Ах-ах!» (діти схрещують руки та плескають себе долонями по плечах)

— Морквина: «Ех-ех!» (рухи повторюються)

— Горох: «Охо-хох!» (легко б'ють пальчиками по колінах, імітуючи як падає горох)

— Огірок: «Ух-ух!» (плескають у долоні)

Робота з підручником: с.23, гра «Луна»

IV. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Пошук відповіді на проблемне питання: Яку музику може подарувати Осінь?

Тема 6: Наша Батьківщина – рідна Україна

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: зображення осіннього краєвиду за допомогою тільки жовтої, червоної та синьої фарби (акварель, гуаш і кольоровий папір).

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (Й. Бокшай «Осінь золота»).

КЧМ: презентація результатів власної творчості, обмін враженнями.

Елементи інтеграції:

Основні поняття для засвоєння: основні та похідні кольори, палітра.

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку

Наймиліший серцю куточок — рідна мальовнича Україна. Як художникам вдається передати її неймовірну красу?

III. Основна частина

За допомогою змішування різних кольорів художники передають багатство барв природи.

Аналіз-інтерпретація художнього твору

Робота з підручником (с. 24).

Учитель пропонує учням роздивитися картину з осіннім краєвидом, у якій є основні та похідні кольори. Учні називають відомі їм кольори.

Основна частина (продовження)

Робота з підручником (с. 24)

Учні розглядають методичну таблицю, де подано основні кольори й утворені з них похідні кольори.

Для закріплення вивченого учні називають основні та похідні кольори на «чарівній квітці», тобто на елементарному колірному колі. А також знаходять ці кольори на пейзажі.

Робота у зошиті (с. 10)

Учні виконують завдання 1: знаходять і позначають основні кольори.

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання

— Щоб намалювати різнобарвну осінь, будемо вчитися змішувати фарби на палітрі та утворювати нові кольори. Погляньте, як виглядає палітра художника.

Робота з підручником (с. 25).

Роздивіться послідовність зображення осіннього дерева: варіант 1 — акварельними фарбами, варіант 2 — гуашшю.

IV. Художньо-творча діяльність

Намалюй осінній краєвид. Поекспериментуй з основними кольорами, щоб отримати похідні. Для цього змішуй фарби на палітрі (акварель або кольоровий папір і гуаш).

Учителю про перебіг виконання завдання

Учні пропонується намалювати осінній краєвид за допомогою тільки основних кольорів — червоного, синього і жовтого. Тобто, учні експериментують, змішуючи ці фарби на палітрі, щоб отримати похідні кольори — помаранчевий, фіолетовий, зелений.

У «Словничку із мистецтва» в підручнику палітра — це спеціальна дощечка, на якій художник змішує фарби. На практиці це може бути папір, біла тарілка і навіть файл із білим аркушем усередині (фарби змішуються на прозорій основі, не всотуючись у папір).

Завдання можна виконати акварельними фарбами на білому папері або гуашевими фарбами на тонованому (сірому, блакитному) папері чи на кольоровому папері (картоні) блакитного, синього, синьо-фіолетового кольору.

У робочому зошиті-альбомі запропоновано варіант для акварельних фарб (там уже є прозоре блакитне небо й намічено колір землі). Свої переваги є і в малюванні гуашшю: таке зображення може виглядати більш завершеним через використання готового фону.

Якщо частина учнів малюватиме акварельними фарбами, а частина — гуашшю, то в кінці уроку можна порівняти дитячі роботи за виражальними можливостями художніх матеріалів: акварельні — ніжні, повітряні, а гуашеві — насичені, яскраві.

Не будемо забувати про головне методичне завдання уроку — отримання похідних кольорів з основних для зображення осіннього дерева. Спочатку малюємо зверху вниз небо. Використовуємо синю акварель, поступово розбавляючи її водою і домішуючи трохи червоної холодної фарби, щоб отримати відтінок фіолетуватого осіннього неба. Гуаш можна з самого верху можна використовувати фіолетову, продовжити синьою, щоб синій колір фарби плавно перейшов у колір паперу. Проте кожна дитина використовує власний варіант виконання роботи. Для цього учні мають бути захоплені малюванням і його результатами.

Щоб легше зафарбувати тло, бажано щоб малюнок виконувався плоским пензлем шириною 2-4 см або товстим круглим пензлем. Тоненькі пензлі краще використовувати для зображення деталей або якихось тендітних тонких форм.

Після неба зображують землю. Тут змішування фарб відбувається дуже інтенсивно. Аквареллю краще зобразити жовті, помаранчеві, червоні кольори крони дерева, а потім знизу вгору намалювати стовбур довільної форми, а вже від нього де-не-де провести тоненькі гілочки. Так складеться враження, що вони сховані під листям.

Гуашшю можна почати зі стовбура, а потім «накрити» гілля кроною дерева (адже гуаш може перекривати фарбу, акварель же залишається прозорою).

Поверхню землі можна «присипати» осінніми листочками. Треба заохотити дітей пофантазувати або пригадати бачені раніше куточки природи. За бажанням учні можуть домалювати струмочок, кущик, пташку, їжачка тощо.

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Набуття мистецького досвіду. Спостереження, дослідження, відтворення довкілля засобами мистецтва (набуття компетентності в галузі природничих наук, екологічної компетентності).

Домашнє завдання: с. 25 у підручнику.

Придумати казку про дерево, якому подобалося змінюватися в різні пори року. Уявити себе деревом, показати руками, як воно хилиться від вітру.

Тема 6: Наша Батьківщина – рідна Україна

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісні «Ой заграйте, дударики» у відповідному настрої, характері; дотримання правил співу (постава, дихання); імпровізація засобами пантоміми (міміка, жести при емоційному виконанні пісні).

СІМ: сприймання музичних творів та висловлювання враження; добір із запропонованих слів співзвучних особистим емоціям; визначення регістру (високий, середній, низький), динаміки (гучно, тихо), тембру, надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісні з танцювальними рухами).

Музичний матеріал: СМ: у. н. т. «Козачок», «Гопак»; ХТД: «Ой заграйте, дударики», муз. А. Філіпенка, сл. В. Панченка.

Елементи інтеграції:

Основні поняття для засвоєння: *ритм; танець; українські народні танці («Козачок», «Гопак»)*

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Повідомлення теми уроку
Зав'язка (проблема):	Бесіда-знайомство учнів із королівством Танцювальних ритмів і королем Ритмом. Проблемне питання: Чи можна назвати український народ «танцювальним»?
Розробка:	Робота з підручником: с. 26, 27. Слухання і перегляд «Гопак». Аналіз-інтерпретація музичного твору. Робота у зошиті: завдання 3, с. 10. Фізкультхвилинка. Слухання і перегляд «Козачок»
Кульмінація:	Імпровізація (ритмічна). Повторення пісні: Українська народна пісня «Ходить гарбуз по городу», виконання в ролях. Розучування пісні «Ой заграйте, дударики» муз. А. Філіпенка, сл. В. Панченка.
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Робота у зошиті: завдання 4, с. 10. Робота з підручником: с. 27. Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Вхід до класу під укр. нар. танець «Гопак». Організаційний момент. Музичне вітання.

II. Повідомлення теми уроку

Учитель:

— Чи сподобалась вам музика, яка зустріла нас сьогодні? А що хочеться робити під цю музику?

Сьогодні музика привела нас до іншого королівства – Королівства Танцювальних Ритмів.

В королівство до мелодій

Завітав король-добродій.

Ритмом гордо називався.

З усіма він привітався,

Звуки всі впорядкував,

У канву ритмічну вклав.

(А. Шкода)

— А ось і сам король зустрічає нас (ілюстрація, с. 26).

(Учитель зачитує слова короля Ритма, с. 26)

— Король Ритм сьогодні познайомить нас з українськими танцями. Вони відомі й знані в усьому світі. Тема нашого уроку «Наша Батьківщина — рідна Україна».

Проблемне питання: Чи можна назвати український народ «танцювальним»?

III. Основна частина

— А чи знаєте, чому короля Ритма так назвали? Ось послухайте...

... Жив собі в музичній країні хлопчик на ім'я Ритм. Він любив усе рахувати. Мандруючи музичним світом, хлопчик створював дивні фантазії без слів та мелодій. Крокуючи, він чітко промовляв: «тук-тук, тук-тук...», що з його незвичної мови перекладалося «Раз-два, три-чотири». Пританцьовуючи, також завжди рахував: «Раз-два-три, раз-два-три». А потім до цього танцювального ритму вигадував ще й скоромовку: «Трень-брень-дрень, трень-брень-дрень». Так і прозвали хлопчика рахівником-мандрівником! Коли він виріс, то став королем Ритмом, володарем королівства Танцювальних Ритмів...

— Український народ славиться не лише своїми піснями, але і танцями. Танець — це музичний твір, під який танцюють. Які українські танці вам ви знаєте? Чи вмієте їх танцювати?

Робота з підручником: с. 26, 27.

— Роздивіться фотографії на с. 26, 27. У якому одязі танцівники? Які у них рухи? Швидкі чи повільні танці вони виконують? Як ви здогадалися?

Слухання музичного твору

— Давайте прослухаємо й переглянемо танець, який нас зустрів. Цей танець називається *гопак*.

(Слухання й перегляд «Гопак»)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

— Які інструменти виконують цю музику?

— Гучно чи тихо звучить мелодія?

— Чи можна під цю музику заснути?

— Оберіть зі слів-підказок ті, що розкажуть про ритм гопака (на дошці написані слова: ЧІТКИЙ, РІВНОМІРНИЙ, НЕРІВНОМІРНИЙ, ЕНЕРГІЙНИЙ, НЕРІШУЧИЙ).

— Гопак — це веселий життєрадісний танець. Раніше його виконували лише чоловіки. Козаки-танцюристи виконували рухи в колі, а їхні товариші підтримували їх вигуками «Гоп!». Звідси й походить назва «Гопак».

— Як виконували танець?

— Музика була швидкою чи повільною? (Спочатку його виконують поволі, але поступово рух прискорюється, і танець стає швидким)

Робота у зошиті: завдання 3, с.10

Фізкультхвилинка: виконання рухів під музику танця «Гопак»

Слухання музичного твору

— Козачок – український народний хороводний танець, що виник в давні часи. Першими його виконавцями були козаки-воїни. Звідси і походить його назва.

(Слухання й перегляд «Козачок»)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

— Який характер танцю?

— Чи схожий він на інший танець? На який? («Гопак», але більш легкий)

— Гучно чи тихо звучала музика?

(Слухання «Козачок»)

Імпровізація (ритмічна): проплескування долонями ритму танцю

Вокально-хорова робота

Приєм «Музичний лабіринт (баскет-метод)». Завдання: назвати пісню. Презентаційний ряд: українці — гарбуз — буряк — вишні — картопля — огірки («Ходить гарбуз по городу»).

Повторення пісні: Українська народна пісня «Ходить гарбуз по городу», виконання у ролях.

Розучування пісні «Ой заграйте, дударики», муз. А. Філіпенка, сл. В. Панченка. Емоційне виконання вчителем пісні у швидкому темпі.

— Який характер пісні?

— Про що співається в пісні?

— Чи почули ви незрозумілі слова?

Дударики — діти, які грають на дуді (сопілці);

гуцули — українці, що живуть у Карпатах;

увиванець — народний танець, поширений у Західній Україні;

кептарики — безрукавний хутряний кожушок, який із давніх часів використовується населенням Карпат та Прикарпаття.

Пісню пропонується розучувати в повільному темпі. Звертати увагу на особливості ритмічного малюнка, розспіви, спів легким звуком. Бажано проплескати складні з точки зору ритму місця. Розучування 1 куплету.

Робота у зошиті: завдання 4, с.10

Робота з підручником (с. 27): Як треба виконувати гопак? Оберіть слова-підказки.

Пошук відповіді на проблемне питання: Чи можна назвати український народ «танцювальним»?

IV. Підсумок уроку

Закріплення вивченого.

Домашнє завдання (за бажанням): придумати рухи до українських танців і показати їх на наступному уроці.

Тема 7: Мистецькі професії

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: створення зображення шляхом домальовування лінії, цифри, літери (*олівці, фломастери*).

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (Б. Мазур «Кіт Пантелеймон», В. Єрको, ілюстрація, К. Ларссон «Автопортрет за мольбертом»).

КЧМ: презентація результатів власної творчості, характеристика власних досягнень.

Елементи інтеграції: з навчальними предметами.

Основні поняття для засвоєння: *художник, скульптор*.

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку

Сьогодні ми познайомимося з митцями — друзями чарівниці Гармонії.

III. Основна частина

Учитель розповідає про професії художника і скульптора.

Аналіз-інтерпретація художнього твору

Робота з підручником (с. 28)

Учитель пропонує учням роздивитися художні твори та впізнати професію митця, який їх створив.

Робота у зошиті (с. 12)

Учні виконують завдання 1: визначають серед ілюстрацій скульптуру та позначають її «основним» кольором, повторюючи знання з попередньої теми.

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання

Звісно, фантазувати, придумувати щось нове й красиве дуже цікаво. Відчуй себе чарівником та перетвори зображення звичайних ліній, цифр і літер на оригінальні малюнки рослин, тварин, комах тощо.

Робота з підручником (с. 29)

Роздивіться приклади чарівних перетворень зображень.

IV. Художньо-творча діяльність

У своїй творчості митці завжди фантазують, незалежно від професії. Пофантазуй і ти. Створи цікаве зображення, домальовуючи лінію, цифру, літеру (*кольорові олівці, фломастери*).

Учителю про перебіг виконання завдання

Завдання дає чудову можливість учням пофантазувати і створити форму, домальовуючи лінію, цифру, літеру. У робочому зошиті-альбомі (с. 12) для цього спеціально виділене місце. Як приклад, спочатку показано лінію, потім — цю ж лінію, але вже домальовану. Цифру й літеру також подано з можливими варіантами їхнього перетворення на певні зображення тварин, предметів тощо.

Якщо дитині важко двічі *однаково* намалювати лінію, цифру чи букву, можна запропонувати намалювати лінію для подальшого перетворення чорним кольором, а все інше — кольоровими олівцями або фломастерами.

Ставлячи за мету на уроці розвиток уяви та фантазії, отримання позитивних вражень від «чарівних» перетворень, бажано щоб діти похвалилися своїми малюнками й поділилися цікавими ідеями.

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Обмін враженнями. Набуття мистецького досвіду. Розвиток фантазії, уяви.

Домашнє завдання: с. 29 у підручнику.

Поспостерігати за хмарами. Спробувати у формі хмари уявити тварину, рослину або людину.

Тема 7: Мистецькі професії

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісні «Ой заграйте, дударики» у відповідному настрої, характері; дотримання правил співу (постава, дихання); імпровізація засобами пантоміми (міміка, жести при емоційному виконанні пісні).

СІМ: сприймання музичних творів у виконанні гурту троїстих музик та висловлювання враження; визначення регістру (високий, середній, низький), динаміки (гучно, тихо), тембру (звучання музичних інструментів — бандура, сопілка, скрипка), надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісні з танцювальними рухами).

Музичний матеріал: СМ: Награвання українських мелодій на бандурі, сопілці, скрипці тощо (на вибір учителя); ХТД: «Ой заграйте, дударики», муз. А. Філіпенка, сл. В. Панченка.

Елементи інтеграції: м/ф «Бременські музиканти» (фрагмент), м/ф «Незнайко-музикант» (фрагмент).

Основні поняття для засвоєння: музикант, виконавець; українські народні музичні інструменти (бандура, сопілка, скрипка); інструментальний супровід.

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Повідомлення теми уроку
Зав'язка (проблема):	Проблемне питання: Чи кожна людина може стати музикантом? Бесіда про мистецькі професії
Розробка:	Перегляд фрагменту м/ф «Незнайко-музикант». Робота з підручником: с.30. Знайомство з музичними професіями: скрипаль, сопілка, бандурист. Слухання звучання скрипки, сопілки, бандури. Слухання фрагменту казки М. П. Солтис-Смирнова «Сопілочка»
Кульмінація 1:	Слухання музичних творів на вибір учителя у виконанні гурту троїстих музик, гра «Впізнай інструменти»
Розробка:	Перегляд фрагменту «Бременські музиканти»
Кульмінація 2:	Емоційне виконання пісні «Ой заграйте, дударики» з рухами, муз. А. Філіпенка, сл. В. Панченка
Розробка:	Робота з підручником: с.32. Робота у зошиті: завдання 3,4, с. 12
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання

II. Повідомлення теми уроку

— Сьогодні королева Мелодія познайомить нас із мистецькими професіями. Їх дуже багато.
Проблемне питання: Чи кожна людина може стати музикантом?

III. Основна частина

— Музикант — це мистецька професія. Чи легко стати музикантом? Що для цього треба?
(Перегляд фрагменту м/ф «Незнайко-музикант»)

— Чи зміг герой мультфільму стати музикантом? Чому?

Робота з підручником: с.30.

Відгадування загадок на с. 30. Обговорення мистецьких професій

— Музиканта, який грає на скрипці, називають *скрипалем*. Скрипка — це струнний смичковий інструмент. Давайте послухаємо, як він звучить.

(Слухання звучання скрипки)

Імпровізація (пластична): учні імітують гру на скрипці.

— Музиканта, який грає на сопілці, називають *сопілкарем*. Сопілка — це народний духовий музичний інструмент. Про сопілку складено багато казок. Ось одна з них.

(Фрагмент казки М. П. Солтис-Смирнова «Сопілочка»,
повна версія: <http://talesworld.org.ua/node/369>)

В одному великому й кремезному дереві серед зеленого лісу завелися жуки-шкідники. Довідався про це дятел і вирішив допомогти дереву. Прилетів туди, сів на гілочку, на якій не залишилось жодного листочка.

— Стук-стук! Стук-стук! — застукав він дзьобом, збільшуючи дірку. Птах проробив п'ять дірочок зверху гілочки.

І тільки-но він закінчив останню дірку, витягнувши звідти ненаситного жука, як гілочка тріснула й почала падати. Але сталося диво: поки гілочка падала, з неї лунала справжня музика. Вітер, який дрімив на верхівці сусідньої сосни, здивовано оглядав ліс. Йому дуже сподобалася мелодія. Вітер дмухнув на гілочку, і музика стала гучнішою. Але такою ж мелодійною.

Довкола вже зібралися багато лісових мешканців: мишки й зайченята влаштували танці, їжачок намагався сам подути в гілочку, а білочки зазирали в дірочки, шукаючи музику.

Та раптом усі звірята розбіглися — із-за дерев вийшли хлопчик із дідусем. Малюк підбіг, підібрав гілочку і подув у неї. Заспівала гілочка.

— Дідусю, глянь, сопілочка! Лише треба її трохи відшліфувати.

Люди пішли. А ліс ще довго слухав дивовижну музику, яку вигравав на сопілочці маленький хлопчик.

(Слухання звучання сопілки)

— Яке звучання у сопілки? Що воно нагадує? Як виконують музику на сопілці?

— Музиканта, який грає на бандурі, називають *бандуристом*. Бандура — це український народний струно-щипковий музичний інструмент.

(Слухання звучання бандури)

— Послухаємо гру українського гурту, який складається з різних музичних інструментів. Такий гурт називають трієстими музикантами. Спробуйте упізнати голоси окремих інструментів.

(Слухання музичних творів у виконанні гурту трієстих музик, гра «Впізнай інструменти»)

— Голоси яких музичних інструментів почули? Високо чи низько звучали сопілка і скрипка?

— Коли музичні інструменти звучать разом зі співом, це називають *інструментальним супроводом*. Саме про такий гурт розповіли всьому світові німецькі казкарі Брати Грімм.

(Перегляд фрагменту «Бременські музиканти»)

— Чи звернули ви увагу на інструментальний супровід? На яких інструментах грали музики? Чи допомагає інструментальний супровід співу?

Вокально-хорова робота

— Давайте згадаємо пісню про маленьких музик. На яких інструментах вони грали? А як ще їх можна назвати?

Повторення пісні «Ой заграйте, дударики», муз. А. Філіпенка, сл. В. Панченка, продовження розучування 2,3 куплетів; емоційне виконання з рухами.

Робота з підручником: завдання с. 31

Робота у зошиті: завдання 3,4, с. 12

IV. Підсумок уроку. Закріплення вивченого.

Пошук відповіді на проблемне питання: Чи кожна людина може стати музикантом?

Домашнє завдання (за бажанням): створити свій музичний інструмент, поміркувати, як називатиметься музикант, який буде на ньому грати.

Тема 8: Мої захоплення

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: зображення рибки (*пластилін, картон*).

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (К. Зеллер «Риба-клоун», скульптура-рельєф «Риба»).

КЧМ: презентація результатів власної творчості, дотримання правил творчої співпраці, взаємодії, комунікації.

ГР: Створення колективної композиції — «акваріума».

Елементи інтеграції:

Основні поняття для засвоєння: *Художник, скульптор (повторення).*

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку

У мешканців країни Образотворчого мистецтва (художників і скульпторів) є цікаві захоплення, пов'язані з красою, природою, творчістю. А які захоплення мають учні нашого класу? Чи розводить хтось із вас рибок?

III. Основна частина

Сьогодні ми познайомимося, як зображають рибок художники-живописці і скульптори. А також створимо рибку з пластиліну.

Аналіз-інтерпретація художнього твору

Робота з підручником (с. 32)

Учитель пропонує учням роздивитися художні твори із зображенням риб та визначити скульптуру. Варто зазначити, що живописні рибки декоративні, на справжніх рибок вони мало схожі, на відміну від рельєфних рибок.

Основна частина (продовження)

Крім ілюстрацій у підручнику, доцільно показати учням фотографії справжніх рибок, щоб діти змогли побачити їхні неймовірні форми та розмаїття кольорів.

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання

Цікаво було б зробити «портрет» акваріумної рибки!

Робота з підручником (с. 33): Показано послідовність виконання завдання.

Робота у зошиті (с. 14): Показано послідовність виконання завдання.

IV. Художньо-творча діяльність

Виконай зображення рибки з пластиліну на картоні. Воду можна зобразити задалегідь (покривши картон синім пластиліном).

Учителю про перебіг виконання завдання

Запропоноване завдання є корисним для учнів. І хоча діти зазвичай не сприймають рельєф за скульптуру, проте сама рибка дуже проста у виконанні.

Воду можна зобразити на групі продовженого дня або вдома. Для цього на картоні треба розкласти хвилями пластилінові «спагетті» блакитних, синіх, зелених і сірих кольорів (підручник с.33, зошит с.14), а потім розмазати їх і з'єднати між собою. Можна також зробити пластилінове тло й одного кольору, а додаткові «хвилі» продавити гребінцем. Якщо спеціально не виготовляти фон із пластиліну, то готову рибку можна просто притиснути до синього картону. Приблизний розмір картонної основи — половина стандартного аркуша.

Щоб виконати рибку, треба розкочати шматок пластиліну до вигляду млинця видовженої форми. Потім стекою намітити тіло і плавунці рибки, а непотрібні частини відсікти. Діти повинні уточнити форму зображення, колір, деталі оздоблення.

Щоб об'єднати дітей у групи для створення спільної композиції — «акваріума», треба взяти до уваги матеріал, з якого зроблене тло. Тоді композиція виглядатиме органічно і її можна буде демонструвати на виставці в класі або школі.

Під час презентації спільної композиції учні можуть розказати про домашній акваріум, форми та забарвлення рибок.

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Обмін враженнями. Набуття мистецького досвіду. Спостереження, дослідження, відтворення довкілля засобами мистецтва. Колективне виконання творчого задуму. Оцінювання й самооцінювання у колективній творчості.

Домашнє завдання: с. 33 у підручнику.

Поцікавитися, як проводять вільний час твої друзі. Чим захоплюються твої однокласники? Чи у них акваріум?

Тема 8: Мої захоплення

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісні «Кицю, кицю, де була?» у відповідному настрої, характері; дотримання правил співу (постава, дихання); створення елементарного ритмічного супроводу до пісні; виконання пісні у ролях, відтворюючи образ мімікою, пластикою рухів; імпровізація засобами пантоміми (міміка, жести при емоційному виконанні пісні).

СІМ: сприймання музичних творів та висловлювання враження; визначення регістру (високий, середній, низький), динаміки (гучно, тихо), тембру (звучання музичних інструментів — бандура, сопілка, скрипка), надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісні).

Музичний матеріал: СМ: К. Сен-Санс «Акваріум», «Лебідь»; ХТД: «Кицю, кицю, де була?», муз. І. Островерного, сл. М. Пономаренко.

Елементи інтеграції: К. Сен-Санс «Лебідь» у виконанні М. Плисецької (фрагмент).

Основні поняття для засвоєння: Довгі й короткі звуки. Знайомство з нотним записом; графічне зображення тривалості звуків.

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Повідомлення теми уроку.
Зав'язка (проблема):	Проблемне питання: Якими можуть бути музичні звуки? Робота з підручником: с.34
Розробка:	Імпровізація (вокальна, пластична). Робота з підручником: с. 34 (довгі-короткі звуки)
Кульмінація 1:	Слухання К. Сен-Санс «Акваріум», «Лебідь». Імпровізація (пластична)
Розробка:	Перегляд «Лебідь» К. Сен-Санс у виконанні М. Плисецької (фрагмент). Фізкультхвилинка
Кульмінація 2:	Розучування пісні «Кицю, кицю, де була?», сл. М. Пономаренко, муз. І. Островерного
Розробка:	Робота з підручником: завдання с.35. Робота у зошиті: завдання 3,4 с.14
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання

II. Повідомлення теми уроку

— Кожна людина має свої захоплення. А чим захоплюєтесь ви? А як ви гадаєте, чим захоплюються мешканці країни Музики? Сьогодні ми про це дізнаємось, адже наша тема «Мої захоплення».

Проблемне питання: Якими можуть бути музичні звуки?

III. Основна частина

Робота з підручником: с. 34.

— Розгорнемо підручник на с 34. Послухаємо, що розкаже про захоплення чарівниця Гармонія.

— Мешканці країни Музичного мистецтва захоплюються співом і танцями. Як передати в музиці ці захоплення? Композитори можуть передавати рухи людей, тварин, машин за допомогою звуків. Наприклад, стрибки кошенят або рух потягу.

— Отже, за допомогою чого композитори передають різні події, захоплення?

— Виявляється, музичні звуки мають різну тривалість звучання. Як би вам запропонували передати музичними звуками гудок пароплава або потягу, він би був коротким чи довгим?

Гучним чи тихим?

Імпровізація (вокальна, пластична)

— Уявіть, що ви капітан пароплава і даєте музичний гудок для вітання з іншими пароплавами. Покажіть рухами і голосом, яким він буде.

(Учні піднімають руки, ніби опускають важіль, і голосом імітують звучання гудка)

— А тепер ви — маленькі грайливі котики. Довгі чи короткі звуки ви будете вигукувати?

(Учні стрибають, імітуючи гру котиків, і вигукують коротке «Няв»)

Робота з підручником: с. 34

— Розгляньте с. 34 у підручнику. Так записуються довгі й короткі звуки. Отже, якими нотами ми запишемо «музику» котика? (Діти проговорюють, учитель умовно записує восьмими нотами без нотоносця «музику» котика)

— А якими нотами запишемо музику дорослих кота чи кішки? (Четвертні ноти). Проплескаємо партії маленького котика і дорослого кота.

Котик:

няв няв няв няв няв няв няв няв

Кіт:

няв няв няв няв

— Чи звернули ви увагу, що кожен звук дорослого кота дорівнює двом звукам котика?

(Проплескування ритмічного малюнка)

— А тепер проплескаємо своє ім'я.

Слухання музичного твору

— Чи любите ви відвідувати зоопарк? Чарівниця Гармонія пропонує здійснити подорож до музичного зоопарку. Допоможе нам у цьому музикант французького композитора Каміля Сен-Санса. П'єси, у яких зображено риб, тварин або птахів, він об'єднав назвою «Карнавал тварин».

— Давайте послухаємо п'єсу «Акваріум». Які звуки передають рух рибок?

(Слухання «Акваріум» К.Сен-Санс)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

— Чи відчули ви рух рибок у воді?

— Які звуки його передали?

— Вони короткі чи довгі?

— Чи можна назвати цю п'єсу «Слон»? Чому?

(Повторне слухання «Акваріум», пластичне інтонування)

Імпровізація (пластична): передати руками характер руху музики.

Слухання музичного твору

— Зараз ми послухаємо ще одну п'єсу. Відгадайте, як вона називається.

Шия довга й ніжна,

Пір'я білосніжне,

Крилами тріпоче,

Радісно гелгоче.

(В. Паронова)

— Ця п'єса називається «Лебідь». Якими звуками композитор передав рух лебедя?

(Слухання «Лебідь» К. Сен-Санс)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

— Якими звуками композитор передав рух лебедя?

— Довгі чи короткі звуки переважали?

— Якого лебедя ви уявили?

(Повторне слухання і перегляд фрагменту «Лебідь» К. Сен-Санс у виконанні М. Плисецької)

Фізкультхвилинка: Веселі звірята (<https://www.youtube.com/watch?v=5gxZ2-Нouqo>)

Вокально-хорова робота

Вокально-ігрова вправа «Малюємо голосочками» [1, 15]. Учитель в одній руці тримає іграшкову кицю, а іншою рукою «обмальовує» контур іграшки знизу — вгору — вниз, супроводжуючи цей рух голосом за допомогою прийому глісандо на звуки «у» чи «о». Під час повторення разом з учителем контур іграшки «обмальовують» і учні.

Розучування пісні «Кицю, кицю, де була?», сл. М. Пономаренко, муз. І. Островерхого. Презентація пісні учителем під власний супровід. Налаштування учнів на перший звук мелодії. Розучування прийомом «Луна» (Учитель проспівує музичну фразу, учні повторюють). Спів у характері.

Робота з підручником: завдання с.35

Робота у зошиті: завдання 3,4, с.14

IV. Підсумок уроку

Закріплення вивченого.

Пошук відповіді на проблемне питання: Якими можуть бути музичні звуки?

Домашнє завдання (за бажанням): поспостерігати за домашніми тваринами, птахами і уявити, якими музичними звуками можна передати їхній рух.

Тема 9: Завітаємо до театру

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: створення маски для одного з персонажів української народної казки «Коза-Дереза» (*матеріали на вибір*).

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (фото фрагмента зі спектаклю «Коза-Дереза» на сцені театру).

КЧМ: презентація результатів власної творчості, виховні ситуації на основі творів мистецтва (обговорення характерів і вчинків персонажів, створюваних мистецькими засобами).

Елементи інтеграції: з навчальними предметами, з мистецтвом театру.

Основні поняття для засвоєння: *театр, сцена, декорації, костюми.*

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку

Розповідь учителя про театр.

III. Основна частина

Робота у зошиті (с. 15)

Учні виконують завдання 1: позначають будівлю театру на одній із двох фотографій (на другому фото — житловий будинок).

Аналіз-інтерпретація художнього твору

Робота з підручником (с. 36).

Учитель пропонує учням роздивитися фрагменти з вистав та назвати їх («Пригоди Буратіно» і «Коза-Дереза»).

Робота з підручником (с. 37)

Подано фотографію фрагменту з вистави «Коза-Дереза» на сцені шкільного театру та приклади простих масок, які можна виготовити з різних матеріалів.

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання

Учні можуть розіграти виставу і на шкільній сцені. Щоб підготувати шкільну виставу за казкою, треба спочатку виготовити маски її персонажів.

IV. Художньо-творча діяльність

Щоб розіграти українську народну казку «Коза-Дереза», створи одну з масок — Кози, Лисички, Вовка або Рака (кольоровий папір, картон, інші матеріали на вибір).

Учителю про перебіг виконання завдання

Створити маску можна по-різному. Щоб розіграти казку у масці, достатньо щоб вона одягалася не на обличчя, а на лоб. Тут важливим для створення образу персонажа є вибір кольору, наприклад, для лисиці — оранжевий, для вовка — сірий.

Якщо виготовляти маску з аркуша картону, необхідно його скласти навпіл і намітити олівцем скруглену верхню частину голови і вуха, а потім нижню — вона має звужуватися в напрямку носа. Деталі (середню частину вуха, світлу шерсть на щоках) вирізають з іншого паперу, світлішого від основного кольору. Отвори для стрічок можна пробити дириголом, але не дуже близько до краю маски. Для виготовлення маски можна скористатися також паперовими тарілками відповідного розміру — з них зручно вирізати круглу форму, залишивши вуха або різьки. Деталі зображення (очі, ніс, вуха, шерсть на щічках) також вирізають зі складеного навпіл аркуша паперу.

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Обмін враженнями. Набуття мистецького досвіду. Підготовка до участі в шкільних мистецьких заходах.

Домашнє завдання: с. 37 у підручнику.

Пригадати українську народну казку про тварин. Подумати, якою може бути декорація до вистави за цією казкою.

Тема 9: Завітаємо до театру

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісень з опери «Коза-Дереза» у відповідному настрої, характері; дотримання правил співу (постава, дихання); імпровізація засобами пантоміми (міміка, жести при емоційному виконанні пісні).

СІМ: сприймання музичних творів та висловлювання враження; визначення регістру (високий, середній, низький), динаміки (гучно, тихо), тембру (звучання музичних інструментів — бандура, сопілка, скрипка), надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісні з танцювальними рухами).

Музичний матеріал: СМ: М. Лисенко, пісня Кози, пісня Вовчика з опери «Коза-Дереза»; ХТД: М. Лисенко, теми з опери «Коза-Дереза»: пісня Кози, пісня Вовчика.

Елементи інтеграції: фр. з опери «Коза-Дереза»; фр. з м/ф «Коза –Дереза».

Основні поняття для засвоєння: опера; соліст, хор.

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Повідомлення теми уроку
Зав'язка (проблема):	Проблемне питання: Чи було цікаво жити без музичних казок? Робота з підручником: с.34
Розробка:	Бесіда про оперу. Робота з підручником: с. 38. Бесіда про М. Лисенка. Читання уривків казки «Коза-Дереза»
Кульмінація 1:	Слухання (перегляд) уривків з опери М. Лисенка «Коза-Дереза»: «Пісня Кози», «Пісня Вовчика»
Розробка:	Аналіз-інтерпретація уривків. Перегляд мультфільму (фрагмент) «Коза-Дереза». Фізкультхвилинка
Кульмінація 2:	Розучування пісень з опери: «Пісня Кози», «Пісня Вовка», емоційне виконання
Розробка:	Робота у зошиті: завд.3,4, с.15
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Вхід учнів до класу під аудіозапис, який передає звуки сільського подвір'я: мекають кози, кричє качка, гавкають собаки тощо.

Організаційний момент. Музичне вітання.

II. Повідомлення теми уроку

— Які звуки зустріли вас у класі? Де їх можна почути? Як ви вважаєте, чому саме ці звуки зустріли нас сьогодні? Чи до вподоби вам казки? Як ви гадаєте, чи можуть тварини, голоси яких ми почули, стати персонажами казок? Чи можуть з ними трапитись якісь пригоди?

Проблемне питання: Чи було цікаво жити без музичних казок?

III. Основна частина

У театр ми прийшли,

Що за диво, подиви!

Тут ніхто не розмовляє,

Лиш співає і співає... (А. Шкода)

— Сьогодні свої двері для нас відчинила музична казка. Яку казку, на вашу думку, називають музичною?

(Діти висловлюють припущення. Після цього педагог пропонує їм переконатися у правильності припущень, прочитавши визначення у підручнику.)

— Музичною казкою може бути опера.

Робота з підручником: с. 38

— Опера — це музичний спектакль, у якому всі герої співають. Якщо співає один виконавець, його називають *солістом*. Якщо співаків багато — це *хор*.

— Давайте поглянемо, з чого складається опера (с.38, розгляд потягу і вагончиків, пояснення)

Слухання музичного твору

— Сьогодні ми з вами помандруємо до музичної казки-опери.

У ХІХ столітті в Україні жив композитор, який дуже захоплювався світом казок. Своє захоплення він відобразив у трьох операх-казках: «Коза-Дереза», «Пан Коцький» та «Зима і Весна». А звуть цього видатного музичного казкаря Микола Лисенко.

Дитячі опери композитор писав для своїх чотирьох дітей, яких дуже любив. Музика першої його дитячої опери — «Коза-Дереза» — насичена народними піснями й танцями. За задумом автора, її мають виконувати діти. А розповідається в ній про вередливу рогату козу, яка оселилася в лисиччиній хатині й лякає всіх звірів.

— Тож пориньмо в казку! Пригадаймо, про що розповідається в казці «Коза-Дереза».

Жила собі вперта Коза. Ніхто не міг їй догодити: ні Бабуся, ні Дідусь. Розсердившись, Дід прогнав її з дому. Тоді Коза вирішила оселитися в хаті Лисички. Як не старалася руденька прогнати негідницю, все марно. Звернулася Лисичка по допомогу до звірів, але й вони не змогли зарадити біді — залякала всіх вередлива Коза-Дереза...

— Микола Лисенко написав пісні для кожного персонажа казки «Коза-Дереза». Хоча їхні мелодії прості, та настільки виразні, що слухачі легко впізнають персонажів навіть без слів. Прослухайте пісні дійових осіб опери й спробуйте передати їхні характери за допомогою жестів і танцювальних рухів у відповідних темпах.

(Слухання «Пісня Кози», «Пісня Вовчика» <https://www.youtube.com/watch?v=yR71GPJGhiM>)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

— Якою уявили Козу?

— Який характер музики?

— Про що розповіли персонажі у своїх піснях?

— Яким уявили Вовка?

— Чи знайомі вам мелодії цих пісень? Звідки?

Ми — дослідники: розшифрувати QR-код на с. 39, переглянути.

Перегляд мультфільму (фрагмент)

— Перегляньмо фрагмент мультфільму «Коза-Дереза». Під час перегляду зверніть увагу на те, як художники-аніматори передали характери персонажів. Які засоби вони для цього використали?

(Діти переглядають фрагмент мультфільму, обговорюють побачене.)

Фізкультхвилинка

— Уявіть, що ми з вами потрапили до лісу, в якому відбувається дія казки. Кисті ваших рук — це листочки. Розсуньте пальчики і подивіться, листя якого дерева вони нагадують. (Клена) Зробіть свої листочки твердими, напруженими. (Педагог перевіряє напруженість пальців) А тепер розслабте руки — листочки звисають вільно. Покажіть, як гойдаються листочки від вітру. Виконуйте рухи разом зі мною. (Руки зігнуті в ліктях, кисті злегка звисають і погойдуються з одного боку в інший) Тепер листочки тремтять від вітру. (Швидкі рухи пальцями рук) Подув вітерець, листя почало відриватися й падати. (Учні дмуть на свої долоні тривало і плавно, відчуваючи прохолоду повітря. Педагог стежить за тим, щоб діти дихали «животом», не піднімали на вдиху плечі й не роздували на видиху щоки) Опадаючи, листочки танцюють. (Учні виконують імпровізований танець осінніх листочків)

Вокально-хорова робота

Розучування пісень з опери: «Пісня Кози», «Пісня Вовка». Учителю звертає увагу на інтонації, характер виконання: Коза — рішуча, уперта; Вовк — спокійний, хитрий; чітка вимова.

Робота у зошиті: завд. №3,4, с.15

IV. Підсумок уроку

Закріплення вивченого.

Пошук відповіді на проблемне питання: Чи було цікаво жити без музичних казок?

Домашнє завдання (за бажанням): створити ілюстрацію до казки.

Тема 10: Ми — актори, ми — костюмери

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: зображення орнаменту для сорочки-вишиванки персонажа казки «Коза-Дерева» (олівці, фломастери).

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (фото персонажів вистав у театральних костюмах).

КЧМ: презентація результатів власної творчості, обговорення результатів творчості однокласників.

Елементи інтеграції: з навчальними предметами, з мистецтвом театру.

Основні поняття для засвоєння: художник, театральний костюм (повторення).

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку

Щоб допомогти глядачам вистави краще зрозуміти її персонажів, театральні художники придумують для них костюми.

III. Основна частина

Аналіз-інтерпретація художнього твору

Робота з підручником (с.40).

Учитель пропонує учням роздивитися фотографії з вистав та упізнати персонажів за театральними костюмами (Лускунчик, Коза-Дерева, Буратіно і його друзі, Снігова Королева)

Основна частина (продовження)

Робота з підручником

Учні розглядають орнаментовані деталі сорочок, а також послідовність виконання роботи, тобто зображення орнаменту у смугі. З метою ознайомлення можна акцентувати увагу учнів на мотивах орнаментів — рослинному та геометричному.

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання

Що особливого в костюмах персонажів українських народних казок? Звичайно, це вишиванка — сорочка, прикрашена орнаментом. Допоможемо театральному художнику придумати орнамент для сорочки певного персонажу. Чим вона буде відрізнятися від інших? (Рисунком, кольорами)

Робота у зошиті (с.16-17)

Учні розглядають послідовність виконання орнаменту та можуть скористатися однією з трьох підготовлених основ для створення орнаменту.

IV. Художньо-творча діяльність

У виставах за українськими казками актори одягнуті в національні костюми, зазвичай, у вишиванки. Придумай і намалюй орнамент для сорочки персонажа казки «Коза-Дерева» (фломастери, олівці).

Учителю про перебіг виконання завдання

Перш ніж почати малювати орнамент, учням треба пригадати, що таке орнамент (див. урок № 4)

У підручнику (с. 41) наведено приклади простих для сприймання орнаментів за геометричними та рослинними мотивами. Звичайно, типи орнаментів ми дітям не називаємо. Але, для того, щоб учні усвідомлено проаналізували наведені зразки орнаментів і зрозуміли принципи утворення орнаменту, варто їх коротко обговорити:

1. На яких орнаментах присутні ламані лінії, а на яких хвилясті (на 1,2 — ламані, інші — хвилясті).
2. Які орнаменти складаються з чотирикутників і трикутників, а які — з квіточок, листочків, плодів?

Тобто, можна намалювати за бажанням або орнамент, що складається з прямих, ламаних ліній і простих форм, а можна намалювати орнамент із хвилястих ліній, квіточок і листочків. Проте варто поцікавитися в учнів, які з орнаментів більше підходять тому чи іншому персонажу.

Не варто ставити вимоги шестирічним дітям до добору певної кольорової гами орнаменту, нехай просто отримують задоволення від роботи. На прикладі в підручнику квіти чергуються за кольором. Оскільки досвід зображальної діяльності в дітей різний, то для одних цікаво буде змінювати колір квіточок, іншим це ще складно. Але ж ми застосовуємо індивідуальний підхід: не можемо штучно стримувати творчий розвиток одних і одночасно стимулювати до творчості тих, кому під силу поки що виконувати прості варіанти.

А тепер найголовніше: як же формується орнамент? Спочатку треба окреслити смугу, в якій буде розміщено орнамент. Потім ламаною чи хвилястою лінією задати ритм (поняття поки що не називаємо).

Робота в зошиті-альбомі (с.17)

У робочому зошиті-альбомі (варіант 1 і 3) підготовлені відповідні лінії. У варіанті 2 смугу поділено на однакові проміжки, тобто задано ритм. Отже, в цей варіант поверх підготовленого ритму можна провести за вибором учня або ламану, або хвилясту лінію, яка і буде основою для подальшого орнаменту.

Необхідно зазначити, що незважаючи на те, що ми аналізували складові частини орнаменту, перед учнями не стоїть завдання намалювати орнамент певного виду. Головне, щоб було дотримане повторювання. На уроці дитина вибирає для виконання тільки один із варіантів. Щодо матеріалів, то маркерами швидше проводити широкі риси, малювати листочки, пелюстки тощо.

У групі продовженого дня можна намалювати в зошиті інші орнаменти, а можна також виконати їх в аплікації (однакові зображення отримуємо складаючи смужку паперу багато разів). У позаурочний час перед учнями доцільно поставити додаткові умови: використання тільки певних кольорів або певних форм, тобто ускладнити завдання елементами експериментування.

V. Підсумок уроку.

Закріплення вивченого. Обмін враженнями. Набуття мистецького досвіду. Виявлення шани до народних традицій, мистецтва рідного краю.

Домашнє завдання: с. 41 у підручнику.

Поцікавитися, чи є вишитий одяг у вашій родині. Подумати, якою вишивкою тобі хотілося б прикрасити свій одяг.

Тема 10: Ми — актори, ми — костюмери

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісень з опери «Коза-Дереза» у відповідному настрої, характері; дотримання правил співу (постава, дихання); імпровізація засобами пантоміми (міміка, жести при емоційному виконанні пісні).

СІМ: сприймання музичних творів та висловлювання враження; визначення регістру (високий, середній, низький), динаміки (гучно, тихо), тембру (звучання музичних інструментів — бандура, сопілка, скрипка), надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісень у ролях з танцювальними рухами).

Музичний матеріал: СМ: М. Лисенко, пісня Лисички, пісня Рака з опери «Коза-Дереза»; ХТД: М. Лисенко, теми з опери «Коза-Дереза»: пісня Лисички, пісня Рака.

Елементи інтеграції: фр. з опери та м/ф «Коза-Дереза».

Основні поняття для засвоєння: опера; актор.

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Актуалізація знань. Повідомлення теми уроку
Зав'язка (проблема):	Проблемне питання: Як би ви були композитором, які б українські народні пісні ви використали в опері «Коза-Дереза»? Робота з підручником: с.34
Розробка:	Бесіда про М. Лисенка
Кульмінація 1:	Слухання уривків з опери М. Лисенка «Коза-Дереза»: «Пісня Лисички», «Пісня Рака».
Розробка:	Робота у зошиті: завд. 4, 3, с. 16. Фізкультхвилинка
Кульмінація 2:	Розучування пісень з опери: «Пісня Лисички», «Пісня Рака», емоційне виконання у ролях
Розробка:	Робота у зошиті: завд. 3,4, с.15
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання

II. Актуалізація знань

— Наша музична подорож у казку продовжується. Згадаємо, з якою музичною казкою ми познайомилися минулого уроку.

Приєм «Музичний лабіринт (баскет-метод)». Завдання: назвати термін. Презентаційний ряд: соліст (коза) — хор (звірі) — декорації — костюми — портрет М. Лисенка (опера). Завдання: назвати назву опери. Презентаційний ряд: коза — лисичка — зайчик — вовк — дідусь — рак («Коза-Дереза»).

Проблемне питання: Як би ви були композитором, які б українські народні пісні ви використали в опері «Коза-Дереза»?

III. Основна частина

Ще з дитинства Микола Лисенко захоплювався музикою. Мати почала його навчати гри на фортепіано з 5 років. Талановитий учень вражав своєю музичною пам'яттю, чистотою й легкістю гри. Маленький Миколка швидко запам'ятовував мелодії та підбирав їх на роялі. У 9-річному віці написав свій перший музичний твір — граційну «Польку». Під час гостювання у бабусі Марії М. Лисенко вперше близько познайомився з народною піснею і відтоді полюбив її назавжди. Великий інтерес у нього викликали народні театралізовані обряди, свята. Згодом, ставши композитором, він збирав і записував найкращі народні пісні.

— Опера «Коза-Дереза», яку ми почали слухати на минулому уроці, уся пронизана народною музикою.

Слухання музичного твору

— Послухаємо «Пісню Лисички». Якою вона постає в музичній казці?

(Слухання «Пісня Лисички»)

— Якою ви уявили Лисичку? (Вона добра, лагідна, працювита, її хатка — охайна та чепурна)

— Чи відрізняється її пісня від пісні Кози? Чим?

Робота у зошиті: завдання 4, с. 16

Слухання музичного твору

— Дуже скривдила Коза Лисичку. І ось Рак, хоча й не такий великий і страшний, натомість дуже хоробрий, не злякався Кози і вигнав її з Лисиччиної хатки.

(Слухання «Пісня Рака»)

— Як виконує Рак свою пісню? (Упевнено, бадьоро)

Робота у зошиті: завдання 3, с. 16

Вокально-хорова робота

Розучування пісень з опери: «Пісня Лисички», «Пісня Рака». Виконання у ролях.

IV. Підсумок уроку

Пошук відповіді на проблемне питання: Як би ви були композитором, які б українські народні пісні ви використали в опері «Коза-Дереза»?

Закріплення вивченого.

1. *Встановлення відповідності між ілюстрацією і партією персонажа опери.* Педагог демонструє учням ілюстрації до казки «Коза-Дереза» і вмикає аудіозапис опери М. Лисенка. Діти мають вказати, партія якого персонажа звучить.
2. *Характеристика музичної мови персонажів опери.* До пісні кожного з персонажів діти усно добирають слова-ознаки. Можна виконати це завдання у формі складання асоціативних кушів, організувавши групову роботу.
3. *Вправа на встановлення зв'язків.* З'єднайте слова так, щоб утворилися перші рядки пісень персонажів опери «Коза-Дереза».

Я Лисичка,	Вовчок
Я Коза-	Неборак
Ой я, сірий	Дереза
А я Рак-	я Сестричка

Домашнє завдання (за бажанням): намалювати героїв казки-опери «Коза-Дереза», які найбільше сподобалися.

Тема 11: «Лускунчик» на театральній сцені

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: зображення новорічної іграшки для декорації до вистави «Лускунчик» (*акварель*).

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (фото сцени з вистави «Лускунчик», Д. Хіггінс, ескіз декорації до «Лускунчика»).

КЧМ: презентація результатів власної творчості, співпраця з однокласниками, участь у мистецьких заходах.

Елементи інтеграції: з різними навчальними предметами, мистецтвом театру.

Основні поняття для засвоєння: *художник у театрі, декорації (повторення).*

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку

Події казки «Лускунчик, або Мишачий король» відбуваються в чарівну Новорічну ніч. Для цієї театральної вистави-казки художники створили цікаві яскраві декорації. На сцені обов'язково має стояти ялинка, прикрашена новорічними іграшками.

III. Основна частина

Аналіз-інтерпретація художнього твору

Робота з підручником (с. 44).

Учитель пропонує учням роздивитися ілюстрації з декораціями до вистави.

Робота у зошиті (с. 18)

Учні виконують завдання 1: позначають іграшку, якою не можна прикрасити новорічну ялинку (це машинка, бо на ній немає кріплення-підвісу).

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання наведена в самому тексті завдання.

Робота з підручником (с. 45)

Наведено два варіанти послідовного зображення іграшок круглої та видовженої форми з елементарними орнаментом.

Робота у зошиті (с. 19)

У зошиті намічені контури круглої й видовженої іграшок, щоб учень обрав для виконання один із варіантів.

IV. Художньо-творча діяльність

Події казки про Лускунчика відбуваються біля святкової новорічної ялинки. Тобі подобається прикрашати ялинку? Допоможи театральному художнику прикрасити ялинку для декорації до вистави «Лускунчик». Пофантазуй і намалюй ялинкову іграшку (*акварель*).

Учителю про перебіг виконання завдання

Новий рік — улюблене свято дітей. А переддень цього річного свята стане для них особливо цікавим, адже діти дізнаються багато нового про театр та спробують себе у ролі театральних декораторів. І традиційне зображення новорічних іграшок перетвориться для них на відповідальне завдання допомогти театральному художнику прикрасити новорічну ялинку для декорації до вистави «Лускунчик».

Новизною для учнів у цьому завданні є посилення передача округлої форми блискучих новорічних іграшок акварельними фарбами.

Не треба розповідати дітям про розміщення світлотіні на круглих предметах. Оскільки зараз мова йде тільки про новорічні іграшки, достатньо пригадати з дітьми, що вони блискучі. Щоб зобразити цей блиск, достатньо залишити незафарбованою округлу плямку. А круглою іграшка виглядатиме, якщо більш насиченою фарбою притемнити її по краях, трохи далі від місця, що відблискує.

У цій роботі експериментуємо і пробуємо працювати аквареллю «по-сухому», коли зображаємо полиск, і «по-мокрому», коли зафарбовуємо іграшку і затемнюємо тіньові частини. Щоб завдання було легко виконувати, треба взяти товстий пензлик для основного кольору іграшки, щоб зафарбувати її буквально кількома рухами. А от «розмальовувати» іграшку вже треба тоненьким пензликом. Варто порадити учням основний колір брати більш світлим і прозорим, а декор — темнішим і більш насиченим, щоб його краще було розрізнити на поверхні. Тут же інструктуємо щодо миття пензликів, набирання фарби чистим пензликом.

У робочому зошиті-альбомі пропонується 2 варіанти контуру новорічної іграшки. Якщо дитина спочатку обере один варіант, а потім розпочне інший (з будь-якої причини: «не вийшло», «перестав подобатися»), то «для декорації» будемо брати той, на який вона вкаже в кінці уроку. Якщо учень виявить бажання вдома додатково прикрасити іграшку, нехай розширює свій творчий потенціал.

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Обмін враженнями. Набуття мистецького досвіду. Участь у спільній творчій роботі.

Домашнє завдання: с. 45 у підручнику.

Що тебе найбільше зацікавило в мистецтві театру?

Тема 11: «Лускунчик» на театральній сцені

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісні «Святий Миколай» у відповідному настрої, характері; дотримання правил співу (поставка, дихання); імпровізація засобами пантоміми (міміка, жести при емоційному виконанні пісні).

СІМ: сприймання музичних творів та висловлювання враження; визначення регістру (високий, середній, низький), динаміки (гучно, тихо), надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісні).

Музичний матеріал: СМ: П. Чайковський «Лускунчик» (фрагменти з балету); ХТД: «Святий Миколай», сл. і муз. Н. Гороховської.

Елементи інтеграції: м/ф «Лускунчик».

Основні поняття для засвоєння: балет, балерина, танцівник.

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Актуалізація знань. Повідомлення теми уроку
Зав'язка (проблема):	Проблемне питання: Чим схожі і чим різняться опера і балет?
Розробка:	Робота з підручником: с. 47. Бесіда про казку «Лускунчик»
Кульмінація 1:	Перегляд відеофрагменту з балету: марш, «Вальс сніжинок», «Танець феї Драже»
Розробка:	Аналіз-інтерпретація музичних творів. Фізкультхвилинка
Кульмінація 2:	Розучування пісні «Святий Миколай», сл. і муз. Н. Гороховської, емоційне виконання
Розробка:	Робота у зошиті: завд. 3,4, с. 18.
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання

II. Актуалізація знань. Повідомлення теми уроку

— Упродовж кількох уроків ми з вами відвідували музичні вистави, у яких головні герої співали. Як називається така вистава? (Опера). А ще бувають такі вистави, в яких герої не розмовляють і не співають, а лише танцюють. Такі музичні вистави називаються *балет*.

Балет — це не простий танок!

Це вистава, як кіно,

Де оркестр звучати має,

А актор танцює й грає.

(А. Шкода)

— А як ви вважаєте, почути балет можна в королівстві Співочих мелодій чи Танцювальних ритмів?

Проблемне питання: Чим схожі і чим різняться опера і балет?

III. Основна частина

Робота з підручником: с.47.

— Давайте, послухаємо, що нам розповість про балет король Ритм.

(Учитель зачитує розповідь короля Ритма на с. 46, 1-й абзац).

— Розгляньте на с. 47 і назвіть, з чого складається балетна вистава.

Сьогодні ми помандруємо у зимову казку, адже незабаром Новий рік. Цю казку написав німецький письменник Ернст Гофман, а музику до неї — уже відомий вам композитор Петро Чайковський. Назвали цю казку «Лускунчик». Це казка-балет.

— Подивіться на фотографії на с. 46. Як актори виконують свої ролі — співають чи танцюють?

Головними героями цієї казки є Лускунчик, дівчинка Марі, Мишиний король та інші. Ця казка розповідає нам про новорічне диво, коли оживають іграшки. Жила собі дівчинка Марі, і був у неї маленький братик Фріц. Як і всі діти, вони любили свята, а особливо Новий рік! На це свято збиралося дуже багато гостей. Усі вітали одне одного й дарували подарунки. Ось і цього разу Марі подарували Лускунчика — іграшку, за допомогою якої розколюють горіхи.

(Перегляд відеофрагменту з балету, дія1, Марш)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

— Музику якого твору нагадав вам цей музичний номер? (Маршу)

— Що робили хлопчики біля ялинки? (Марширували)

— Який настрій викликала ця музика? Чому?

Уночі Лускунчик оживає і разом з іншими іграшками розпочинає битву з Мишиним королем. У важку хвилину дівчинка Марі рятує Лускунчика, а її кохання перетворює його на прекрасного принца. Разом вони прямують у країну солодощів. Раптом кімната Марі перетворюється у зимовий ліс. Кружляє завірюха, іде сніг.

(Перегляд відеофрагменту балету, «Вальс сніжинок»)

— Який танець вам нагадає цей номер? (Вальс)

— Як звучала музика?

— Давайте і ми з вами перевтілимося у сніжинки і снігові пластівці і порухаємося під цю музику.

Фізкультхвилинка: плавні рухи рук, повороти під «Вальс сніжинок» П. Чайковського.

— А ось Марі і Лускунчик у чарівній країні солодощів, де їх зустрічає фея Драже.

(Слухання «Танець феї Драже»)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

— Яким ви уявили танець феї Драже?

— Він повільний чи швидкий?

— Які звуки передавали ходу феї — низькі чи високі?

— А звучання яких інструментів нагадало вам ці звуки?

Інструмент, на якому виконується танець Феї, називається челестією (учитель показує зображення інструменту). Зовнішньо вона схожа на піаніно, але її звучання – незвичне, чарівне, нагадує переливи дзвіночків.

— Яким ви уявили костюм феї?

Чарівна новорічна ніч закінчилася. Марі прокинулася. Біля неї знаходилась іграшка, яку їй подарували. Лускунчик загадково посміхався. Ось такі дива можуть трапитися у новорічну ніч.

Вокально-хорова робота

Вокально-ігрова вправа «Малюємо голосочками». Учитель в одній руці тримає силует ялинки, а іншою рукою «обмальовує» її контур знизу — вгору — вниз, супроводжуючи цей рух голосом за допомогою прийому глісандо на звуки «а», «о», «у». Учні повторюють за вчителем і «обмальовують» умовний силует ялинки.

— В Україні, у ніч на 19 грудня, теж трапляються казкові дива. У цю ніч малюкам, які добре поводитись увесь рік, Святий Миколай приносить подарунки. Давайте послухаємо про нього пісню.

(Учитель емоційно виконує пісню «Святий Миколай», сл. і муз. Н. Гороховської)

Розучування пісні «Святий Миколай». Презентація пісні вчителем під власний супровід. Налаштування учнів на перший звук мелодії. Розучування прийомом «Луна» (учитель проспівує музичну фразу, учні повторюють). Спів у характері.

Робота у зошиті: завдання 3,4, с. 18.

IV. Підсумок уроку

Закріплення вивченого.

Пошук відповіді на проблемне питання: Чим схожі і чим різняться опера і балет?

Домашнє завдання (за бажанням): на дозвіллі імпровізувати танцювальні етюди під музику балету П. Чайковського.

Тема 12: Зима-чарівниця

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: зображення засніженого міста або села (*кольоровий папір або картон; гуаш*).

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (М. Глущенко «Зима», Ю. Писар «Зимова ідилія», О. Вакуленко «Казкова зима»).

КЧМ: презентація результатів власної творчості, оцінювання творчих здобутків однолітків.

Елементи інтеграції: з навчальними предметами.

Основні поняття для засвоєння: *холодні кольори, теплі кольори.*

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку

Пригадаймо, які кольори притаманні різним порам року. У зимових краєвидах переважають холодні кольори (в них присутній синій колір). А в осінніх краєвидах багато теплих барв (в них присутній жовтий, червоний кольори).

III. Основна частина

Поєднання кольорів на картинах створюють певний настрій та навіть можуть впливати на емоції людини.

Аналіз-інтерпретація художнього твору

Робота з підручником (с. 48).

Учитель пропонує учням роздивитися картини із зимовим і осіннім краєвидами відповідно у холодних і теплих кольорах. Який настрій картин відчувається?

Один із холодних краєвидів — декоративна композиція за мотивами Петриківського розпису. Варто запитати учнів, чим відрізняються за виконанням холодні краєвиди (щоб діти вчилися сприймати декоративні твори, поступово набували уявлення про декоративний розпис, зокрема, Петриківський).

Основна частина (продовження)

Робота у зошиті (с.20)

Учні виконують завдання 1: позначають картину, виконану в холодних кольорах (зимовий краєвид).

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання

Як простим способом можна намалювати засніжене місто або село?

Робота з підручником (с.9)

Наведено матеріали для роботи, а також показано послідовність виконання завдання.

IV. Художньо-творча діяльність

Намалюй своє засніжене місто або село. Для зображення снігопаду набризкуй на синій папір білу фарбу (*кольоровий папір або картон; гуаш*).

Учителю про хід виконання завдання

Зазвичай дітям складно заповнити площину аркуша так, щоб композиція, яку вони виконують, виглядала закінченою. Навіть у зрілих митців іноді виникає відчуття страху перед чистим аркушем.

Найчастіше учні малюють на білому папері. І якщо це робота не з гуашшю, то встигнути за урок заповнити всю поверхню буває складно. Проте існують прості способи дати учням можливість швидко досягти бажаного результату, тобто швидко виконати композицію, яка має закінчений вигляд. Це використання в роботі кольорового паперу і картону, тобто виконання аплікації, або робота з гуашшю. Для зображення зими й закріплення поняття про холодні кольори ми також використаємо синій картон або підготовлений у зошиті синій аркуш, а також плоский широкий пензель. Підійдуть звичайні малярні пензлі шириною 20-25 мм.

Спочатку треба підготувати для роботи білила — гуаш білого кольору: розмішати її дерев'яною паличкою до густоти сметани, за потреби додати трохи води. Фарба не має бути рідкою. Пропонуємо учням поміркувати, що саме вони хочуть зобразити і як це краще розмістити на аркуші.

Оскільки ми малюємо засніжене місто, то всі будинки, дерева, дороги зображаємо білою гуашшю.

Починаємо з головного об'єкта. Якщо це будинок, треба щоб він одразу привертав до себе увагу, а отже був достатньо великого розміру. Розмістити його можна як у центрі аркуша, так і трохи збоку. Бажано, щоб поруч знаходилося зображення ще чого-небудь для врівноваження композиції (колодязь, кущ тощо).

Щоб швидко намалювати будинок, ми використовуємо широкий пензель і проводимо ним широкі й тонкі лінії, відповідно його повертаючи. Ним же малюємо дерева, пагорби, дороги.

Головним у композиції учня може бути й велике зимове дерево, під яким, наприклад, стоїть сільський будиночок. У кінці роботи малюємо сніг — набризкуємо на аркуш білу гуаш жорстким пензлем або зубною щіткою.

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Обмін враженнями. Набуття мистецького досвіду. Спостереження, дослідження, відтворення довкілля засобами мистецтва.

Домашнє завдання: с. 49 у підручнику.

Дослідити, які холодні кольори є у твоєму оточенні. Навести приклади.

Тема 12: Зима-чарівниця

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісень «Святий Миколай», «Пісня про Новий рік» у відповідному настрої, характері; дотримання правил співу (поставка, дихання); імпровізація засобами пантоміми (міміка, жести при емоційному виконанні пісні).

СІМ: сприймання музичних творів у виконанні гурту троїстих музик та висловлювання враження; визначення регістру (високий, середній, низький), динаміки (гучно, тихо), тембру (звучання музичних інструментів — бандура, сопілка, скрипка), надання характеристики мелодії, темпу.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісень).

Музичний матеріал: СМ: Я. Степовий «Сніжинки»; ХТД: «Пісня про Новий рік», сл. і муз. Н. Май.

Елементи інтеграції: м/ф «Таємна служба Санта-Клауса».

Основні поняття для засвоєння: *темп, п'еса*.

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Актуалізація знань. Повідомлення теми уроку
Зав'язка (проблема):	Проблемне питання: У чому секрет Темпа?
Розробка:	Робота з підручником: с.50. Бесіда про темп. Бесіда про зиму, зимову природу
Кульмінація 1:	Слухання Я. Степовий «Сніжинки». Імпровізація (пластична)
Розробка:	Перегляд м/ф «Таємна служба Санта-Клауса»
Кульмінація 2:	Емоційне виконання пісні «Святий Миколай» сл. і муз. Н. Гороховської, розучування пісні «Пісня про Новий рік», сл. і муз. Н. Май
Розробка:	Робота у зошиті: завд. 3,4, с.20
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання

II. Актуалізація знань

Приєм «Музичний лабіринт (баскет-метод)». Завдання: назвати твір. Презентаційний ряд: ялинка — балет — миші — портрет П. Чайковського — лускунчик («Лускунчик»). Завдання: назвати термін. Презентаційний ряд: декорації — музика — танець — костюми (балет).

III. Повідомлення теми уроку

Проблемне питання: **У чому секрет Темпа?**

IV. Основна частина

Робота з підручником: с. 50

Знайомство учнів із новим поняттям: «*темп*» — це швидкість виконання твору.

Звуки радісно співали,
Та чомусь засумували.
Зазвучали повільніше,
Трохи ще — й настане тиша...
В цей сумний для всіх момент
Завітав до них пан **Темп**:
«Швидкість — справа це моя,

Добрий вихід знаю я.
Алегрето і Анданте —
Справжні друзі музикантів.
Вставляю їх на нотнім стані —
Веселіше грати стане.
Є багато темпів інших,
Познайомлю вас пізніше.»
(А. Шкода)

Учитель виконує декілька музичних фрагментів у різному темпі для ілюстрування поняття, учні визначають темп.

Прийом «Жива скульптура»: школярам пропонується передати пластикою слово «темп».

Бесіда про зиму, зимову природу.

— Прослухайте вірш і назвіть «зимові» слова. Який темп ви запропонували б для написання «зимової» музики?

ЗИМОВІ СЛОВА (фрагмент, авт. Надія Кир'ян)

Зимове слово — сніг,
Зимове слово — білий
З'єднались, і навкруг
Сніжинки полетіли.

Зимове слово лід,
І ковзанка, і шуба.
Зимове слово піч,
Пальто, мороз і груба.

І лижі, й ковзани,
І теплі рукавички.
Зимові є пташки —
Це снігурі й синички.

Слухання музичного твору

— Послухаємо твір українського композитора Якова Степового. Як би ви його назвали?
(Слухання Я. Степовий «Сніжинки»)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

- Як би ви назвали прослуханий твір?
- Який характер музики?
- Яка мелодія?
- Як би ви його назвали?
- Сніг кружляє швидко чи повільно?
- У якому темпі виконують п'єсу?

Робота з підручником: с. 50

Знайомство з поняттям «п'єса».

Імпровізація (пластична): виконання танцю сніжинок.

Перегляд мультфільму (фрагмент)

Бесіда про казкових героїв, що приходять у новорічні свята. Перегляд фрагменту з м/ф «Тасмна служба Санта-Клауса».

Вокально-хорова робота.

Дихальна вправа «Сніжинка». Набрати повітря й повільно здувати з руки сніжинку.

Емоційне виконання пісні «Святий Миколай», сл. і муз. Н. Гороховської, розучування пісні «Пісня про Новий рік», сл. і муз. Н. Май.

Презентація пісні вчителем під власний супровід. Налаштування учнів на перший звук мелодії. Проговорити текст в ритмі пісні, негучно, пошепки. Беззвучна артикуляція при уявному співі з опорою

на зовнішнє звучання. Розучування прийомом «Луна» (учитель проспівує музичну фразу, учні повторюють). Спів у характері.

Робота у зошиті: завдання 3,4, с.20

IV. Підсумок уроку

Висловлювання учнів щодо питання: **У чому секрет Темпа?** Закріплення вивченого.

Домашнє завдання (за бажанням): виконати завдання підручника с.51.

Тема 13: Зустрічаємо Новий рік

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: зображення казкового годинника (*матеріали на вибір*).

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (ілюстрації до казок: Д. Дейлі «Лускунчик», Е. Булатов, О. Васильєв «Попелюшка»).

КЧМ: презентація результатів власної творчості, визначення того, що вдалося, не вдалося і що було задумано.

Елементи інтеграції: з навчальними предметами.

Основні поняття для засвоєння: *форма, декор (повторення)*.

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку

Скоро настане Новий рік — найулюбленіше свято дітей. Про його початок нам урочисто сповіщає годинник.

III. Основна частина

Пригадаймо казки, події в яких пов'язані з годинником.

Аналіз-інтерпретація художнього твору

Робота з підручником (с. 52)

Учитель пропонує учням роздивитися ілюстрації до казок, у яких зображено годинник.

Основна частина (продовження)

Щоб відчутти наближення Нового року, розглянемо також ілюстрацію в робочому зошиті-альбомі на с. 23.

Робота у зошиті (с. 22)

Учні виконують завдання 1: знаходять фрагмент картини, який не належить до картини на с. 23 (другий зліва).

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання

Як цікаво було б на згадку про Новий рік подарувати близьким казковий годинник, стрілки якого завжди можна поставити близько до півночі й очікувати новорічне диво.

Робота з підручником (с. 53)

Учитель пропонує учням роздивитися варіанти створення казкових новорічних годинників, а також деталі, з яких він складається.

IV. Художньо-творча діяльність

Пофантазуй і створи казковий годинник (матеріали на вибір). Придумай цікаву форму і декор. Намалюй стрілки й цифри. Вони підкажуть, коли настане Новий рік. Тоді до тебе завітає Святочний Дід із подарунками.

Які тобі подобаються звуки будильника? Добери мелодію для будильника у мобільному телефоні.

Учителю про перебіг виконання завдання

Щоб створити казковий годинник, можна використати будь-які матеріали. Найпростіше для круглої форми годинника взяти паперову тарілку. Проте форма годинника може бути і квадратною, і прямокутною, тому можна взяти паперову тарілку будь-якої форми. Головне — написати цифри, як на справжньому годиннику, а потім намалювати або приклеїти стрілки. Цифри можна написати маркером або намалювати фарбою. На білій паперовій тарілці можна в довільному порядку намалювати або наклеїти маленькі блакитні декоративні сніжинки-витинанки і блискітки. Або вирізати великі сніжинки, наклеїти їх по колу на місцях цифр та відповідно написати цифри. Цифри можна вирізати зі старого календаря. На паперову прямокутну тарілку можна наклеїти зелену ялинку, вирізану із навіл складеного аркушу паперу, або сніговика чи просто ялинкову гілочку, вирізану зі смужки зеленого

паперу, дрібно порізаного (як хвоя), але не дуже об'ємну, щоб стрілки могли «рухатися». За бажанням можна використати традиційні блискітки тощо.

Найпростіших варіантів виготовлення годинника-сувеніра з новорічними мотивами існує багато, але бажано щоб ідеї для його створення продукували учні. Вони мають уголос висловлювали свої пропозиції, називали предмети, явища природи, кольори, які їм нагадують про Новий рік.

Тому в підручнику запропоновано саме *варіанти* способів виготовлення годинника, а не зразки, за якими треба виконати завдання запропонованим способом. Годинник «Сніговик» можна виготовити з картонних або паперових кругів. Щоб отримати темний контур круга, треба на темний круг наклеїти світлий. Круги можна вирізати по шаблону або квадратний аркуш паперу скласти багато разів навколо його центру й вирізати по краю сегмент круга.

Сніжинку-витинанку можна вирізати будь-яку і наклеїти її посередині круга, тобто в центрі годинника. Щоб вирізати шестикутну сніжинку, треба спочатку скласти круг навпіл, а потім складену половину круга розділити на три частини, рухаючи обидва краї назустріч один одному так, щоб сумістити за розмірами середню частину круга з лівою і правою.

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Обмін враженнями. Набуття мистецького досвіду. Самопрезентація та характеристика власних творчих досягнень.

Домашнє завдання: с.53 у підручнику.

Поміркувати, чи допомагає тобі годинник розраховувати свій час? Чи дотримуєшся ти розпорядку дня?

VI. У вільний час на групі подовженого дня вчитель проводить фасилітовану дискусію за картиною Ю. Мацика «Напередодні».

Тема 13: Зустрічаємо Новий рік

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісні «Пісня про Новий рік» у відповідному настрої, характері; дотримання правил співу (постава, дихання); імпровізація засобами пантоміми (міміка, жести при емоційному виконанні пісні).

СІМ: сприймання музичних творів та висловлювання враження; визначення динаміки (гучно, тихо), темпу, надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісні).

Музичний матеріал: СМ: Український народний танець «Метелиця»; К. Дебюссі «Сніг танцює»; ХТД: «Пісня про Новий рік» сл. і муз. Н. Май; українська народна пісня-гра «Іде, іде дід».

Елементи інтеграції: «Новорічна казка», українська народна казка Поділля.

Основні поняття для засвоєння: *темп*.

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Актуалізація знань. Повідомлення теми уроку
Зав'язка (проблема):	Проблемне питання: Чи можна передати музичними звуками природні явища — сніг, завірюху, метелицю?
Розробка:	Робота з підручником: с.54. Слухання у. н. казки «Новорічна казка»
Кульмінація 1:	Слухання у. н. танцю «Метелиця», К. Дебюссі «Сніг танцює»
Розробка:	Робота у зошиті: завд. 3, с.22. Імпровізація (пластична)
Кульмінація 2:	Емоційне виконання пісні «Пісня про Новий рік», сл. і муз. Н. Май; розучування у. н. п. «Іди, іди, дід»
Розробка:	Робота у зошиті: завд. 4, с. 22. Робота з підручником: с. 55
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання

II. Повідомлення теми уроку

Бесіда про Новорічні свята, казкових новорічних героїв (Святочний дід, Дід Мороз, Санта-Клаус тощо).

Проблемне питання: **Чи можна передати музичними звуками природні явища — сніг, завірюху, метелицю?**

III. Основна частина

Робота з підручником: с. 54 (відгадування загадки)

— Сьогодні ми з вами помандруємо до зимового лісу і дізнаємося, які дива відбуваються у новорічну ніч. Ось послухайте...

(Учитель зачитує фрагментами українську народну казку «Новорічна казка»)

Новорічна казка

українська народна казка Поділля

У передноворічний день Старий Рік почув, що всі люди, звірі й птахи готуються його проваджати. А будуть зустрічати Новий Рік. Розлютився Старий Рік.

— Як то? Чому мене готують проваджати? Я не хочу відходити! Я зробив багато добрих справ і ще не всі завершив.

— Не гнівайся, Старий Рік! Ти дійсно приніс багато радості і щастя, та твій час скінчився! — зашебетали в один голос лісові птахи.

Та Старий Рік не міг заспокоїтися. І вирішив не пускати у свої володіння Новий Рік.

Відразу розбудив він Буйного Вітра й Віхоло. І пішли вони гуляти лісами й галявинами, містами й селами. Віхола сипала густим сріблястим снігом. А Буйний Вітер роздмухував його і засипав усі доріжки і стежки, намітав на шляхах величезні снігові замети.

Слухання музичного твору

(Слухання Український народний танець «Метелиця»)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

- Чи відчули ви в музиці завивання вітру та рух метелиці?
- Чи змінювався темп музики? (Початок — неквапливий, стриманий; при кожному повторенні мелодії рух стає жвавішим, швидким, запальним)
- Чи впізнали ви інструмент, на якому виконувалася ця п'єса? (Бандура)
- Що нагадує звук цього інструменту? (Дзвінкий передзвін бурульок льоду)
- Як ви гадаєте, а чи можна під цю музику танцювати?
- Це хороводний пісня-танець «Метелиця». Виконавці стають у коло і різноманітними кружляннями ніби відтворюють картину сніжної заметілі, хуртовини, віхоли.
- Переглянемо, як його виконують. Звернемо увагу на характерні рухи.
(Перегляд танцю «Метелиця»)

Робота з підручником: с. 54 (визначати характер п'єси)

- Та зимовий день короткий. Ось уже і вечоріє. Стомилися буйний Вітер і Віхола, та й пішли відпочивати. Усе навкруги затихло. Потріскував морозець, пішов сніг.
- Як ви вважаєте, чи може сніг танцювати?
- Його рухи будуть плавні чи стрибкоподібні?
- У якому темпі будуть рухатися сніжинки?
- Давайте заплющимо очі й уявимо, як танцює сніг.

Слухання музичного твору

(Слухання К. Дебюссі «Сніг танцює»)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

- Який танець ви уявили?
- Який характер музики?
- Чи відрізняється танець снігу від танцю метелиці?

Робота у зошиті: завдання 3, с.22

- Який танець ви захотіли б виконати у нашому зимовому лісі?

Фізкультхвилинка: «Танці-зігріванці» <https://www.youtube.com/watch?v=A09aJ3gvLWs>

- Продовжуємо нашу подорож. На ясному небі засяяв місяць. На вулицях залунав дзвінкий сміх, пісні й щирі привітання:
— З Новим Роком!

І зрозумів тоді Старий Рік, що він не може зашкодити приходу Нового Року. А всі справи, які він не закінчив, завершить Новий Рік.

Вокально-хорова робота.

- Послухаємо пісню, яку, можливо, вигадали саме про такого Старого.

Слухання і розучування української народної пісні «Іди, іди, дід». Розігрування у ролях.

Повторення пісні «Пісня про Новий рік», сл. і муз. Н. Май, емоційне виконання.

Робота у зошиті: завдання 4, с.22

Робота з підручником: с. 55

IV. Підсумок уроку

Висловлювання учнів щодо питання: **Чи можна передати музичними звуками природні явища — сніг, завірюху, метелицю?** Закріплення вивченого.

Тема 14: Зимові свята

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: зображення зимового лісу за допомогою витинанки (кольоровий папір, картон).

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (М. Янко «Дерево життя», зразки витинанок).

КЧМ: презентація результатів власної творчості, визначення того, що вдалося, не вдалося і що було задумано.

Елементи інтеграції: з навчальними предметами.

Основні поняття для засвоєння: витинанка; розміщення зображення на аркуші.

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку

Зимові свята неможливо уявити без пахощів зеленої ялинки. Проте ліси — багатство нашої планети, їх треба берегти. А помилуватися зимовими ялинками можна, створивши власноруч чудові аплікації із зображенням зимових краєвидів з ялинками.

III. Основна частина

Витинанки допоможуть нам прикрасити до Нового року шкільний клас і свою оселю. Виготовляють витинанки так: спочатку складають папір певним способом, а потім вирізають візерунки.

Аналіз-інтерпретація художнього твору

Робота з підручником (стор. 56).

Учитель пропонує учням роздивитися ілюстрації із витинанками-сніжинками, а також декоративну композицію-аплікацію, виклесну із витинанок.

Робота у зошиті (стор. 24).

Учні знайомляться із способом вирізування гірлянди з ялинок, яку можна використати для створення композиції (щоб відразу наклеїти кілька ялинок або по одній).

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання

Композиція із зимовими ялинками може стати чудовим новорічним подарунком для друга або члена родини, а також прикрасити кімнату для новорічного святкування.

Робота з підручником (с. 57)

Наведено два варіанти поетапного виконання аплікацій на вертикальному і горизонтальному аркуші.

Робота у зошиті (с. 25)

Запропоновано створення зображення на білому горизонтальному аркуші, але тонованому зверху блакитним кольором, наче небо. Учні можуть скористатися також і синім папером.

IV. Художньо-творча діяльність

Створи зображення зимового лісу за допомогою витинанки (кольоровий папір, картон). Поміркуй, як можна розмістити ялинки на аркуші.

Учителю про перебіг виконання завдання

Учням відразу треба запропонувати зобразити зимовий ліс удень на білому аркуші або вночі на синьому папері або картоні, а також обрати вертикальне чи горизонтальне розміщення аркуша й показати наочно, як це виглядає.

Дитина сама обирає розташування аркуша і колір тла. Ялинки вирізаються зі смужки паперу, складеного багато разів, але так, щоб внизу ялинки не розрізати. Таким чином вони утворять гірлянду на папері. Розмістити можна прямо або дугоподібно, тоді ялинки «стоятимуть на пагорбах».

Бажано використати зелений папір двох-трьох відтінків. Дітям треба дати певні поради: вище на аркуші, тобто далеко, розміщувати ялинки меншого розміру (адже ми так і бачимо — удаліні все виглядає меншим), а нижче на аркуші, тобто ближче до глядача, розміщують ялинки більшого розміру.

Удень (на білому тлі) найближчі до нас ялинки — зелені, яскраві, а віддалені — світліші. Уночі (на синьому тлі) найближчі до нас ялинки білого кольору, віддалені — темніші. Треба пояснити дітям, що ялинки не треба клеїти знизу на аркуші, адже ми завжди бачимо під ними землю.

Учням не обов'язково зробити три ряди ялинок чи повторити їх розміщення так, як у наведених прикладах. Важливо спочатку розміщувати ялинки вдалині, а потім — ялинки на передньому плані. Це допоможе дітям почати усвідомлювати плановість у зображенні простору. Не варто вирізати ялинки дуже маленькими або дуже великими.

Дехто з дітей може встигнути зробити тільки один ряд ялинок, тоді треба порадити доповнити зображення сонечком або півмісяцем, наклеїти смужки-«пагорби», домалювати сніжинки синім фломастером.

Дуже важливо, щоб діти отримали задоволення від творчості та усвідомили, що кожне їхнє авторське рішення має право на існування. Учнів треба вчити поважати свою роботу, з повагою й зацікавленістю ставитися до інших авторських рішень.

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Обмін враженнями. Набуття мистецького досвіду. Порівняння природних форм, образів довкілля з їх декоративним трактуванням. Спостереження, відтворення довкілля засобами мистецтва (набуття компетентності у галузі природничих наук, екологічної компетентності).

Домашнє завдання: с. 57 у підручнику.

Прикрасити новорічними витинанками шкільний клас і свою оселю.

Тема 14: Зимові свята

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісні «Щедрівочка щедрувала» у відповідному настрої, характері; дотримання правил співу (постава, дихання).

СІМ: сприймання музичних творів та висловлювання враження; визначення регістру (високий, середній, низький), динаміки (гучно, тихо), тембру, надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісні).

Музичний матеріал: СМ: у.н.п. «Коляд, коляд, колядниця», «Щедрик» в обробці М. Леонтовича; ХТД: Українська щедрівка «Щедрівочка щедрувала».

Елементи інтеграції: к/ф «Один вдома» (фрагмент).

Основні поняття для засвоєння: *колядки, щедрівки.*

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Актуалізація знань. Повідомлення теми уроку
Зав'язка (проблема):	Проблемне питання: Для чого люди співають колядки і щедрівки?
Розробка:	Робота з підручником: с.58. Бесіда про колядки, щедрівки
Кульмінація 1:	Слухання у. н. п. «Коляд, коляд, колядниця», «Щедрик»
Розробка:	Робота з підручником: с. 58
Кульмінація 2:	Емоційне виконання пісні «Щедрівочка щедрувала»
Розробка:	Робота у зошиті: завд. 3, 4, с.24. Робота з підручником: с. 59
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання

II. Повідомлення теми уроку

Бесіда про зимові свята.

Проблемне питання: **Для чого люди співають колядки і щедрівки?**

III. Основна частина

Робота з підручником: с. 58 (колядки, щедрівки)

(Учитель дзвенить у маленькі дзвіночки)

— Чуєте незвичні звуки? То маленькі колядники спішать нас привітати! Заспівати нам зимових народних пісень. А як вони називаються? Колядки та щедрівки.

— Колядки виконують на Різдвяні свята. Хлопці та дівчата, яких називають «колядниками», ходять подвір'ями і співають пісні, в яких величають Ісуса Христа, Божу Матір, господаря і господиню, їхніх діток. Бажають їм добра й усіляких гараздів.

Коляд, коляд, колядниця,

добра з медом паляниця,

а без меду не така, —

дайте, тітко, пирога.

— Послухаємо колядку «Коляд, коляд, колядниця». Що в ній оспівується?

Слухання музичного твору

(Слухання у. н. п. «Коляд, коляд, колядниця»)

— Що оспівується в колядці?

— Як рухається мелодія пісні?

— З яким настроєм її виконують?

— Виконавців щедрівок називають щедрувальниками. У Щедрий вечір вони всіх вітають і бажають здоров'я та щастя.

— Які щедрівки ви знаєте?

— Найвідомішою українською різдвяною піснею, яку знають і співають у всьому світі, є «Щедрик» Миколи Леонтовича. Вона звучить не лише у концертах, але і в мультфільмах та кінофільмах. У англійському варіанті вона відома під назвою «Carol of the Bells» (у перекладі «Колядка дзвонів»).

— Слов'янська легенда розповідає, що кожен дзвін у світі прославляє Ісуса в ніч, коли він народився. Саме тому маленька пташка щедрик прилітає до оселі, щоб подарувати людям багатий рік. Це пісня-побажання.

(Слухання у. н. п. «Щедрик»)

— Які побажання подарував цей маленький птах?

— Яким ви уявляєте голос пташки?

— Що вона дарує людям?

— Що ви хотіли б побажати своїм рідним?

Перегляд кінофільму (фрагмент)

(Перегляд фрагменту з фільму «Сам удома»)

— Чи сподобалася вам англійська версія «Щедрика»? Що нагадував спів?

Робота з підручником: с. 58 (QR-код)

(QR-код: перегляд фрагменту шоу «Голос діти», виконання «Щедрика»)

Фізкультхвилинка

Вокально-хорова робота

Розучування української народної пісні «Щедрівочка щедрувала».

Робота у зошиті: завд. 3, 4, с. 24.

Робота з підручником: с. 59

IV. Підсумок уроку

Висловлювання учнів щодо питання: **Для чого люди співають колядки і щедрівки?**
Закріплення вивченого.

Домашнє завдання (за бажанням): переглянути фільм «Гаррі Поттер і в'язень Азкабану», дослідити, чи звучить пісня «Щедрик» у цьому фільмі. Як вона звучить?

Тема 15: Мандруємо Європою

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: зображення транспорту на вибір: карети, автомобіля або літака (*воскові олівці, фломастери*).

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (Ю. Шевчук «Прага. Вулиця Капрова», В. Микитенко «Фленсбург. Німеччина», порцелянова фігурка «Карета Попелюшки»).

КЧМ: презентація результатів власної творчості.

Елементи інтеграції:

Основні поняття для засвоєння: *форми транспорту.*

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку

Чарівниця Гармонія запросила всіх у цікаву подорож Європою.

III. Основна частина

Зазвичай мандрують поїздом або літаком. А подорожуючи європейськими містами, можна покататися на пароплаві, у старовинній кареті.

Аналіз-інтерпретація художнього твору

Робота з підручником (с. 62).

Учитель пропонує учням роздивитися картини, скульптуру та проаналізувати:

— Чи є серед ілюстрацій зображення старовинного транспорту?

— Чим старовинний транспорт відрізняється від сучасного за зовнішнім виглядом? (Старовинний транспорт пишно декорований, прикрашений ліпниною, позолотою. Сучасний транспорт, зокрема автомобіль, має просту форму, яка сприяє швидкому руху).

— Як можна зрозуміти, що на картині зображено саме пароплав? (На кораблі є велика труба, з якої йде дим).

Основна частина (продовження). **Запитання до зображеного у методичній таблиці транспорту:**

— Знайди знайомі тобі форми в зображеному транспорті (Прямокутник, трикутник, круг. Якщо вже вивчили овал, можна порівняти форму літака з видовженим овалом).

— Поміркуй, у якого транспорту немає коліс (Якщо корабель не пароплав, в якого можуть бути колеса, що обертаються у воді, а теплохід, то і в нього, і в парусника коліс немає).

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання

А як любиш подорожувати ти? Намалюй транспорт, яким тобі хотілось би подорожувати.

Робота у зошиті (с. 26).

Учні виконують завдання 1: **Закінчи малюнок автомобіля** (учні тренуються в зображенні транспорту: треба домалювати кузов (за вибором учня: великий, середній, маленький); середину колеса; вікно і дверцята водія).

Робота з підручником (с. 63).

Роздивіться послідовність зображення різних видів транспорту на прикладі трьох варіантів.

Учителю про перебіг виконання завдання

Транспортний засіб треба розмістити не на самому нижньому краю аркуша, як це часто роблять діти, а вище, адже треба ще намалювати дорогу, якою він їде. Літак по самому низу аркуша дитина навряд чи намалює, проте можна нагадати, що поруч із літаком можуть бути, наприклад, хмарки, сонечко, веселка, а може й пташка. Але основне зображення — це транспорт.

Щоб намалювати транспортний засіб, треба почати з обрисів великої загальної простої форми, яка лежить у його основі, або таку, в яку він «уписується». Потім до цієї основної форми додати інші, притаманні саме цьому транспорту. Поступово зображення уточнюється, насамкінець деталізується.

Можна запитаннями допомагати учням краще зрозуміти форму транспорту та більш точно його зображати: «Що більше: висота машини чи її довжина? Колеса по відношенню до машини великі чи

маленькі? Де знаходиться місце водія, пасажирів? Як виглядають вікна, двері? Транспорт якого кольору? Чи варто його чимось прикрашати? Якщо так, то чим саме і чому?» Доцільно також акцентувати увагу на екологічності транспорту: «Транспорт, яким ти хочеш мандрувати, забруднюватиме повітря?»

Роботу починати і продовжувати доцільно відразу фломастерами або восковими олівцями, якими можна швидко зафарбовувати великі площини. Але якщо дитині психологічно комфортніше спочатку намітити зображення простим олівцем, нехай робить так, як їй зручніше. Адже головне, щоб зображальна діяльність була в радість. Тому заохочувати і хвалити дітей за успіхи треба на всіх етапах роботи.

IV. Художньо-творча діяльність

Намалюй карету, автомобіль або літак (фломастери чи воскові олівці).

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Обмін враженнями. Набуття мистецького досвіду. Спостереження, дослідження, відтворення докільця засобами мистецтва. Екологічна компетентність. Математична компетентність (встановлення пропорцій транспорту: співвідношення частин і частин до цілого)

Домашнє завдання: с. 63 у підручнику.

Яким ти уявляєш транспорт майбутнього? Розкажи про свої ідеї однокласникам.

Тема 15: Мандруємо Європою

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісні «Букварик» у відповідному настрої, характері, темпі, динаміці; дотримання правил співу (поставка, дихання); імпровізація засобами пантоміми (міміка, жести при емоційному виконанні пісні).

СІМ: сприймання музичних творів у виконанні гурту троїстих музик та висловлювання враження; визначення регістру (високий, середній, низький), динаміки (гучно, тихо), тембру (звучання музичних інструментів — бандура, сопілка, скрипка), надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісні з танцювальними рухами); порівняння власного задуму з його втіленням.

Музичний матеріал: СМ: П. Чайковський «Старовинна французька пісенька», «Німецька пісенька», «Неаполітанська пісенька» з «Дитячого альбому»; ХТД: «Букварик», муз. А. Олейнікової, сл. Л. Ратич.

Елементи інтеграції: м/ф «Дитячий альбом» (фрагменти).

Основні поняття для засвоєння: *пісня, пісенька.*

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Актуалізація знань. Повідомлення теми уроку
Зав'язка (проблема):	Проблемне питання: Чому П. Чайковський називав деякі свої твори пісеньками?
Розробка:	Робота з підручником: с.64 (вступ). Бесіда про П. Чайковського
Кульмінація 1:	Слухання П. Чайковський «Старовинна французька пісенька», «Німецька пісенька», «Неаполітанська пісенька» з «Дитячого альбому»
Розробка:	Робота з підручником: с. 64
Кульмінація 2:	Емоційне виконання пісні «Букварик», муз. А. Олейнікової, сл. Л. Ратич
Розробка:	Робота у зошиті: завд. 3, 4, с. 26. Робота з підручником: с. 65
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перебіг уроку

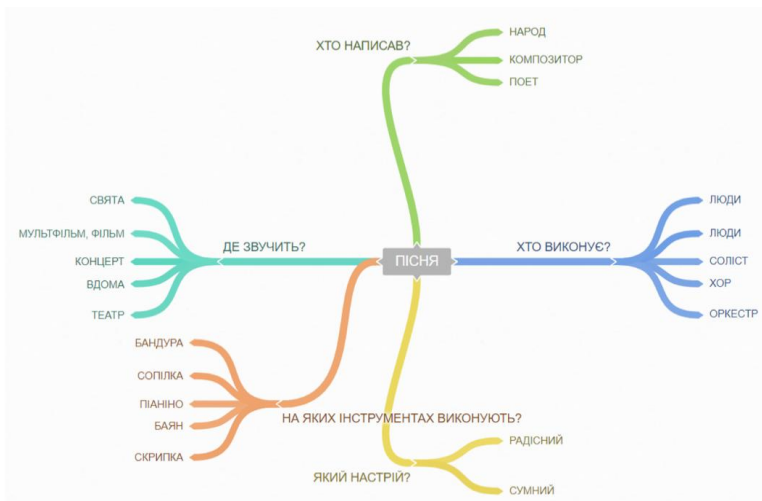
I. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання. Актуалізація знань.

Прийом «Семантична карта»: пісня. Методика проведення. Учитель на дошці малює овал, усередині якого пише назву терміну. Потім він просить учнів поділитися тим, що вони знають про цей термін. Далі приблизно упродовж 1-2 хвилин учитель збирає, організовує та записує ідеї учнів у вигляді «Семантичної карти». Ідеї можуть записуватися словами або символами.

Орієнтовні питання: Де звучить? Хто написав? Хто виконує? На яких інструментах виконують? Який настрій?

Відповідями

Приклад орієнтовної семантичної карти учнів: 3

II. Повідомлення теми уроку

Європа — це дуже велика частина світу, до якої відносяться різні країни. Україна є найбільшою за площею країною Європи. Сьогодні ми здійснимо музичну мандрівку разом із композитором Петром Чайковським до деяких з країн Європи. Тема нашого уроку «Мандруємо Європою».

Проблемне питання: Чому П. Чайковський називав деякі свої твори пісеньками?

III. Основна частина

Робота з підручником: с.64 (вступ)

— Петро Чайковський багато подорожував. Перебуваючи в різних країнах — Італії, Франції, Англії, Німеччині, — він оглядав старовинні будівлі, відвідував музеї, вивчав життя й побут людей. Композитор уважно прислухався до пісень цих народів, часто записував їх, а потім використовував у своїх творах [6, с.9].

Прийом «Ланцюжок асоціацій»: учні по черзі називають слова-асоціації з назвою країни «Франція».

Слухання музичного твору

Подорожуючи Францією, Чайковський почув мелодію однієї старовинної народної пісні. Ніжна, трохи сумна, протяжна, вона дуже сподобалася й запам'яталася композитору. Цю мелодію він використав у фортепіанній п'єсі під назвою «Старовинна французька пісенька», яка увійшла до «Дитячого альбому» [6, с.9-10]. Давайте послухаємо цю п'єсу.

(Слухання П. Чайковський «Старовинна французька пісенька» з «Дитячого альбому»)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

— Який настрій викликала музика?

— Що ви уявили, слухаючи цю музику?

— Чи нагадала вам ця музика розповідь?

— Музика цієї п'єси нагадує звучання шарманки. Зі звучанням цього інструмента у Чайковського були пов'язані найяскравіші враження дитинства. У дитинстві маленький Петро із задоволенням слухав музичні твори, які виконувались на оркестрині — механічному органі. Тому «Старовинна французька пісенька» — це не лише враження від країни, а й спогад композитора про своє дитинство.

Перегляд мультфільму (фрагмент)

— Переглянемо фрагмент із мультфільму «Дитячий альбом» і порівняємо свої фантазії з фантазіями художників, які створили цей мультфільм.

(Перегляд фр. з м/ф «Дитячий альбом» («Старовинна французька пісенька»))

Слухання музичного твору

Художники відтворили картину Середньовічної Франції. Дама і лицар, менестрелі — музиканти і поети, які перебували на службі при дворі багатого феодала або лицаря, і спокійна, некваплива музика.

Неаполь — місто в Італії, де ми можемо увечері почути серенади під вікнами, а вдень побачити веселий італійський карнавал. Одного разу на площі Неаполя Петро Чайковський почув надзвичайно красиву пісню. Її співав маленький хлопчик під акомпанемент гітари. Композитор познайомився зі співаком і записав цю мелодію, яка пізніше увійшла до «Дитячого альбому» під назвою «Неаполітанська пісенька».

«Неаполітанська пісенька» — одна з найяскравіших п'єс «Дитячого альбому». У своєму творі П. І. Чайковський дуже виразно передав риси італійської народної музики, звучання народних інструментів.

(Слухання П. Чайковський «Неаполітанська пісенька» з «Дитячого альбому»)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

— На якому інструменті її виконують? (Фортепіано)

— Скільки частин у п'єсі? (Дві)

— Що нагадує 1 і 2 частини? (1 — пісню, 2 — танець)

— Який характер твору? (1 — наспівна, гнучка, граціозна; 2 — стрімкий танець тарантела).

Друга частина п'єси нагадує народний італійський танець — тарантелу. Це швидкий, живий, життєрадісний танець із чітким ритмом. В Італії поширений іспанський народний інструмент — кастаньети. Вони звучать дуже дзвінко, чітко підкреслюють ритм музики, надають їй енергійний, гордовитий характер.

— Який темп? (1 — повільний; 2 — швидкий).

Імпровізація (пластична): відтворити пальцями рук звук кастаньєт (кляцання пальцями).

(Перегляд фр. з м/ф «Дитячий альбом» «Неаполітанська пісенька»)

Слухання музичного твору

— Німецька пісенька танцювальна за характером. Вона схожа на старовинний німецький танець лендлер — попередник вальсу. Танцювали його селяни в дерев'яних черевиках, неповоротко, з поклонами, притупуванням і кружлянням.

— У Німеччині поширений народний музичний інструмент — губна гармошка. У середній частині п'єси передані звуки губної гармошки.

(Слухання П. Чайковський «Німецька пісенька» з «Дитячого альбому»)

Робота з підручником: с. 64.

Фізкультхвилинка

Вокально-хорова робота

Дихальна вправа «Повітряна кулька». Різкий видих — живіт втягнули. Потім розслабити або «відпустити» м'язи живота. При вдиху живіт природно «виштовхується» уперед, як кулька.

Розучування пісні «Букварик», муз. А. Олейнікової, сл. Л. Ратич. Презентація пісні вчителем під власний супровід. Налаштування учнів на перший звук мелодії. Проговорити текст у ритмі пісні, негучно, пошепки. Беззвучна артикуляція при уявному співі з опорою на зовнішнє звучання. Розучування прийомом «Луна» (учитель проспівує музичну фразу, учні повторюють). Спів у характері.

Знайомство з нотами:

Лінійок п'ять,

Як пальців на руці.

А ноток — сім:

«До», «ре», «мі», «фа», «соль», «ля»

Та — «сі».

Хто між лінійками ховається,

А хто на ниточках гойдається. (авт. М. А. Рускуліс)

Робота у зошиті: завдання 3, 4, с. 26

Робота з підручником: с. 65.

IV. Підсумок уроку

Висловлювання учнів щодо питання: Чому П. Чайковський називав деякі свої твори пісеньками? Закріплення вивченого.

Тема 16: Танцювальні захоплення європейців

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: зображення дітей, які весело танцюють (*олівці, фломастери*).

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (Ф. Харді «Танок голландських дітей»; П. Шассель «Фанданго»; «Тарантела»).

КЧМ: презентація результатів власної творчості.

Елементи інтеграції: з різними навчальними предметами.

Основні поняття для засвоєння: *танець, пози і рухи танцівників.*

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку

Мандруючи Європою, не можна не познайомитися з народними танцями європейських країн, які стали відомими в усьому світі.

III. Основна частина

Аналіз-інтерпретація художнього твору

Робота з підручником (с. 66).

Учитель пропонує учням роздивитися живописні картини, малюнки, скульптури, на яких зображено танцівників у позах, характерних для народних танців. Як художники передають характерні пози та рухи танцівників?

Робота у зошиті (с.28)

Учні виконують завдання 1, розглядають ілюстрації та знаходять зображення, яке не є твором мистецтва (фотографію дівчинки, яка танцює).

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання

Хто знає, які танці нині популярні? А хто відвідує танцювальний гурток? Чи розповідали батьки чи родичі про народні танці вашого краю та чи вміють їх танцювати? Намалюймо веселих танцюристів!

Робота з підручником (с. 67)

Учні розглядають різні варіанти зображення танцюристів. Це прості зображення, подібні до начерків і виконані фломастерами. В їх основі каркасне (схематично-лінійне) зображення тіла людини під час руху.

IV. ХУДОЖНЬО-ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

Намалюй дітей, які весело танцюють (*кольорові олівці або фломастери*).

Учителю про перебіг виконання завдання

Щоб передати особливості танцювальних рухів людей, художники зображають постаті людей нахиленими, передають повороти голови, підняті руки й характерні рухи ніг.

Щоб намалювати людей у танці (або в будь-якому русі), краще застосувати прийом каркасу, тобто малювати людей лініями в найпростішому умовному вигляді: голова — круг чи овал, тулуб — прямокутник чи овал, а шия, ноги й руки — лінії. Рухи танцюристів передають лініями рук і ніг у піднятому чи опущеному положенні, зігнутий чи розігнутий стан. На зображену лінійну, наче дротяну фігурку, можна «одягти» костюми танцюристів, домалювати зачіски, взуття тощо.

Доцільно обговорити з учнями танці, які вони намалювали. Чи піднявся в них настрій під час малювання танцівників?

Фізкультхвилинка

Можна запропонувати дітям повторити рухи танцівників, тобто хвилинку потанцювати під веселу музику (бажано європейського народного танцю).

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Обмін враженнями. Набуття мистецького досвіду. Толерантне ставлення до мистецтва різних народів. Вплив на емоційний стан завдяки мистецькій діяльності.

Домашнє завдання: с. 67 у підручнику.

У вільний час спробувати виконати рухи танцівників і танцівниць, зображених на картинах.

Тема 16: Танцювальні захоплення європейців

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісні «Букварик» у відповідному настрої, характері; дотримання правил співу (поставка, дихання); імпровізація засобами пантоміми (міміка, жести при емоційному виконанні пісні).

СІМ: сприймання музичних творів та висловлювання враження; визначення регістру (високий, середній, низький), динаміки (гучно, тихо), тембру (звучання музичних інструментів — бандура, сопілка, скрипка), надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісні з танцювальними рухами).

Музичний матеріал: СМ: Ф. Рамо «Менует» (клавесин), Л. Бетховен «Німецький танець», Дж. Россіні «Тарантела»; ХТД: «Букварик», муз. А. Олейнікової, сл. Л. Ратич.

Елементи інтеграції: м/ф «Красуня і чудовисько», «Білосніжка» (фрагменти); в/ф танців.

Основні поняття для засвоєння: *танець, менует, тарантела.*

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Актуалізація знань. Повідомлення теми уроку
Зав'язка (проблема):	Проблемне питання: Чи змінилися танцювальні захоплення сучасних європейців?
Розробка:	Робота з підручником: с.68 (робота з картинами). Бесіда про танці
Кульмінація 1:	Слухання Дж. Россіні «Тарантела», Ф. Рамо «Менует», Л. Бетховен «Німецький танець»
Розробка:	Робота з підручником: с.69 (завдання)
Кульмінація 2:	Емоційне виконання пісні «Букварик», муз. А. Олейнікової, сл. Л. Ратич.
Розробка:	Робота у зошиті: завд.3,4, с. 28 Робота з підручником: с.69 (перегляд м/ф, виконання завдання)
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перегляд уроку

I. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання

II. Актуалізація знань.

Розшифрувати ребуси, у яких закодовані танці, з якими знайомилися (гопак, козачок).

III. Повідомлення теми уроку

Проблемне питання: **Чи змінилися танцювальні захоплення сучасних європейців?**

IV. Основна частина

Робота з підручником: с.68 (робота з картинами)

Слухання музичного твору

— На минулому уроці ми слухали «Неаполітанську пісеньку» П. Чайковського. Давайте згадаємо другу частину цього твору.

(Учитель грає на муз. інструменті мелодію другої частини)

— Ми з вами говорили, що ця музика нагадує танець *тарантелу*. Це швидкий, живий, життєрадісний танець із чітким ритмом. Тарантела — італійський народний танець у супроводі гітари, тамбурина (він же бубон) і кастаньєт. Цьому танцю приписували лікувальні властивості. У давнину

вважалося, що він виліковує від укусу павука тарантула. Під час танцю отрута виходила з тіла людини, і вона виліковувалась. Цей танець міг тривати кілька годин, іноді використовувався і спів.

— Італійський композитор Джоаккіно Россіні написав твір «Тарантела» у стилі неаполітанської тарантели, вірші до цієї музики склав граф Карло Пеполі.

(Слухання Дж. Россіні «Тарантела»)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

— Який темп твору? (Швидкий) Який характер? Які рухи виконують танцівники?

— Давайте переглянемо, як виконують цей танець.

(Перегляд відеофрагменту Дж. Россіні «Тарантела» у виконанні дитячого народного ансамблю класичного танцю «Дивертисмент» (м.Київ): <https://www.youtube.com/watch?v=u7HqCOMHNfQ>)

Слухання музичного твору

— А тепер вирушимо на бал. А чи знаєте, яка музика лунає на балах? Які танці там виконують?

Уяви яскравий зал,

де зібралися на бал.

Люстри там горять усюди,

менує танцюють люди.

— Французький танець менує був дуже популярним у XVII-XVIII столітті. Чи відрізняється він за характером від тарантели?

(Слухання Ф. Рамо «Менує» (клавесин))

— У якому темпі виконують твір? (Повільному) Який інструмент виконував? (Клавесин) Який танець ви уявили?

— Менує — старовинний бальний танець, який виконується повільно, з поклонами. Характерними ознаками танцю є наявність реверансів, легкого «ковзання» кроків по підлозі.

— Що ви уявили, слухаючи цю музику? Танець менує виконували на балу, дотримуючись певних правил. Спочатку танцювала перша пара — король і королева, далі до них приєднувалися інші пари.

— Переглянемо фрагмент із к/ф «Три горішки для Попелюшки». Який танець нагадує вам цей фрагмент?

(Перегляд в/ф з к/ф «Три горішки для Попелюшки»:
<https://www.youtube.com/watch?v=zK8BgIAiw7s>)

Слухання музичного твору

Німецькі танці дуже різні. Більшість із них можуть виконуватися під ритми лендлера, вальсу чи польки. Народний танець відображає події, які відбуваються в повсякденному житті людей. Спостерігаючи за народними танцями, можна дізнатися про заняття, які раніше були поширені в будь-якій сфері життя звичайних німців.

У наш час народний танець у національних костюмах виконується тільки у спеціальних клубах, які були створені для збереження цих танців. У німецьких народних танцях часто можна зустріти типові рухи людей певних професій. Наприклад, у танці ткачів виконавці шикувалися у два ряди, імітуючи рух ниток у ткацькому верстаті. Існує полька ковалів, марш лісорубів тощо.

Німецький народний танець став не тільки звичайною розвагою для людей, але й викликав натхнення у великих композиторів. Німецький композитор Людвиг ван Бетховен написав твір, який так і назвав «Німецький танець».

(Слухання Л. Бетховен «Німецький танець»)

Робота з підручником: с.69 (завдання)

— Порівняйте музику всіх прослуханих танців. Що в них спільного, а що відмінного?

Фізкультхвилинка

Вокально-хорова робота.

Емоційне виконання пісні «Букварик», муз. А. Олейнікової, сл. Л. Ратич.

Робота у зошиті: завдання №3,4, с. 28

Робота з підручником: с.69 (перегляд м/ф, виконання завдання)

IV. Підсумок уроку

Висловлювання учнів щодо питання: Чи змінилися танцювальні захоплення сучасних європейців? Закріплення вивченого.

Домашнє завдання (за бажанням): переглянути м/ф, у яких герої танцюють; дослідити, які танці вони виконують; за бажанням переглянути м/ф «Бетховен», познайомитися з життєвим шляхом композитора (<https://www.youtube.com/watch?v=tn0J2jAcP30&t=1001s>)

Тема 17: Професії в кіномистецтві

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: створення образу персонажа для мультфільму та його зображення (*пластилін або олівці, фломастери*).

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (Зображення героїв мультфільму «Чіп і Дейл»).

КЧМ: презентація результатів власної творчості.

Елементи інтеграції: з навчальними предметами; м/ф.

Основні поняття для засвоєння: *художник-мультиплікатор*.

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку

Чи знаєте ви, хто створює мультфільми, які їх діти так люблять дивитися? Це великий колектив творчих людей. А зображає персонажів мультфільму художник-мультиплікатор.

III. Основна частина

Аналіз-інтерпретація художнього твору

Робота з підручником (с. 70).

Учитель пропонує учням роздивитися героїв популярного мультфільму «Чіп і Дейл».

Основна частина (продовження) (с. 71)

У підручнику наведено QR-коди мультфільмів: «пластилінового» і мальованого.

Робота у зошиті (с. 30).

Учні виконують завдання 1 та позначають героя «пластилінового» мультфільму.

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання

Цікаво було б самому придумати й зобразити казкового персонажа!

Робота з підручником (с. 71)

Учні розглядають варіанти створення образу Колобка з пластиліну, а також намальованого олівцями і фломастерами.

IV. Художньо-творча діяльність

Придумай персонаж для мультфільму та зобрази його (*пластилін або олівці, фломастери*).

Учителю про перебіг виконання завдання

Придумуючи персонаж, художник-мультиплікатор надає йому певних характерних рис, щоб глядачам було зрозуміло, добрий герой чи злий.

Учні пропонується на вибір виліпити чи намалювати персонаж мультфільму. Учителю треба організувати художньо-творчу діяльність дітей у групах: одні разом ліплять, інші — малюють. Тоді вчитель може підійти до групи дітей і зразу всім надати поради у процесі виконання роботи. А діти зможуть користуватися спільними матеріалами та навчатися, переймаючи досвід товариша.

Оскільки учні створюють образи персонажів самостійно, то вчитель може лише дати рекомендації щодо виконання роботи.

Наприклад, розмістити персонаж посередині аркуша, розміром не маленьким і не великим, акуратно замалювати його вздовж форми. Але обов'язково застосовувати різноманітні за накресленням і характером лінії, які допоможуть надати персонажу індивідуальних рис.

Під час ліплення дитина може застосовувати різні способи: конструктивний, скульптурний, комбінований (терміни на вживаємо, але коротко пояснюємо). Фігуру можна зліпити, поєднуючи частини в одне ціле, а можна виліпити її з одного шматка пластиліну витягуванням чи вдавлюванням. З'єднувати частини можна притискуванням, примазуванням або застосовувати для з'єднання сірник, зубочистку, скріпку тощо. Важливо сказати учням про те, що кольори, використані при створенні

персонажа, певним чином характеризують його. Не обов'язково вибирати для роботи тільки позитивні персонажі, адже художники-мультиплікатори трудяться над виразністю будь-якого персонажа.

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Обмін враженнями. Набуття мистецького досвіду. Прагнення до самовираження.

Домашнє завдання: с. 71 у підручнику.

Переглянути улюблені мультфільми. Визначити, який із них мальований, а який — «пластиліновий».

Тема 17: Професії в кіномистецтві

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісні «Букварик» у відповідному настрої, характері; дотримання правил співу (поставка, дихання); імпровізація засобами пантоміми (міміка, жести при емоційному виконанні пісні).

СІМ: сприймання музичних творів та висловлювання враження; визначення регістру (високий, середній, низький), динаміки (гучно, тихо), тембру, темпу, надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісні з танцювальними рухами).

Музичний матеріал: СМ: Поль Дюка «Учень чарівника»; ХТД: Гра «Диригент», фрагменти мелодій із мультфільмів (на вибір учителя).

Елементи інтеграції: м/ф «Фантазія» (фрагменти).

Основні поняття для засвоєння: оркестр, диригент

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Актуалізація знань. Повідомлення теми уроку.
Зав'язка (проблема):	Проблемне питання: Що відбудеться, якщо в мультфільмах не буде звучати музика?
Розробка:	Робота з підручником: с.72 (вступ). Бесіда про оркестр, диригента
Кульмінація 1:	Слухання: Поль Дюка «Учень чарівника». Перегляд фр. з м/ф «Фантазія»
Розробка:	Робота з підручником: с.73 (гра «Оркестр»). Робота з підручником: с.73 (розучування мелодій із мультфільмів)
Кульмінація 2:	Емоційне виконання пісні «Букварик», муз. А. Олейнікової, сл. Л. Ратич.
Розробка:	Робота у зошиті: завд.3,4, с. 30
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання

II. Актуалізація знань.

Приєм «Семантична карта» [7, с.41-42]: оркестр. Орієнтовні запитання: Де звучить? На яких інструментах грають в оркестрі? Які бувають оркестри?

III. Повідомлення теми уроку

Проблемне питання: Що відбудеться, якщо в мультфільмах не буде звучати музика?

IV. Основна частина

— Країна Музики — це країна чудес. У ній живе багато музичних інструментів. Коли вони збираються разом, утворюється ОРКЕСТР. Ним керує ДИРИГЕНТ.

Робота з підручником: с.72

Приєм «Спрямоване читання» [7, с.47] (діяльність, що забезпечує розуміння при читанні й застосування інформативного тексту). Методика проведення: учні читають невеличкий фрагмент тексту, вчитель за допомогою запитань спрямовує їх до ключових моментів у тексті, надаючи можливість обговорити його зміст з іншими учнями в класі.

Учитель пропонує прочитати 1, 2, 3 абзац тексту підручника (с.72). Орієнтовні запитання до тексту:

— Хто створює музику до кінофільмів? (Композитор)

— Як утворюється оркестр? (Коли багато музикантів збираються й грають разом)

— Хто керує оркестром? (Диригент)

— Як музиканти дізнаються, коли їм треба розпочати грати? (Диригент указує диригентською паличкою, коли грати музикантам)

— Що ще показує диригент музикантам своєю паличкою? (Темп виконання та гучність звучання)

Перегляд мультфільму (фрагмент)

(Перегляд фр. з м/ф «Фантазія» — розповідь диригента Леопольда Стоковського про твір Поля Дюка «Учень чарівника»)

Слухання музичного твору: Поль Дюка «Учень чарівника»

Аналіз-інтерпретація музичного твору

- Що ви уявили, слухаючи цей твір?
- Який характер музики?
- Цей твір виконував один музикант чи група музикантів?

Перегляд мультфільму (фрагмент)

(Перегляд фр. з м/ф «Фантазія» — Поль Дюка «Учень чарівника»)

- Чи схожі ваші фантазії з фантазіями художників?
- Що особливого в цьому мультфільмі? (Відсутні діалоги)
- Чи допомагала музика зрозуміти, про що йдеться в мультфільмі?
- За допомогою чого? (Мелодія, динаміка, темп)
- Розкажіть, якою була мелодія, динаміка, темп. Використовуйте слова з дошки: мелодія — плавна, спокійна, весела, грайлива; динаміка — гучна, тиха; темп — швидкий, повільний.

Фізкультхвилинка

Робота з підручником: с.73 (гра «Оркестр»)

— Музика має велике значення в мультфільмах і кінофільмах. Якщо ви почуєте мелодію з відомого мультфільму, ви зразу можете сказати його назву. Спробуємо перевірити.

(Учитель грає музичні фрагменти з мультфільмів, учні відгадують, з якого мультфільму музика)

Вокально-хорова робота

Робота з підручником: с.73 (розучування мелодій із мультфільмів)

Емоційне виконання пісні «Букварик», муз. А. Олейнікової, сл. Л. Ратич.

Робота у зошиті: завд.3,4, с. 30

Робота в групі. Гра «Музична абетка». Клас розділяється на групи. Кожна група отримує комплект із літерами і ключові завдання. Завдання груп: скласти з букв відповіді на ключові завдання.

Ключові завдання:

1. Музикант, який керує оркестром. (Диригент)
2. Людина, що грає на музичному інструменті. (Музикант)
3. Велика група музикантів. (Оркестр)
4. Митець, який створює музику. (Композитор)
5. Музикант, який виконує музичний твір. (Виконавець)
6. Музичний твір, який співають. (Пісня)

IV. Підсумок уроку

Висловлювання учнів щодо питання: **Що відбудеться, якщо в мультфільмах не буде звучати музика?** Закріплення вивченого.

Тема 18: Мистецтво і техніка

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: зображення українських смайликів, які відображають емоції учнів (*олівці, фломастери; кольоровий папір*).

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (фотографії гаджетів, зображення смайликів).

КЧМ: презентація результатів власної творчості.

Елементи інтеграції: мистецтво і техніка, вплив мистецтва на естетичний вигляд і зручну форму технічних приладів.

Основні поняття для засвоєння: *техніка, смайлик*.

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку

Сьогодні ми дізнаємося, чи присутнє мистецтво у світі техніки. І як художня творчість може допомогти передавати інформацію мобільним телефоном.

III. Основна частина

Можливо, ви вже знаєте відповіді на ці запитання. Скажіть, будь-ласка, чи вважаєте ви технічні прилади красивими? Наприклад, комп'ютер чи мобільний телефон. Чи зручно ними користуватися, тримати в руках? Яких вони кольорів, як прикрашені? Як допомагають маленькі зображення — спеціальні знаки — користуватися технічними приладами? Як ще можна спілкуватися мобільним телефоном, крім розмови і смс-повідомлення? (За допомогою смайликів — зображення обличчя, що передає певні емоції)

Аналіз-інтерпретація художнього твору

Робота з підручником (с. 74).

Учитель пропонує учням роздивитися фотографії технічних приладів та звертає увагу на зображення смайликів. Вони представлені попарно трьох видів. На це треба звернути увагу учнів і пояснити, що художники відразу малюють групу смайликів.

Яких кольорів представлені смайлики? Як зображені очі? Чи в усіх смайликів є брови? Як зображення рота допомагає передати сум чи радість? Отже, скільки груп смайликів представлено? (Три)

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання

Напевно, вам уже доводилося користуватися мобільним телефоном. Можливо, хтось надсилав друзові смайлик, який посміхався чи сумував. Сьогодні кожен може придумати й намалювати власні смайлики, які передають різні емоції. Особливістю їх буде те, що вони мають бути схожими на маленьких українців. Якщо ви надішлете такого смайлика друзям за кордон, вони відразу зрозуміють, що це повідомлення з України.

Робота з підручником (с. 75)

Робота у зошиті (с. 32).

Розгорніть свої зошити і давайте разом допоможемо Чарівниці Гармонії знайти технічний прилад, на якому можна навчитися малювати (завдання 1).

IV. Художньо-творча діяльність

Придумай і намалюй українські смайлики, які відображають твої емоції (*кольоровий папір, олівці, фломастери*).

Учителю про перебіг виконання завдання

Необхідно намалювати смайлики однієї серії, тому вони створюються за єдиним принципом: однакової форми (круглої чи овальної) і кольору (білого, рожевого, жовтого тощо). Для простоти виготовлення можна використати тонований або кольоровий папір, щоб вирізати з нього круги чи овали.

Вигляд і розмір очей також має бути однаковий, розмішувати їх треба на одному рівні. Найпростіше виразити емоції можна через вигляд рота і брів (малюнок).

Спочатку необхідно придумати один «базовий» смайлик — початкове зображення личка, яке залишається незмінним, наприклад: форму голови, зачіску, очі. Потім намалювати це на всіх смайликах, запропонованих у робочому зошиті-альбомі (с.33). а брови і рот домальовувати відповідно до емоцій, які треба передати.

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Обмін враженнями. Набуття мистецького досвіду. Перегляд малюнків. Представлення учнями своїх робіт, коментарі щодо робіт однокласників з акцентом на цікаві та вдалі рішення. Аналіз і узагальнення.

Домашнє завдання: с. 75 у підручнику.

Поміркувати, якого технічного приладу тобі не вистачає для успішного навчання.

Тема 18: Мистецтво і техніка

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісні «Робот» у відповідному настрої, характері; дотримання правил співу (поставка, дихання); імпровізація засобами пантоміми (міміка, жести при емоційному виконанні пісні).

СІМ: сприймання музичних творів та висловлювання враження; визначення регістру (високий, середній, низький), динаміки (гучно, тихо), тембру, надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісні з танцювальними рухами).

Музичний матеріал: СМ: Й. С. Бах «Жарт» (соло флейти, рингтон); ХТД: «Робот», муз.

М. Ведмедері, сл. Л. Куліша-Зінькова.

Елементи інтеграції: м/ф «Чарівна флейта (Й. С. Бах. «Жарт»).

Основні поняття для засвоєння: електронна музика, синтезатор, рингтон; ноти в межах I октави.

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Актуалізація знань. Повідомлення теми уроку
Зав'язка (проблема):	Проблемне питання: Яку музику ви б запропонували послухати своїм друзям, щоб у них був гарний настрій?
Розробка:	Бесіда про техніку і музику, електронні музичні інструменти. Робота з підручником: с.76
Кульмінація 1:	Слухання: Й. С. Бах «Жарт». Перегляд фр. м/ф «Чарівна флейта» (Й. С. Бах «Жарт»)
Розробка:	Робота з підручником: с.76 (відповіді на запитання). Робота в зошиті: завд.3, с.32.
Кульмінація 2:	Емоційне виконання пісні «Робот», муз. М. Ведмедері, сл. Л. Куліша-Зінькова.
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання

II. Актуалізація знань

Приєм «Ланцюжок асоціацій»: техніка.

III. Повідомлення теми уроку

Проблемне питання: **Яку музику ви б запропонували послухати своїм друзям, щоб у них був гарний настрій?**

IV. Основна частина

Техніка є великим помічником людини не лише в роботі, а й під час відпочинку. Техніка допомагає людині сприймати мистецтво або створювати його. Без техніки ми не змогли б почути звуки музичних інструментів, голоси відомих виконавців.

Техніка запису й відтворення звуку пройшла великий шлях: від грамофонних платівок до сучасних лазерних дисків. Музичні інструменти також змінювались: поряд з усім відомою гітарою з'явилася електрогітара, поряд зі скрипкою — електроскрипка тощо. Такі музичні інструменти отримали назву *електронні музичні інструменти*. Ці інструменти імітують звуки звичайних музичних інструментів.

З'явилася також ще одна група клавішних музичних інструментів, які назвали *синтезатори*. Синтезатори створюють штучний звук, який не можна отримати звичайним інструментом. Отож композитори отримали більші можливості при створенні музики, а слухачі — при сприйнятті.

Також техніка дозволяє нам потрапити на будь-який концерт і послухати будь-який музичний твір, не виходячи з дому. Люди отримали можливість прослуховувати свою улюблену музику кілька

разів поспіль і навіть використовувати її як дзвінок телефону. Такий звук чи мелодія, яка відтворюється на сучасному телефоні для оповіщення про вхідний дзвінок або текстове повідомлення, отримали назву *рингтон*. Дуже часто для рингтонів люди обирають класичну музику.

Робота з підручником: с.76

Приєм «Спрямоване читання». Орієнтовні запитання:

— За допомогою чого ми можемо прослухати музику минулого? (За допомогою техніки)

— Які сучасні музичні інструменти допоможуть нам відтворити музику? (Синтезатор, електрогітара)

— За допомогою якого приладу можна постійно слухати улюблені мелодії? (За допомогою телефону)

Слухання музичного твору

— Особливою популярністю користується твір Йоганна Себастьяна Баха, відомого німецького композитора, який жив біля 300 років тому.

(Слухання Й.С. Бах «Жарт», соло флейти)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

— Який характер музики?

— Який настрій викликає ця музика?

— Який інструмент виконує твір?

— Чому композитор назвав цей твір жартом?

Робота з підручником: с.76 (відповіді на запитання)

(Слухання Й. С. Бах «Жарт», рингтон)

— Чи змінилась музика? Які зміни відбулися?

Перегляд мультфільму (фрагмент)

(Перегляд м/ф «Чарівна флейта», Й. С. Бах «Жарт»)

— Чи погоджуєтеся ви з художниками?

— Що ви уявили, коли слухали цей твір?

Робота у зошиті: завдання 3, с.32

Вокально-хорова робота

Розучування пісні «Робот», муз. М. Ведмедері, сл. Л. Куліша-Зінькова. Презентація пісні вчителем під власний супровід. Налаштування учнів на перший звук мелодії. Проговорити текст у ритмі пісні, негучно, пошепки. Беззвучна артикуляція при уявному співі з опорою на зовнішнє звучання. Розучування прийомом «Луна» (учитель проспівує музичну фразу, учні повторюють). Спів у характері з використанням рухів робота.

IV. Підсумок уроку

Висловлювання учнів щодо питання: Яку музику ви б запропонували послухати своїм друзям, щоб у них був гарний настрій? Закріплення вивченого.

Домашнє завдання (за бажанням): завдання підручника с. 77

Тема 19: Світ рослин у мистецтві

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: створення декоративної квітки (*кольоровий папір*).

Колективна робота: створення композиції «Квіткова галявина».

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (методичний малюнок (фотографії трьох квіток, поруч — її декоративне зображення), а також дві картини з реалістичним і декоративним зображенням тюльпанів (А. Коттерілл «Тюльпани», М. Приймаченко «Квіти»).

КЧМ: презентація результатів власної і колективної творчості. Колективне виконання творчого задуму. Оцінювання й самооцінювання у колективній творчості. Дотримання правил творчої співпраці, взаємодії, комунікації.

Елементи інтеграції: з навчальними предметами.

Основні поняття для засвоєння: *декоративне зображення*.

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку

Проблемне питання: як художники створюють декоративне зображення квітів?

III. Основна частина

Митці часто зображують рослини такими, якими вони є у природі. Декоративне зображення рослин спрощене, узагальнене, без деталізації. Колір у декоративному зображенні зазвичай не має відтінків, просто відповідає основному кольору реальної рослини або його нагадує.

Робота з підручником (с. 78). Учитель пропонує учням роздивитися на методичних таблицях приклади реалістичного й декоративного зображення квітів та порівняти їх.

— Чи схожа форма декоративної квітки на форму справжньої квітки на світліні?

— Чи доцільно перераховувати пелюстки на справжній квітці, щоб зобразити її декоративно?

— Як зображені декоративні квіти: збоку чи зверху, тобто у тому ж ракурсі, що й на фото?

— Чи є на декоративних квітах переходи кольору, різні відтінки як на реальних квітах?

— Чи відображено на декоративних квітах сонячне освітлення?

Аналіз-інтерпретація художнього твору

Робота з підручником (ст. 79). Учитель пропонує учням роздивитися картини, визначити декоративне зображення. Бажано, щоб учні змогли пояснити, аргументувати свою думку. У цьому їм має допомогти досвід обговорення методичних таблиць.

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання: Чи можна використати декоративні квіти для прикрашання доквілля? Як добре було б прикрасити нашу школу! Які є прості способи створення квітів? Чи можна для цього застосувати художні техніки народного мистецтва? Які переваги має витинанка? (Завдяки багаторазовому складанню паперу швидко вирізається потрібне просте зображення)

Робота з підручником (с. 79). Методичний малюнок із прийомами складання паперу та склеювання готових рослин.

Робота у зошиті (стор. 34). Учні виконують завдання 1, с. 34.

IV. Художньо-творча діяльність

Створи декоративну квітку (*кольоровий папір*). Для цього склади папір навпіл один або кілька разів. Потім виріж потрібну форму.

Учителю про перебіг виконання завдання

Створення квітки в *техніці аплікації* — найкращий спосіб продемонструвати дітям різницю між реалістичним і декоративним зображенням. Адже вирізана з паперу квітка завжди спрощена, її форма узагальнена, а забарвлення передається через колір того паперу, який є в дитячому наборі.

Швидко отримати бажаний результат нам, як завжди, допомагає *техніка витинанки*. Складаючи багато разів папір уздовж смужки вирізаємо листочки, а складаючи навколо центра круга — вирізаємо квіточки. Поступово учні навчаться вирізати пелюстки різної форми, створювати квіти складної будови. Зараз ми можемо отримати декоративну об'ємну квітку, накладаючи 2-3 квітки одна на одну, розпочинаючи з більшої. Якщо комусь із дітей складно, можна запропонувати вирізати тільки листочки чи стебельця, вони будуть необхідні для складання колективної композиції «Квітова галявина».

Колективна робота

Варто порадити учням скласти квіткову колективну композицію двома способами. Можна скласти *неперервну композицію* або таку, що має *центр композиції* (без називання термінів, але розповідаючи про способи створення різних композицій).

Складання *неперервної композиції*: на великому аркуші спочатку рівномірно наклеюємо великі квітки, біля них — менші. Складання *композиції, яка має яскраво виражений центр*: великі і яскраві квітки зосереджуємо в одному місці, можна посередині аркуша або за принципом комети. Менші квітки поступово розміщуємо далі від великих, маленькі квіточки ще далі. Важливо, щоб діти зрозуміли, що обидва варіанти композиції будуть красивими, бо в мистецтві є багато шляхів для досягнення краси художнього твору.

Квітковими композиціями з кількох класів можна прикрасити їдальню, коридор, учительську.

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Обмін враженнями. Застосування результатів своєї творчості (зокрема колективної) для прикрашання доквілля.

Робота у зошиті (с. 35). Обговорення картини О. Кваші «Світлячки» у позанавчальний час.

Домашнє завдання: с. 79 у підручнику.

Долучитися до милування барвами і формами квітів та інших рослин у різні пори року.

Тема 19: Світ рослин у мистецтві

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісні «Робот» у відповідному настрої, характері; дотримання правил співу (поставка, дихання); імпровізація засобами пантоміми (міміка, жести при емоційному виконанні пісні).

СІМ: сприймання музичних творів та висловлювання враження; визначення регістру (високий, середній, низький), динаміки (гучно, тихо), темпу, надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісні з танцювальними рухами).

Музичний матеріал: СМ: А. Вівальді «Весна»; ХТД: «Робот», муз. М. Ведмедері, сл. Л. Куліша-Зінькова — виконання; укр. нар. пісня-гра «Мак».

Елементи інтеграції: м/ф «Чарівна флейта».

Основні поняття для засвоєння: музична фраза, ноти в межах 1 октави.

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Актуалізація знань. Повідомлення теми уроку
Зав'язка (проблема):	Проблемне питання: Чи допомагають звуки природи створити весняну музику?
Розробка:	Робота з підручником: с. 80. Бесіда про весну
Кульмінація 1:	Слухання: А. Вівальді «Весна». Перегляд м/ф «Чарівна флейта» (А. Вівальді «Весна»)
Розробка:	Імпровізація (пластична). Робота з підручником: с. 80-81 (пісня-гра «Мак»)
Кульмінація 2:	Емоційне виконання пісні-гри «Мак»
Розробка:	Робота з підручником: с.81 (фраза, музична фраза) Робота у зошиті: завд.3,4, с. 34.
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання

II. Повідомлення теми уроку.

Проблемне питання: Чи допомагають звуки природи створити весняну музику?

III. Основна частина

Робота з підручником: с. 80

Весна

Ось іде весна ланами,

Перелогами, лісами.

Де не ступить — з-під землі

Лізуть паростки малі.

Як опустить вниз правицю —

Зеленіє скрізь травиця.

Як лівицю підведе —

Всюди листя молоде.

(авт. Н. Забіла)

— Яка пора року наближається? Що відбувається з природою навесні?

Слухання музичного твору

— Італійський композитор Антоніо Вівальді написав твір, який розповідає нам про пори року. Давайте послухаємо фрагмент цього твору. Про яку пору року може «розповісти» ця музика?

(Слухання А. Вівальді «Весна»)

— Який настрій викликала музика? Який характер музики? Що уявили?

Перегляд мультфільму (фрагмент)

(Перегляд м/ф «Чарівна флейта», А. Вівальді «Весна» —

<https://www.youtube.com/watch?v=aeKYGswVjIE&index=6&list=PLWfF22Wqsb3886Jor6vZExfQjVlfzixxf>)

— Чи можна назвати цю музику «Зима»?

Імпровізація (пластична): покажіть рухами характер мелодії.

Вокально-хорова робота

Навесні співають пісні-веснянки. Колись, у давнину, поспівками-веснянками діти зверталися до сонечка, вітаючи весну. Вони співали, водили хороводи в колі, грали у ігри.

Робота з підручником: с. 80-81 (пісня-гра «Мак»)

Гру «Мак» пропонується проводити за рекомендаціями В. Верховинця (збірка «Весняночка») [5, с. 185 - 186]: діти ходять по колу, взявшись за руки й співають. У центрі кола стоїть Мак (обраний хлопчик чи дівчинка). Проспівавши один раз пісню, діти запитують у Мака:

— Козачок, чи виорав на мачок?

Мак відповідає:

— Виорав!

Після цього пісню повторюють ще раз. Далі знову запитують у Мака:

— Козачок, чи виорав на мачок?

Після кожного повторення пісні Мак відповідає:

— Посіяв!

— Посходив!

— Цвіте!

— Поспів!

— Пора!

Після цього всі діти гуртом кидаються до Мака, жартома трусять його за плечі, підштовхують у боки. Мак намагається вирватися, потім обирає замість себе іншого, і гра починається знову. [5, с.185 - 186]

Робота з підручником: с.81 (фраза, музична фраза)

Знайомство з нотами (перегляд підручника, с. 80)

У музичному будиночку всього сім нот,

А називаються вони ось так:

Нота «до» свій домик має,

Октаву першу відкриває.

А поруч з нею — нота «ре»,

Під першою лінійкою живе.

Мабуть, ви знаєте самі,

Що перша на лінійках — «мі».

Від «мі», щоб перебраться до «соль»,

Існує нотка «фа»... так, так — фасоль.

Ось біля «соль» сховалась «ля»,

Весела, наче тру-ля-ля.

Піднялись вже на третю ноту всі,

Попали ми до Пані «Сі».

Сидять на стані
Майже п'ять століть...
Мов ластівки, злетілись відпочити... (авт. М. А. Рускуліс)

Робота у зошиті: завд.3,4, с.34 (вставити пропущений склад «не» і проспівати пісню)

IV. Підсумок уроку

Висловлювання учнів щодо питання: Чи допомагають звуки природи створити весняну музику?
Закріплення вивченого.

Тема 20: Світ тварин у мистецтві

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: Ліплення одного з персонажів української народної казки «Лисичка, Котик і Півник» (пластилін).

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (фото українських народних іграшок).

КЧМ: презентація результатів власної творчості.

Елементи інтеграції: зв'язок з літературою, музикою, навчальними предметами.

Основні поняття для засвоєння: *народні майстри; українські народні іграшки, свистунці.*

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку

Світ тварин різноманітний. Які тварини зустрічаються людям щодня? Чи є у дітей улюблені іграшки-тварини? Що вони знають про народні іграшки? Народні іграшки такі красиві, що їх також можна розглядати як твори мистецтва.

III. Основна частина. Розповідь вчителя про народні іграшки.

Робота з підручником (стор. 82)

Учитель пропонує учням роздивитися світини із зображеннями українських народних іграшок. Посередині — лялька-мотанка, навколо неї іграшки-тваринки: глиняні свистунці (пташки, коник, козлик), а також солом'яний баранчик.

Основна частина (продовження). Проблемне питання: Яких ви знаєте тварин — персонажів українських народних казок? Якими ви їх уявляєте? Схожими на справжніх звірів та птахів чи схожими на народні іграшки?

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання

Нумо пофантазуйте й придумайте, як може виглядати персонаж української народної казки «Лисичка, котик і півник», якщо:

— його виліпити схожим на українську народну іграшку (декоративна форма і колір, оздоблення візерунками, орнаментами);

— зобразити схожим на реальну тварину (навіть прошкрятати стекою хутро);

— надати йому оригінальної простої форми як у персонажа мультфільму.

Робота у зошиті (с. 36)

Розгорніть свої зошити, роздивіться тварин на фотографіях і в скульптурі. Обведіть зображення скульптури. З'єднайте лініями фото тварини з відповідним скульптурним зображенням.

Робота з підручником (с. 83)

На методичних малюнках представлені три різні варіанти виконання завдання.

IV. Художньо-творча діяльність

Виліпи одного з персонажів української народної казки «Лисичка, котик і півник» (пластилін).

Учителю про перебігу виконання завдання

Щоб дітям легше було зобразити персонажів казки, важливо надати їм для сприйняття достатньо наочного матеріалу: ілюстрацій до казки, фотографій тварин та їх скульптурних зображень (бажано не реалістичних, а стилізованих, нескладних за формою, спрощених).

Усі фігурки тварин виконуються способом приєднання до основної форми окремих частин. Найпростіший приклад — ліплення котика. Цілий брусок пластиліну згинається дугою, посередині з обох боків надрізаються лапки, а потім приєднуються голова і хвіст. Півник схожий на народну іграшку (декорований простими способами). Лисичка — це спроба зобразити тваринку, схожу на справжню, зокрема завдяки нанесенню насічками чи рисками зображення хутра. Варто звернути увагу на різні

характерні особливості звірів: колір — лисиця руда, ніс у неї видовжений, а у kota — приплюснутий; хвости також різної форми.

Якщо залишиться час у кінці уроку або на групі подовженого дня, можна запропонувати учням роздивитися всі виліплені фігурки та вибрати з них лисичку, котика і півника, які подібні між собою за розмірами, способом стилізації (узагальнення форми) та виготовлення, а можливо також декором чи фактурою (обробкою поверхні). Такі фігурки можна було б поєднати разом і представити як єдину композицію — скульптурну ілюстрацію до народної казки.

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Обмін враженнями. Набуття мистецького досвіду, досвіду в аналізі творчих робіт однокласників. Виявлення шани до народних традицій, мистецтва рідного краю.

VI. У позанавчальний час або в групі подовженого дня обговорення картини М. Приймаченко «Цирк звірів» (робочий зошит-альбом, с. 37).

Домашнє завдання: стор. 83 у підручнику.

Описати улюблену тварину. Поцікавитися, чи є про неї казка.

Тема 20: Світ тварин у мистецтві

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісні «Зайчик і лисичка» у відповідному настрої, характері; добирати із запропонованих слів співзвучні особистим емоціям; дотримання правил співу (постава, дихання); імпровізація засобами пантоміми (міміка, жести при емоційному виконанні пісні).

СІМ: сприймання музичних творів та висловлювання враження; визначення регістру (високий, середній, низький), динаміки (гучно, тихо), темпу, надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісні у ролях).

Музичний матеріал: СМ: К. Стеценко, опера «Лисичка, Котик і Півник» (фрагменти I дії): Пісня Котика «Ти, мій брате півнику»; Пісня Лисички «Півнику-братику, ясний соколику»; Пісня Півника «Котику-братику, несе мене Лиска»; ХТД: «Зайчик і лисичка», муз. Я. Степового, сл. народні.

Елементи інтеграції: м/ф «Лисичка, Котик і Півник».

Основні поняття для засвоєння: *ноти в межах 1 октави.*

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Актуалізація знань. Повідомлення теми уроку
Зав'язка (проблема):	Проблемне питання: Чи допомагає музика уявити казкових героїв?
Розробка:	Робота з підручником: с.84 (вступ). Бесіда про К. Стеценка та його оперу
Кульмінація 1:	Слухання фрагментів I дії: Пісня Котика «Ти, мій брате півнику»; Пісня Лисички «Півнику-братику, ясний соколику»; Пісня Півника «Котику-братику, несе мене Лиска»
Розробка:	Аналіз-інтерпретація музичного твору. Перегляд фр. м/ф «Лисичка, котик і півник»
Кульмінація 2:	Емоційне виконання пісні «Зайчик і лисичка», муз. Я. Степового, сл. народні, виконання у ролях
Розробка:	Робота у зошиті: завд.3,4, с.36
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання

II. Повідомлення теми уроку

Проблемне питання: Чи допомагає музика уявити казкових героїв?

III. Основна частина

Робота з підручником: с.84 (вступ)

Слухання музичного твору

- Відомий український композитор Кирило Стеценко захоплювався народною піснею. Для дітей композитор написав дві опери, у яких використав народні пісні.

В лісі зелененькому сосни та ялини.

Серед них маленька згорбилась хатина.

Котик-воркотик з півником дружить:

В лісовій хатині живуть і не тужать.

Котик із рання і до смеркання

Ходить-проводить в гаю полювання.

Півник комашок під хатою ловить,

Посуд помие, їсти зготує.

Ввечері разом відпочивають:

Сядуть рядочком, піснею співають.

(Слухання Пісня Котика «Ти, мій брате півнику» у виконанні на фортепіано, не називаючи, чия це тема)

— Як ви вважаєте, хто може виконувати цю пісню?

— Хто може бути таким рішучим, упевненим, сміливим?

(Слухання Пісня Котика «Ти, мій брате півнику» у запису)

— Який Котик?

(Слухання Пісня Лисички «Півнику-братику, ясний соколику»)

— Яка Лисичка?

— Як вона звертається до Півника? (Улесливо, вкрадливо вмовляє відчинити двері)

(Слухання Пісня Півника «Котику-братику, несе мене Лиска»)

— Який Півник? (Схвильований, жалібно просить про допомогу)

Дія першої картини відбувається біля хатки Котика і Півника, які живуть «мов брати рідненькі». Хоробрий Котик оберігає слабого Півника, на якого полює хижа Лисичка. Друга картина відбувається біля хатки Лисички. Сюди добирається Котик, щоб визволити побратима. Співаючи пісню, він заманює в ліс усіх лисенят, розправляє з Лисичкою і врятує Півника.

Аналіз-інтерпретація музичного твору

— Які герої виникли у вашій уяві?

— Як музика розповіла про казкові події?

— Оберіть слова, що характеризують музику кожного персонажа опери (підручник с.84)

— Порівняйте героїв казки в опері та мультфільмі.

(Перегляд фр. м\ф «Лисичка, котик і півник»)

Ми — дослідники: розшифрувати QR-код на с. 85, переглянути.

Фізкультхвилинка

Вокально-хорова робота

Розучування «Зайчик і лисичка», муз. Я. Степового, сл. народні, виконання у ролях.

Робота у зошиті: завдання №3,4, с.36

IV. Підсумок уроку

Висловлювання учнів щодо питання: Чи допомагає музика уявити казкових героїв? Закріплення вивченого.

Тема 21: Краса весни

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: виконання весняної монотипії з відтінків зеленого кольору (*гуаш*).

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (М. Глущенко «Латаття»).

КЧМ: презентація результатів власної творчості.

Елементи інтеграції: з різними навчальними предметами.

Основні поняття для засвоєння: *відтінки кольору; монотипія.*

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку

Скоро весна. Природа змінить свої кольори. З появою якого кольору ми розуміємо, що починається весна. Звичайно, зеленого. З'являються різноманітні трави, розкриваються листочки на деревах. Хоча всі вони зелені, проте різних *відтінків*: молоді листочки — жовто-зелені, травичка — синьо-зелена, листя верби — світло зеленого кольору, а каштана — яскравого тощо. Які приклади різних *відтінків* зеленого кольору ще можна навести?

III. Основна частина

Як же художникам вдається передати весняне розмаїття відтінків зеленого кольору?

Аналіз-інтерпретація художнього твору

Робота з підручником (с. 86).

Учитель пропонує учням роздивитися картину М. Глущенко «Латаття» (можна запропонувати й інші твори, головне, щоб учні могли роздивитися різноманітні відтінки зеленого кольору. Учитель може підібрати картину із зображенням тільки рослин або пейзаж, на передньому й дальньому планах якого будуть відповідно теплі й холодні відтінки).

Запитання до картини:

— Що зображено на картині? (дерева біля водойми)

— Які відтінки зеленого кольору ми тут бачимо? Найближчий до глядача бережок (поступово можна вводити поняття «*передній план*») жовто-зелений. Найвище дерево найсвітліше, його крона має зеленувато-блакитний відтінок. Можливо, це верба? Дерево за ним жовтуватє. Кущ перед деревом зелений, а в тіні — темно-зелений. Відображення дерев у воді також різне за кольором, темніше за самі дерева. Синьо-зелена далечінь світліша за дерева на передньому плані.

— А чому картина називається «Латаття»? Бо увагу художника привернуло молоде яскраво-світле жовто-зелене листя латаття та його жовті квіти.

Основна частина (продовження)

Як же художникам вдається досягти такого різноманіття відтінків одного кольору? Вони домішують до нього інші кольори в різній кількості. Наприклад, чим більше жовтої фарби змішати на палітрі із зеленою, тим жовтуватішим стане колір. Якщо до зеленої фарби поступово додавати синю, отримаємо багато зелено-синіх відтінків. Біла фарба (білило) висвітлює колір, а чорна — затемнює.

Робота у зошиті (с. 38).

Розгорніть свої зошити і пошукаймо на ілюстраціях весняні первоцвіти. Хто бажає, домалює їх поверх монотипії.

Весняні первоцвіти не можна рвати, їх треба оберігати, щоб милуватися ними люди могли і в майбутньому.

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання

А чи є спосіб, яким можна швидко отримати різні відтінки кольорів? За допомогою художньої техніки *монотипії* можна одночасно отримати відтінки різних кольорів і цікаву оригінальну живописну поверхню мистецького твору (у наступних класах можемо розповідати учням про фактуру).

Робота з підручником (с.87)

Погляньмо на приклади в підручнику, які демонструють, як змішуються фарби в монотипії й утворюються різні відтінки кольорів.

Приклад виконання першої монотипії має показати вчитель.

IV. Художньо-творча діяльність

Виконай весняну монотипію з відтінків зеленого кольору (гуаш). Відповідно до задуму розмісти аркуш вертикально або горизонтально. За бажанням домалюй деревця або квіти. Дай назву своїй роботі.

Учителю про перебіг виконання завдання

Отже, для виконання роботи в техніці монотипії нам потрібна гуаш та гладенька поверхня — скло (з дотриманням техніки безпеки), пластик або гладенький глянцевий папір. Фарби потрібних кольорів (густоти сметани) наносять на гладеньку поверхню, зверху прикладають аркуш (бажано також глянцевий) і трохи притискають. Потім поступово піднімають аркуш з однієї сторони. Якщо піднімати аркуш «ривками» або під різними кутами, то утворюються зображення, що нагадують гори, галявини тощо. Отож, учнів варто заохотити експериментувати.

Ми бачимо, що кольори змішалися, утворилися відтінки кольорів та різноманітні візерунки на поверхні, що нагадують гори, дерева тощо. Щоб поверхня була цікавішою, густота фарби на поверхні має бути різною: десь рідшою, десь густішою.

Доцільно підготувати монотипії у вертикальному і горизонтальному форматах: буде більше можливостей для фантазування й домальовування композиції весняними деревами чи квітами. Варто відразу (перед домальовуванням) запропонувати дітям дати назву своїй композиції. Так учням самим буде зрозуміліше, що треба домалювати.

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Обмін враженнями. Набуття мистецького досвіду. Спостереження, дослідження, відтворення доквілля засобами мистецтва (набуття компетентності у галузі природничих наук, екологічної компетентності).

Домашнє завдання: стор. 87 у підручнику.

Спостерігати за змінами кольорів у природі навесні.

Тема 21: Краса весни

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісні «Повертайся, ластівко» у відповідному настрої, характері; дотримання правил співу (постава, дихання); імпровізація засобами пантоміми (міміка, жести при емоційному виконанні пісні).

СІМ: сприймання музичних творів та висловлювання враження; визначення регістру (високий, середній, низький), динаміки (гучно, тихо), тембру, надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісні).

Музичний матеріал: СМ: Й. Штраус, вальс «Весняні голоси»; у. н. п. «Вийди, вийди, сонечко»; ХТД: пісні-заклички; «Повертайся, ластівко», муз. В. Верменича, сл. М. Сингаївського.

Елементи інтеграції: картина М. Глуценка «Весняний день».

Основні поняття для засвоєння: вальс, веснянки, пісні-заклички.

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Актуалізація знань. Повідомлення теми уроку
Зав'язка (проблема):	Проблемне питання: До якого природнього явища ви б звернулися з поспівкою-закличкою?
Розробка:	Робота з підручником: с. 88 (вступ, обговорення картини М. Глуценка «Весняний день»)
Кульмінація 1:	Слухання Й. Штраус, вальс «Весняні голоси»
Розробка:	Робота з підручником: с. 88 (запитання, пояснення терміну <i>вальс</i>). Бесіда про весну.
Кульмінація 2:	Емоційне виконання у.н.п. «Вийди, вийди, сонечко», пісні «Повертайся, ластівко», муз. В. Верменича, сл. М. Сингаївського
Розробка:	Робота у зошиті: завд.3, с. 38 Робота з підручником: с. 89 (завдання)
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання

II. Повідомлення теми уроку

Проблемне питання: До якого природнього явища ви б звернулися з поспівкою-закличкою?

III. Основна частина

Робота з підручником: с. 88 (вступ, обговорення картини М. Глуценка «Весняний день»).

— Що відбувається навесні? Як художник передав красу весни? (З приходом весни все оживає: дерева зеленіють, птахи повертаються з далеких країв, усе навкруги наповнюється музикою)

Слухання музичного твору

— Австрійський композитор Йоганн Штраус передав це диво своєю музикою.

(Слухання Й. Штраус, вальс «Весняні голоси»)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

— Який настрій викликала музика?

— Що ви уявили, слухаючи цю музику?

— Чи відчули ви красу весни?

Робота з підручником: с. 88 (запитання, пояснення терміну *вальс* прийомом «Семантична карта»)

(Перегляд в/фр. Й. Штраус, вальс «Весняні голоси»: <https://www.youtube.com/watch?v=nEPT7I2J6sc>)

— Які рухи у танцівників? (Спокійні, плавні погойдування корпусом)

— Який темп музики?

Імпровізація (пластична)

— Відчуємо рух музики, погойдаємося і уявимо, що це ми танцюємо вальс.

(Слухання фрагменту Й. Штраус, вальс «Весняні голоси»)

Приєм «Семантична карта»: веснянки.

Робота з підручником:

Приєм «Спрямоване читання», с.88, абзац 3. Орієнтовні запитання:

- Як називались пісні, якими звертались до сонечка і вітали весну? (Веснянки)
- Які танці виконували люди, коли співали пісні-заклички? (Хороводи)
- Яку математичну фігуру відтворювали хороводи? (Коло)
- Чому водили хороводи по колу? (Коло нагадувало сонечко)

Слухання музичного твору

У давнину наші пращури вірили, що якщо покликати весну, заспівати їй пісні, вона прийде скоріше. Матері й бабусі випікали для дітей та онуків смачне печиво у формі жайворонків. Хлопчики й дівчатка, тримаючи в руках символічних птахів, вибігали на околицю села і закликати в гості красну весну. Ставши в шеренгу, вони наспівували:

Пташок викликаю

З теплого краю:

— Летіть, соловейки,

На нашу земельку,

Спішіть, ластівоньки,

Пасти корівоньки!

(за В. Скуратівським)

А ще кликали сонечко.

Ми — дослідники: розшифрувати QR-код на с. 88, переглянути.

(Слухання у. н. п. ««Вийди, вийди, сонечко»»)

- Про що просять діти у сонечка? Який настрій музики? Що ви уявили? Яким буває сонечко?
- Ця пісня вам знайома ще з дитячого садка. Давайте разом станемо в коло і заспіваємо її разом.

(Емоційне виконання у. н. п. ««Вийди, вийди, сонечко»»)

Робота з підручником: с. 88-89 (пояснення терміну *веснянки*).

Робота у зошиті: завдання 4, с. 38

Вокально-хорова робота

Розучування пісні «Повертайся, ластівко», муз. В. Верменича, сл. М. Сингаївського. Презентація пісні вчителем під власний супровід. Налаштування учнів на перший звук мелодії. Проговорити текст у ритмі пісні, негучно, пошепки. Беззвучна артикуляція при уявному співі з опорою на зовнішнє звучання. Розучування прийомом «Луна» (учитель проспівує музичну фразу, учні повторюють). Спів у характері.

Робота у зошиті: завдання 3, с. 38

Робота з підручником: с. 89 (завдання)

IV. Підсумок уроку

Висловлювання учнів щодо питання: До якого природнього явища ви б звернулися з поспівкою-закличкою? Закріплення вивченого.

Тема 22: Мистецтво і здоров'я

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: зображення фруктів і овочів теплих кольорів (*акварель*).

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (натюрморти з фруктами: О. Коцура, М. Дж. Ленг, К. Вернер).

КЧМ: презентація результатів власної творчості.

Елементи інтеграції: з різними навчальними предметами.

Основні поняття для засвоєння: *теплі кольори*.

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку

Мешканці країни Мистецтва не тільки вміють красиво зображати овочі та фрукти, але й знають, як корисно їх споживати для здоров'я. Тому щиро пригощають стиглими солодкими фруктами своїх гостей. А на пам'ять дарують чудові картини з фруктами, що намальовані кольорами, яскравими й теплими, як сонечко: жовтими, оранжевими, червоними, жовто-оранжевими, червоно-оранжевими тощо.

III. Основна частина

Сьогодні ми також намалюємо фрукти *теплих* кольорів (червоного, оранжевого, жовтого), тобто таких, що нагадують сонце.

Аналіз-інтерпретація художнього твору

Учитель пропонує учням роздивитись, як зображені фрукти на картинах. Доречно було б також дати можливість учням роздивитися муляжі фруктів.

Робота з підручником (с. 90)

Чи передали митці особливості форми? Порівняйте за основними ознаками кольори і форми фруктів (банан видовжений і довгий, виноград круглий, мандарин круглий, але трохи сплюснутий зверху і знизу; його поверхня не гладенька, а пориста). Загалом можемо сказати, що банан жовтий, а яблуко червоне, проте вони мають певні відтінки кожного кольору.

Робота у зошиті (с. 40)

Розгорніть свої зошити і знайдемо відповідь на завдання 1. Пригадай, які кольори називають холодними (с.48 підручника). Відповідь: серед кольорів на картині є один холодний колір — це зелений колір листочка.

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання

А який твій улюблений фрукт? Нумо намалюємо його!

Робота з підручником (с. 91)

Учні розглядають фрукти, намальовані акварельними фарбами, та послідовність виконання малюнка.

IV. Художньо-творча діяльність

Намалюй один з улюблених фруктів, забарвлений у теплі кольори (*акварель*).

Учителю про перебіг виконання завдання

Щодо композиційного розміщення фрукта, то дітям такого маленького віку достатньо знати, що його можна розмістити просто посередині. Розмір зображеного плода має бути не більший від натурального. Достатньо, щоб учні виявили загалом характерну форму фруктів, передали типові кольори. Акварельні фарби якраз добре підходять для виконання такого завдання: вони будуть плавно перетікати, змішуючись між собою та утворюючи нові відтінки, які нададуть зображенню природності.

Колективна робота. Після закінчення уроку можна виготовити разом з учнями просвітницький плакат: дитячі малюнки (або вирізані з них зображення фруктів) наклеїти на великий аркуш паперу із написом «Споживайте корисну їжу!». Плакат можна повісити у класі або в шкільній їдальні.

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Обмін враженнями. Набуття мистецького досвіду. Спостереження, відтворення докільця засобами мистецтва. Набуття компетентності щодо здорового способу життя.

Домашнє завдання: с. 91 у підручнику.

Пригадати й назвати овочі та фрукти, забарвлені в холодні кольори.

Тема 22: Мистецтво і здоров'я

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісні «Повертайся, ластівко» у відповідному настрої, характері; дотримання правил співу (постава, дихання); імпровізація засобами пантоміми (міміка, жести при емоційному виконанні пісні).

СІМ: сприймання музичних творів та висловлювання враження; визначення динаміки (гучно, тихо), тембру, темпу, надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісні з танцювальними рухами).

Музичний матеріал: СМ: М. Скорик, народний танець; ХТД: «Повертайся, ластівко», муз. В. Верменича, сл. М. Сингаївського; пісня-гра «Труби, Грицю, в рукавицю».

Елементи інтеграції: картини С. Глушук «Крутіль», А. Черниш «Весілля».

Основні поняття для засвоєння: *пісні-ігри, хоровод; ноти в межах 1 октави.*

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Актуалізація знань. Повідомлення теми уроку
Зав'язка (проблема):	Проблемне питання: Які з прослуханих раніше творів ви оберете для зміни настрою, коли вам стало несподівано сумно?
Розробка:	Робота з підручником: с. 92 (вступ)
Кульмінація 1:	Слухання М. Скорик «Народний танець»
Розробка:	Аналіз-інтерпретація музичного твору. Робота з підручником: с. 92 (робота з картинками). Імпровізація (пластична). Робота у зошиті: завд.4, с.40
Кульмінація 2:	Гра у пісню-гру «Труби, Грицю, в рукавицю», «Зробим коло». Емоційне виконання пісні «Повертайся, ластівко», муз. В. Верменича, сл. М. Сингаївського.
Розробка:	Робота з підручником: с. 93 (завдання) Робота у зошиті: завд.3, с.40
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання

II. Повідомлення теми уроку

Проблемне питання: **Які з прослуханих раніше творів ви оберете для зміни настрою, коли вам стало несподівано сумно?**

III. Основна частина

З давніх часів люди помітили, що музика допомагає людині бути здоровою. Відомо, що музика може змінювати настрій людини, перебудовувати її емоційний стан. А стародавні люди вірили, що музика є ефективним способом лікування хвороб та загоєння ран.

Робота з підручником: с. 92 (вступ)

Слухання музичного твору

(Слухання М. Скорик «Народний танець»)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

— Який настрій передає ця музика? Що можна уявити, коли слухаєш цю музику?

— Використовуючи слова-підказки з дошки, визначте характер твору (веселий, бадьорий, схвилюваний, радісний).

— Як може змінитися настрій людини після прослуханого твору? Коли можна запропонувати послухати цей твір — коли сумно чи весело?

Робота з підручником: с. 92 (робота з картинками)

— Оберіть ту картину, яка найбільше співзвучна до музики. Чому? Проплескайте ритм танцю.

Імпровізація (пластична)

Фізкультхвилинка

— Вигадайте рухи до танцю та виконайте.

(Повторне слухання М. Скорик «Народний танець»)

Робота у зошиті: завдання 4, с.40

— Жваві й швидкі ігри також допомагають рухатися і бути здоровими.

Вокально-хорова робота

Гра у пісню-гру «Труби, Грицю, в рукавицю». Гру пропонується проводити за рекомендаціями В. Верховинця (збірка «Весняночка»): діти стоять розірваним колом, посередині на стільчику стоїть Гриць. Він підносить руки до рота, складає їх трубочкою й вигукує «тру-тру-тру» (два останні такти пісні). Так він запрошує розпочати гру.

Після цього заклик діти складають руки як Гриць, і, співаючи пісню «Труби, Грицю, в рукавицю», рушають розірваним колом у тому напрямку, куди діти стояли обличчями. Пісня виконується двічі, потім Гриць зістрибує дотолу, щоб зайняти місце в колі. Усі діти беруться за руки, і Гриць веде їх замкненим колом у протилежному напрямку під пісню «Зробим коло», яка виконується двічі [5, с.90-91].

Повторення пісні «Повертайся, ластівко», муз. В. Верменича, сл. М. Сингаївського.

Робота з підручником: с. 93 (завдання)

Робота у зошиті: завдання 3, с.40

IV. Підсумок уроку

Висловлювання учнів щодо питання: **Які із прослуханих раніше творів ви оберете для зміни настрою, коли вам стало несподівано сумно?** Закріплення вивченого.

Домашнє завдання (за бажанням): підібрати музику для зняття втоми.

Тема 23: Мистецтво і спорт

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: зображення медалі переможця спортивного змагання (*акварель, олівці, фломастери*).

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (Х. Л. Келер «Дівчата», А. Морган «Лижники»).

КЧМ: презентація результатів власної творчості.

Елементи інтеграції: з різними навчальними предметами.

Основні поняття для засвоєння: *форма і декор.*

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку

Мистецтво відображає різноманітні сторони життя людей. Звичайно, повз увагу митців не пройшла тема спорту. Адже зображаючи спортивні ігри й змагання, художники показують спортсменів красивими, сильними, вправними, здоровими, що так важливо для кожної людини. Тому треба займатися фізкультурою, а у своїй мистецькій діяльності також наближатися до спорту.

III. Основна частина

Аналіз-інтерпретація художнього твору

Робота з підручником (с. 94).

Учитель пропонує учням роздивитися картини із зображенням дітей: лижників і футболістів (запитання до картини на с.94 підручника).

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання

Скоро спортивні класні або шкільні змагання! Як нагородити переможців? От було б добре виготовити медаль переможця! Тому сьогодні ми намалюємо медаль переможця спортивного змагання. Обов'язково на медалі напишемо одну з цифр, що означатиме місце, яке посів спортсмен: 1 (перше), 2 (друге) чи 3 (третє).

Основна частина (продовження)

Робота з підручником (с.95)

Роздивися фотографії медалей, якими нагороджують переможців спортивних змагань. Зазвичай вони круглі, проте ти можеш запропонувати й іншу форму. Колір медалей різний. Зазвичай золота медаль жовтого кольору, срібна — блакитно-сірувата, бронзова — коричнево-фіолетова. На медалях зображені предмети, пов'язані з конкретним видом спорту — футбольні та баскетбольні м'ячі, сітки, корзини тощо. Буває, що медаль прикрашена оливковою гілкою, якою нагороджували переможців у давні часи. Інколи малюнок на медалях нагадує бігові доріжки, зірки тощо.

Робота у зошиті (с. 42-43)

Учні виконують завдання 1. Це їм допоможе у створенні зображення атрибутів спорту на медалі. На с. 43 запропоновано початкові стадії трьох варіантів медалей відповідного забарвлення.

IV. Художньо-творча діяльність

Намалюй медаль переможця спортивного змагання. Напиши місце, яке посів спортсмен, — 1, 2, 3. За бажанням намалюй на медалі зображення, пов'язані з обраним видом спорту (фломастери, кольорові олівці). Зверни увагу на форму медалей, напиши й зображення на них.

Учителю про перебіг виконання завдання

Доцільним є продумування й композиційне розміщення відразу всіх частин зображення. Найбільшою за розміром можна зробити цифру або предмет. За бажанням можна включити в композицію слово, наприклад: чемпіонат, бокс, хокей тощо. Якщо учні не користуються зошитом, то медаль можна зафарбувати акварельними фарбами, або заштрихувати олівцями (бажано округлими

штрихами за формою медалі). Можна також скористатися тонованим або кольоровим папером — це прискорить роботу.

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Обмін враженнями. Набуття мистецького досвіду. Набуття компетентності щодо здорового способу життя.

Домашнє завдання: с. 95 у підручнику.

Вирізати зображену медаль, прикріпи до неї стрічку. Використовувати в іграх із друзями для нагороди переможців.

Тема 23: Мистецтво і спорт

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісні «Фізкультхвилинка» у відповідному настрої, характері; дотримання правил співу (поставка, дихання); імпровізація засобами пантоміми (міміка, жести при емоційному виконанні пісні).

СІМ: сприймання музичних творів та висловлювання враження; визначення динаміки (гучно, тихо), тембру, темпу, надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісні з танцювальними рухами).

Музичний матеріал: СМ: В. Сильвестров «Марш»; ХТД: «Фізкультхвилинка», муз. В. Дем'янчука, сл. Л. Кондрацької.

Елементи інтеграції: м/ф «Як козаки у футбол грали».

Основні поняття для засвоєння: музична мова: динаміка, темп, ритм.

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Актуалізація знань. Повідомлення теми уроку
Зав'язка (проблема):	Проблемне питання: Які із прослуханих раніше творів ви оберете для слухання під час занять спортом?
Розробка:	Робота з підручником: с.96. Перегляд в/фр. виступів із різних видів спорту, обговорення музичного супроводу
Кульмінація 1:	Слухання В. Сильвестров «Марш»
Розробка:	Робота з підручником: с. 96 (аналіз-інтерпретація твору). Перегляд мультфільму (фрагмент): «Як козаки у футбол грали». Робота у зошиті: завд.4, с. 42
Кульмінація 2:	Емоційне виконання пісні «Фізкультхвилинка», муз. В. Дем'янчука, сл. Л. Кондрацької
Розробка:	Робота у зошиті: завд.3, с. 42
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання

II. Повідомлення теми уроку.

Проблемне питання: **Які із прослуханих раніше творів ви оберете для слухання під час занять спортом?**

III. Основна частина

Робота з підручником: с.96

Перегляд в/фр. виступів із різних видів спорту, обговорення музичного супроводу

(Перегляд виступу на Чемпіонаті світу з гімнастики: <https://www.youtube.com/watch?v=Qb3cJLMzfnY> ;

перегляд дитячого виступу з гімнастики: <https://www.youtube.com/watch?v=eDrQHSu2FBI>;

перегляд виступу з фігурного катання: <https://www.youtube.com/watch?v=Ze9VaI7y-gI>)

— Чи відповідає музика виступу гімнастки?

— Який характер музики?

— Яку б музику запропонували ви?

Слухання музичного твору

(Слухання В. Сильвестров «Марш»)

Робота з підручником: с. 96 (аналіз-інтерпретація твору)

— У якому виді спорту ви б запропонували використати цей твір?

— Що хотілось би робити під цю музику?

— Чи можна під цю музику робити зарядку?

Перегляд мультфільму (фрагмент): «Як козаки у футбол грали»

— Яка за характером музика використана під час гри у футбол?

— Чи змінювалась музика, коли змінювалися матчі?

— Запропонуйте музику для фізкультхвилинки.

Ми — дослідники: розшифрувати QR-код на с. 97 (внизу), переглянути.

Робота у зошиті: завд.4, с. 42

Фізкультхвилинка

Вокально-хорова робота

Ми — дослідники: розшифрувати QR-код на с. 97 (зверху), переглянути.

Розучування пісні «Фізкультхвилинка», муз. В. Дем'янчука, сл. Л. Кондрацької. Презентація пісні вчителем під власний супровід. Налаштування учнів на перший звук мелодії. Проговорити текст у ритмі пісні, негучно, пошепки. Беззвучна артикуляція при уявному співі з опорою на зовнішнє звучання. Розучування прийомом «Луна» (учитель проспівує музичну фразу, учні повторюють). Спів у характері.

Робота у зошиті: завд.3, с. 42

Робота в групі. Гра «Музична абетка»

Ключові завдання:

1. Сила виконання музичного твору. (Динаміка)
2. Чергування коротких і довгих звуків. (Ритм)
3. Швидкість виконання музичного твору. (Темп)
4. Наспів, основа музики. (Мелодія)

IV. Підсумок уроку.

Висловлювання учнів щодо питання: **Які з прослуханих раніше творів ви оберете для слухання під час занять спортом?** Закріплення вивченого.

Домашнє завдання (за бажанням): завдання у підручнику, с. 97

Тема 24: Великодні писанки

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: зображення писанки з прадавніми візерунками, знаками (*тонований папір, олівці, фломастери*).

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (фото писанок, зображення знаків).

КЧМ: презентація результатів власної творчості.

Елементи інтеграції: з різними навчальними предметами.

Основні поняття для засвоєння: *Великдень, писанка, візерунки, знаки.*

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку

Великдень — велике християнське свято, яке неможливо уявити без писанки.

III. Основна частина

Писанка — це яйце, розмальоване прадавніми візерунками, знаками.

Аналіз-інтерпретація художнього твору

Робота з підручником (с. 98).

Учитель пропонує учням роздивитися зображення на писанках і знаки, які використовуються у розписі писанок. Розповідає, що вони означають.

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання

Нумо прикрасимо клас до Великодня: намалюємо на великому аркуші великоднє дерево і наклеїмо на його гілочки вирізані з тонованого паперу і розмальовані прадавніми візерунками писанки.

Робота з підручником (ст. 99)

Розгляньте приклади послідовного виконання зображень на писанках.

Робота у зошиті (с.44-45)

Щоб закріпити знання про писанки, учні виконують завдання 1 у зошиті. На с.45 дано два варіанти зображення загальних обрисів писанок. Це має допомогти школярам не тільки швидше виконати роботу, але й мати більше часу на деталізацію зображення.

IV. художньо-творча діяльність

Намалюй писанку з прадавніми візерунками (*тонований папір, олівці, фломастери*).

Учителю про перебіг виконання завдання

Починати малюнок треба з великих загальних обрисів, поступово доповнюючи його деталями. Якщо дитина працює не в зошиті, то можна вирізати симетричне яйце, склавши аркуш паперу навпіл. Лініями згину паперу намічають інші лінії побудови зображення, які потім стають основою для складніших малюнків-візерунків. У підручнику й зошиті наведено приклади знаків, які можна використати у своїй роботі.

Колективна робота: зображення дерева, прикрашеного намальованими писанками, вирізаними з паперу.

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Обмін враженнями. Набуття мистецького досвіду, а також досвіду в обговоренні творчих робіт однокласників. Виявлення шани до народних традицій, мистецтва рідного краю.

Домашнє завдання: с. 99 у підручнику.

Поцікавитися, які писанки поширені у твоєму рідному краї й твоїй родині.

Тема 24: Великодні писанки

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісень «Фізкультхвилинка», «Веселкові писанки» у відповідному настрої, характері, добір із запропонованих слів співзвучних особистим емоціям; дотримання правил співу (поставка, дихання); імпровізація засобами пантоміми (міміка, жести при емоційному виконанні пісні).

СІМ: сприймання музичних творів та висловлювання враження; визначення регістру (високий, середній, низький), динаміки (гучно, тихо), тембру, темпу, надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісні з танцювальними рухами).

Музичний матеріал: СМ: «Писанка», муз. М. Бурмаки, сл. К. Перелісної; ХТД: «Фізкультхвилинка», муз. В. Дем'янчука, сл. Л. Кондрацької; «Веселкові писанки», муз. і сл. В. Качан, О. Качан.

Елементи інтеграції: м/ф «Грицеві писанки».

Основні поняття для засвоєння: музична мова: мелодія, динаміка, темп, ритм

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Актуалізація знань. Повідомлення теми уроку
Зав'язка (проблема):	Проблемне питання: Якою повинна бути Великодня музика?
Розробка:	Робота з підручником: с.100. Бесіда про Великдень
Кульмінація 1:	Слухання «Писанка», муз. М. Бурмаки, сл. К. Перелісної
Розробка:	Робота з підручником: с.100 (аналіз-інтерпретація твору) Перегляд мультфільму (фрагмент): м/ф «Грицеві писанки». Слухання казки: Андрій М'ястківський «Казочка про писанку».
Кульмінація 2:	Емоційне виконання пісні «Фізкультхвилинка», муз. В.Дем'янчука, сл. Л. Кондрацької; «Веселкові писанки», муз. і сл. В. Качан, О. Качан.
Розробка:	Робота у зошиті: завд.3,4, с. 44
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання

II. Повідомлення теми уроку.

Проблемне питання: Якою повинна бути Великодня музика?

III. Основна частина

Робота з підручником: с.100

— Яке найбільше свято наближається? (Великдень)

— Так, цього дня воскрес Ісус Христос. До цього свята готуються заздалегідь. Тиждень перед Великоднем називають Вербним. Жінки нарізали вербові гілочки й несли їх до церкви освятити. Тому що верба — символ пробудження природи. Зазвичай матері приносили додому посвячену вербу й неодмінно «били» нею дітей, промовляючи:

Не я б'ю, верба б'є,

За тиждень — Великдень.

Недалечко червоне яєчко.

Будь здоровий, як вода,

Будь багатий, як земля,

Будь плідний, як лоза.

— Перед Великоднем люди білили хати, прикрашали кімнати рушниками, прибирали. У Великодню (або Красну) суботу розфарбовували Великодні яйця.

— Як називалися Великодні яйця? (Крашанки, писанки, дряпанки, мальованки)

Слухання музичного твору

- Послухаємо пісню відомої української співачки Марії Бурмаки про це дійство.
(Слухання «Писанка», муз. М. Бурмаки, сл. К. Перелісної)
- Що дівчинка намалювала на писанці?

Робота з підручником: с.100 (аналіз-інтерпретація твору)

Ми — дослідники: розшифрувати QR-код на с. 100, переглянути.

Перегляд мультфільму (фрагмент): м/ф «Грицеві писанки»

- Якими візерунками хлопчик прикрасив писанку?
- А що б ви намалювали на своїй писанці?
- А у які кольори ви б пофарбували свої писанки? Чому?

Слухання казки: Андрій М'ястківський «Казочка про писанку»

Казочка про писанку

(фрагмент)

Залишивши гніздечко, покотилось яечко... Та котилось воно недалечко. Квочка з курчатами на подвір'ї гуляла, діток своїх забавляла.

— Мамо, он яечко по стежинці котиться, — сказало найменше курчатко. — Ану ж, яке воно на колір?

— Біле, як сніг, — сказала квочка.

— Однак скоро Великдень. То давайте пофарбуємо яечко, щоб воно було барвисте, як весна. Закотили курчатка яечко до своєї хати й ну його фарбувати.

Припустив теплий дощик, потім стала веселочка в небі. Курчатка у веселочки фарб позичали, на білому яечку весну малювали. Малювали лапками та писали пір'ячком — і покотилася писанка зеленим подвір'ячком. Курчатка її доганяли, на крилечках піднімали й дівчинці Наталочці, яка їх зеренцями годувала, водицею напувала, на свято Великдень подарували. І зацвіли вишні, черешні. Став гарний, як писанка, садочок увесь. І проказала Наталочка:

— Христос Воскрес!

— У які кольори пофарбували курчата писанку? Чому?

Фізкультхвилинка

Вокально-хорова робота

Розучування пісні «Веселкові писанки», муз. і сл. В. Качан, О. Качан. Презентація пісні вчителем під власний супровід. Налаштування учнів на перший звук мелодії. Проговорити текст у ритмі пісні, негучно, пошепки. Беззвучна артикуляція при уявному співі з опорою на зовнішнє звучання. Розучування прийомом «Луна» (учитель проспівує музичну фразу, учні повторюють). Спів у характері.

Повторення пісні «Фізкультхвилинка», муз. В. Дем'янчука, сл. Л. Кондрацької. Емоційне виконання з рухами.

Робота у зошиті: завдання 3,4, с. 44

IV. Підсумок уроку

Висловлювання учнів щодо питання: Якою повинна бути Великодня музика? Закріплення вивченого.

Домашнє завдання (за бажанням): завдання підручника с.101

Тема 25: Герої дитячих книжок

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: Створення ілюстрації до української казки (*олівці, фломастери*).

Групова робота: складання намальованих ілюстрацій до певної казки.

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (ілюстрації до казки Ш. Перро «Кіт у чоботях»).

КЧМ: презентація результатів власної творчості; взаємодія через мистецтво; виявлення бажання впроваджувати нові ідеї.

Елементи інтеграції: з навчальними предметами.

Основні поняття для засвоєння: *композиція*.

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку

Чи люблять діти читати книжки? Звичайно, адже вони такі цікаві: розповідають про пригоди, подорожі тощо. Щоб читачу легше було уявити себе у вирі подій книжки, побачити її персонажів, художник малює до неї ілюстрації.

III. Основна частина

Сьогодні нас зустрічає королева Композиція. Саме вона допомагає художнику-ілюстратору намалювати красиву ілюстрацію. Для цього насамперед йому треба продумати *композицію* малюнка — тобто відповідно до свого творчого задуму поєднати в єдине ціле всі його частини.

Аналіз-інтерпретація художнього твору

Робота з підручником (стор. 102)

Учитель пропонує учням роздивитися ілюстрації до казки Шарля Перро «Кіт у чоботях» та відповісти на запитання у підручнику.

Основна частина (продовження). **Робота з підручником** (стор. 103).

Учитель пропонує учням відчути себе у ролі художника-ілюстратора і потренуватися в композиції, тобто вибрати кращу композицію із прикладів у методичних малюнках. Вдале розміщення Кота на правому малюнку, де Кіт достатньо великого розміру, крокує у напрямку до замку. Обидві частини зображення (кіт і замок) розміщені посередині аркуша, взаємно врівноважують композицію малюнка.

На лівому малюнку Кіт дуже маленький, пройшов повз замок, от-от «вийде» з аркуша. Уся композиція зміщена вправо, тобто невірноважена. Пів-аркуша нічим не замальовано. За наявності часу можна запитати в учнів, як можна покращити ліву композицію? Там можна було б щось домалювати (гору, дерево, продовжити замок тощо), але Кота все одно треба підняти вище й розмістити ближче до замку.

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання

Нумо спробуємо і ми виготовити маленькі дитячі книжечки з ілюстраціями!

Групова робота. Для цього об'єднаємося в групи за бажанням малювати ілюстрації до однієї й тієї ж самої казки. Усі ілюстрації до однієї казки мають бути однакового розміру та розміщуватися на вертикальному або горизонтальному аркуші. Тоді їх легко можна зшити в одну маленьку книжечку-казку.

Робота у зошиті (с. 46)

Учні виконують завдання 1: домальовують героя («обличчя» Лисички) із української казки про Лисичку і Журавля.

Робота з підручником (с.103)

Учні роздивляються приклади найпростіших малюнків — зображень тварин — персонажів казок, виконаних фломастерами.

IV. Художньо-творча діяльність

Намалюй ілюстрацію до вибраного твору (*кольорові олівці, фломастери*). Намагайся створити красиву гармонійну композицію.

Учителю про перебіг виконання завдання

Учням достатньо зобразити одного персонажа казки, можна домалювати й оточення, в якому відбувається дія казки, але тільки за бажанням дитини. Головна ідея уроку — створення гармонійної композиції.

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Обмін враженнями. Набуття мистецького досвіду. Прояв бажання дітей ділитися своїми творчими ідеями в колективній діяльності. Творча співпраця, взаємодія.

Домашнє завдання: с. 103 у підручнику.

Роздивитися ілюстрації до улюбленої книжки. Подумати, чим вони тебе приваблюють.

Тема 25: Герої дитячих книжок

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісні «Веселкові писанки» у відповідному настрої, характері; дотримання правил співу (постава, дихання); імпровізація засобами пантоміми (міміка, жести при емоційному виконанні пісні).

СІМ: сприймання музичних творів та висловлювання враження; визначення регістру (високий, середній, низький), динаміки (гучно, тихо), тембру, надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісні).

Музичний матеріал: СМ: П. Чайковський, балет «Спляча красуня» (3 дія), фрагменти («Вовк і Червона шапочка», «Кіт у чоботях і біла кішечка», «Попелюшка і принц Фортюне»); ХТД: «Веселкові писанки», муз. і сл. В. Качан, О. Качан.

Елементи інтеграції: м/ф «Спляча красуня».

Основні поняття для засвоєння: балет.

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Актуалізація знань. Повідомлення теми уроку
Зав'язка (проблема):	Проблемне питання: Чи може музика розповідати казки?
Розробка:	Бесіда про балет П. Чайковського «Спляча красуня». Робота з підручником: с. 105 (балет), с.104 (вступ)
Кульмінація 1:	Слухання П. Чайковський, балет «Спляча красуня» (3 дія), фрагменти («Вовк і Червона шапочка», «Кіт у чоботях і біла кішечка», «Попелюшка і принц Фортюне»)
Розробка:	Перегляд мультфільму (фрагмент): м/ф «Спляча красуня» (фрагмент)
Кульмінація 2:	Емоційне виконання пісні «Веселкові писанки», муз. і сл. В. Качан, О. Качан
Розробка:	Робота у зошиті: завд. 3,4, с. 46 Робота з підручником: завд. с. 105
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання

II. Повідомлення теми уроку.

Проблемне питання: **Чи може музика розповідати казки?**

III. Основна частина

— Сьогодні ми разом з вами відправимося в гості до казки.

Казка — вигадка, всяк знає,

Але казка — дивина.

В ній усе не так буває

І потрібна нам вона! (фр. вірша «Казка» Надії Красоткіної

<http://krasotkina.com/%D0%B2%D1%96%D1%80%D1%88%D1%96/%D0%9A%D0%B0%D0%B7%D0%BA%D0%B0.html>)

— Гадаю, що всі знають казку «Спляча красуня» відомого французького казкаря Шарля Перро. У ній, як і у будь-якій казці, добро стикається зі злом і перемагає його. У казці розповідається про прекрасну принцесу Аврору, яка з волі злої феї Карабос заснула чарівним столітнім сном.

— Композитор Петро Чайковський написав музику до балету-казки «Спляча красуня». Згадаємо, що таке балет. Які його особливості? Який балет цього композитора вам відомий?

Робота з підручником: с. 105 (балет), с.104 (вступ)

— Давайте ми з вами поринемо в казку і перенесемося до палацу короля й королеви. Ми з вами потрапили на бал, який давали на честь пробудження принцеси та її весілля. У палаці зібралися гості. Привітати Аврору й Дезіре прийшли добрі феї і персонажі чарівних казок — Червона шапочка і Сірий вовк, Кіт і Кішечка, Попелюшка і Принц, Блакитний птах і принцеса Флоріна.

— Чи пам'ятайте ви казку про Кота в чоботях, який допоміг своєму господареві розбагатіти й одружитися з дочкою короля? Кіт став зовсім ледачим. Він живе зі своєю подругою Білою кішечкою, а вона має дуже норовливий характер. То лащиться й ніжно нявкає, то дряпається, шипить і лізе в бійку. Послухайте музику їх танцю.

Слухання музичного твору

(Слухання П. Чайковський, балет «Спляча красуня» (3 дія), фрагмент «Кіт у чоботях і біла кішечка»)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

— Якими ви уявили Кота і Кицю? Чим відрізняється музика Кота від музики Киці? Яка мелодія? (То ласкава, ніжна, то обережна, то гостра, різка). Що уявили, слухаючи цю музику? Що нагадує музика? Який характер музики? Чи змінюється характер? Як музика передає кроки кота й кішечки? Танець закінчується сваркою кота і кішечки.

Імпровізація (пластична)

— Давайте перетворимось на Кота й Кішечку і вигадасмо пластичні рухи для цих героїв. Спробуємо потанцювати так, як нам підкаже музика.

(Повторне слухання фрагменту «Кіт у чоботях і біла кішечка»)

— А тепер послухасмо танець Червоної Шапочки і Вовка. Як звучить ця музика?

(Слухання П. Чайковський, балет «Спляча красуня» (3 дія), фрагмент «Вовк і Червона шапочка»)

— Чи змогли ви відчувати, де танцювала Червона Шапочка, а де Вовк? Який характер музики Червоної Шапочки, а який Вовка?

— У музиці ми легко впізнаємо безтурботну, життєрадісну, добродушну Червону Шапочку і Вовка. Музика Червоної Шапочки весела, пустотлива, безтурботна, грайлива, а потім ми ніби чуємо страшний рев Вовка. Він не захотів образити Червону Шапочку. Його рев стає все менш страшним, він навіть лащиться до Червоної Шапочки й намагається заспокоїти її.

— Бал відвідали і Попелюшка з принцем.

(Слухання П. Чайковський, балет «Спляча красуня» (3 дія), фрагмент «Попелюшка і принц Фортюне»)

— Які рухи у балерини і танцівника? Як музика передає характери героїв? (Усі щасливі. Принцеса і принц дякували гостям за привітання. Вони раділи, що чари злої феї були зняті і що вони знайшли одне одного)

Перегляд мультфільму (фрагмент): м/ф «Спляча красуня» (фрагмент)

— Порівняйте героїв казки в балеті і мультфільмі.

Вокально-хорова робота

Повторення пісні «Веселкові писанки», муз. і сл. В. Качан, О. Качан

Робота у зошиті: завдання 3,4, с. 46

Робота з підручником: завдання с. 105

IV. Підсумок уроку.

Висловлювання учнів щодо питання: Чи може музика розповідати казки? Закріплення вивченого.

Домашнє завдання (за бажанням): переглянути м/ф «Спляча красуня», порівняти з балетом.

Тема 26: У родинному колі

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: зображення будинку, де живе родина (*кольорові або воскові олівці, крейди*).

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (Д. Мартіашвілі «Забудова», Н. Гусафссон «Полуниця», Г. Назаренко «Петриківський розпис»).

КЧМ: презентація результатів власної творчості, виявлення бажання впроваджувати нові ідеї.

Елементи інтеграції: з навчальними предметами.

Основні поняття для засвоєння: композиція (*повторення*).

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку

III. Основна частина

Аналіз-інтерпретація художнього твору

Робота з підручником (с. 106).

Учитель пропонує учням роздивитися ілюстрації із зображенням реальних і казкових будинків та відповісти на запитання.

Основна частина (продовження)

Чи можна зробити так, щоб звичайний будинок виглядав як казковий? Так. Для цього його треба красиво розмалювати. А щоб усе місто мало святковий вигляд, можна розмалювати будинки різними фарбами. Тоді родинам буде веселіше в них жити. Поміркуйте, в яких будиночках можуть жити персонажі різних казок.

Робота у зошиті (с. 48).

Учні виконують завдання 1: з'єднують лініями вікна і будиночки оригінальних форм.

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання

Родини митців країни Образотворчого мистецтва напевно мешкають у красивих будинках, які їм дуже подобаються. Але насправді щасливі вони від того, що їхні родини живуть дружно і люблять одне одного. Щоб розказати мешканцям країни Образотворчого мистецтва про себе та свою родину, спочатку намалюй будинок, у якому ти живеш.

Робота з підручником (с. 107).

Учні розглядають послідовність виконання зображень будинків: багатоповерхового (на вертикальному аркуші) і одноповерхового (на горизонтальному аркуші) кольоровими олівцями і різнокольоровою крейдою або пастеллю.

IV. Художньо-творча діяльність

Намалюй будинок, в якому живе твоя родина (*кольорові або воскові олівці, крейда*). Продумай композицію малюнка. Відповідно до задуму розмісти зображення вертикально або горизонтально.

Учителю про перебіг виконання завдання

Яким би не був будинок, починаємо з основної найпростішої форми — прямокутника. Встановлюємо пропорції (без вживання терміну), але говоримо про те, що треба порівняти висоту і ширину будинку, порахувати поверхи, порівняти за розмірами вікна й двері.

Крейдою чи пастеллю виконати зображення простіше і швидше, оскільки можна малювати не тільки кінчиком (як олівцем), але й бічною поверхнею стержня. Тобто можна відломити частинку і її бічною поверхнею відразу проводити товсті лінії, широкі смуги.

Олівцями малювати довше, зате дитина згодом швидше навчиться штрихувати. Головне тут — зафарбовувати поверхню не хаотично, а вздовж форми. Траву, дерева краще зображати узагальнено, адже основна увага приділяється будинку.

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Обмін враженнями. Набуття мистецького досвіду. Спостереження, відтворення довкілля засобами мистецтва. Математична компетентність (встановлення пропорцій будинку: співвідношення частин і частин до цілого)

Домашнє завдання: с. 107 у підручнику.

Обговорити в родинному колі, як прикрасити вашу оселю. Запропонувати для цього свої мистецькі роботи.

Тема 26: У родинному колі

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісні «Вишиванка» у відповідному настрої, характері; дотримання правил співу (поставка, дихання); імпровізація засобами пантоміми (міміка, жести при емоційному виконанні пісні).

СІМ: сприймання музичних творів та висловлювання враження; визначення регістру (високий, середній, низький), динаміки (гучно, тихо), тембру, темпу (повільно, помірно, швидко), надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісні).

Музичний матеріал: СМ: Б. Фільц «Бабусина казка», Г. Сасько «Дідусева казка»; ХТД: «Вишиванка», муз. В. Верменича, сл. М. Сингаївського.

Елементи інтеграції: Анатолій Костецький «Бабусині казки»

Основні поняття для засвоєння: музичний супровід

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Актуалізація знань. Повідомлення теми уроку
Зав'язка (проблема):	Проблемне питання: Якою може бути родинна музика?
Розробка:	Бесіда про родину. Робота з підручником: с. 108 (вступ)
Кульмінація 1:	Слухання Б. Фільц «Бабусина казка»; Г. Сасько «Дідусева казка»
Розробка:	Робота з підручником: с. 108. Бесіда про свято матері
Кульмінація 2:	Емоційне виконання пісень «Вишиванка», муз. В. Верменича, сл. М. Сингаївського
Розробка:	Робота у зошиті: завд. 3,4, с. 48.
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання

II. Повідомлення теми уроку.

Проблемне питання: **Якою може бути родинна музика?**

III. Основна частина

— Кожна людина з великою любов'ю згадує те місце, де вона народилася, де промайнуло її дитинство. Звичайно, згадує затишну батьківську оселю, казку, яку розповідала мама або батько й колискову, яку співали на ніч. Сім'я, мов сонечко, зігріває людину від її народження до кінця днів. Вона є осередком любові й тепла для дитини, дає їй уявлення про доброту, моральність, культуру поведінки. Тому в народі кажуть: «Які мама й татко, таке і дитятко».

Робота з підручником: с. 108 (вступ)

А які казки могли розповідати бабуся й дідусь! Про чарівні країни і таємничих істот, незвичайні пригоди й події!

Слухання музичного твору

«Бабусині казки» Анатолій Костецький

За голубими вітряками,
де скачуть коники баскі,
десь у траві, під лопухами,
живуть бабусині казки.

Вони стрічають ранки з птаством,
дощем напоюють садки,
а вечорами ходять пасти
по небу синьому зірки.

І гарно їм у світі жити,
у теплій тиші запашній,
бо їхній дід —
вусате жито —
для них нашіптує пісні,
а їхня мама —
біла хмара —
охороня від спеки їх,
сестрички —
квіти різнобарвні —
дарують їм
веселий сміх.

А ніч коли злітає з неба
і заглядає до вікна —
тоді казки спішать до тебе
і світяться до ранку в снах...

(Слухання Б. Фільц «Бабусина казка»)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

- Про що тобі розповіла музика?
- Яку казку розповідає бабуся онукам?
- Який настрій музичного твору?

Слухання музичного твору

(Слухання Г. Сасько «Дідусева казка»)

Робота з підручником: с. 108

У травні, коли прокидається природа, коли дзвенить у блакиті пташиний спів, теплий весняний вітер приносить нам Свято матері. Воно прийшло до нас зі Сполучених Штатів Америки. У молодій американки Анни Джарвіс раптово померла матір. Дівчина боляче переживала її смерть. Анна звернулася з листами до Президента Америки та конгресменів з пропозицією раз на рік, навесні, вшановувати матерів. У 1914 році конгрес США прийняв постанову про започаткування нового державного свята — Дня матері. В Україні вперше це свято відзначили на Галичині в 1929 році. Зараз День Матері ми відзначаємо у другу неділю травня.

Мама — всьому початок. Мама — берегиня роду людського. Незмірну любов, ласку, ніжність і тепло дарує вона своїм дітям, оберігаючи їх і дім. На це свято діти завжди готують подарунки своїм любим матусям і бабусям. Давайте і ми з вами приготуємо їм музичний дарунок.

Вокально-хорова робота

Розучування пісні «Вишиванка», муз. В. Верменича, сл. М. Сингаївського. Презентація пісні вчителем під власний супровід. Налаштування учнів на перший звук мелодії. Проговорити текст в ритмі пісні, негучно, пошепки. Беззвучна артикуляція при уявному співі з опорою на зовнішнє звучання. Розучування прийомом «Луна» (учитель проспівує музичну фразу, учні повторюють). Спів у характері.

Робота у зошиті: завд. 3,4, с. 48.

IV. Підсумок уроку

Висловлювання учнів щодо питання: **Якою може бути родинна музика?** Закріплення вивченого.

Домашнє завдання (за бажанням): завд. підручник с.109

Тема 27: Ми – українці

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: зображення козака — хороброго воїна (*матеріали на вибір*).

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (М. Приймаченко «Каравай», О. Збруцька «Світ дитинства», В. Стаднічук «На Запорізькій Січі», С. Глушук «Іван Голота», О. Пашинський «Засвіт встали козаченьки»).

КЧМ: презентація результатів власної творчості.

Елементи інтеграції: з різними навчальними предметами.

Основні поняття для засвоєння: *вишиванка, рушник.*

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку

Ми — українці. Гордістю України є мальовничі краєвиди, красиві вишиванки, рушники.

III. Основна частина

Аналіз-інтерпретація художнього твору

Робота з підручником (с. 110).

Учитель пропонує учням роздивитися картини, що розповідають про Україну, її традиції. Наведено Петриківський розпис, про який варто коротко учням сказати. Є зображення дівчат в українському національному одязі, які на вишитих рушниках несуть коровай. Є традиційний український краєвид із ставком, соняхами, хатинками, млином.

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання

Гордістю нашого народу є справжні герої, захисники нашої землі — козаки! Якими вони були?

Робота з підручником (с. 111)

Учитель пропонує учням роздивитися картини, що розповідають про козаків. Одна з них у стилі самчиківського розпису.

На методичних малюнках наведено варіанти зображення козака: з шаблею в руці; такого, що сидить; з піднятою рукою. Проте учні на власний розсуд обирають сюжет малюнку.

Робота у зошиті (с.50)

Учні виконують завдання 1, що передбачає знайомство з картиною, де зображено традиційний образ козака Мамає та бандуру.

IV. Художньо-творча діяльність

Намалюй козака — хороброго воїна (*матеріали на вибір*). Розмісти його в центрі композиції.

Учителю про перебіг виконання завдання

Зображення козака треба розмістити посередині аркуша (якщо він буде один). Якщо поруч дерево або кінь, то так, щоб зберегти рівновагу в композиції. Зображення має бути не маленьким і не дуже великим. Бажано на прикладі (на альбомному аркуші) окреслити оптимальний розмір постаті та наочно показати дітям пропорції (без вживання терміну) фігури людини.

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Обмін враженнями. Набуття мистецького досвіду, а також досвіду в обговоренні творчих робіт однокласників. Виявлення шани до народних традицій, мистецтва рідного краю.

Домашнє завдання: с. 111 у підручнику.

Пригадати казки, вірші й пісні про козаків.

Тема 27: Ми – українці

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісні «Будем козаками» у відповідному настрої, характері; дотримання правил співу (поставка, дихання); створення елементарного ритмічного супроводу до пісні; добирання тембру інструменту (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон тощо) для передачі відповідного образу.

СІМ: сприймання музичних творів та висловлювання враження, добирання із запропонованих слів співзвучних особистим емоціям; визначення регістру (високий, середній, низький), динаміки (гучно, тихо), тембру, надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісні з рухами).

Музичний матеріал: СМ: Є. Адамцевич «Запорозький марш»; ХТД: «Вишиванка», муз. В. Верменича, сл. М. Сингаївського; «Будем козаками», муз. і сл. А. Загрудного.

Елементи інтеграції: м/ф «Слово української дитини».

Основні поняття для засвоєння: *маршова музика (повторення).*

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Актуалізація знань. Повідомлення теми уроку
Зав'язка (проблема):	Проблемне питання: Яка музика може передати характер українців?
Розробка:	Бесіда про козаків. Робота з підручником: с. 112
Кульмінація 1:	Слухання Є. Адамцевич «Запорозький марш»
Розробка:	Робота з підручником: с. 112 (аналіз твору)
Кульмінація 2:	Емоційне виконання пісень «Вишиванка», муз. В. Верменича, сл. М. Сингаївського; «Будем козаками», муз. і сл. А. Загрудного
Розробка:	Робота у зошиті: завд. 3,4, с. 50
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання

II. Актуалізація знань.

Приєм «Семантична карта»: марш. Орієнтовні запитання: Де звучить? Хто написав? На яких інструментах виконують? Хто виконує? Який настрій?

II. Повідомлення теми уроку

Проблемне питання: **Яка музика може передати характер українців?**

III. Основна частина

Могутню історію нашого народу можна простежити через музику.

Робота з підручником: с. 112

Приєм «Спрямоване читання», с. 112 абзац 1. Орієнтовні запитання:

— Чим уславилась Україна на весь світ? (Піснями)

— Що оспівувалось в піснях? (Природа, працьовиті люди, захисники своєї землі)

— Хто у давнину боронив українські землі від ворогів? (Козаки)

— Яка музика піднімала бойовий дух воїнів? (Маршова)

— Так, гордістю українського народу є сміливі й мужні козаки, які не могли жити без доброї пісні, без музики. Вони вправно грали на бубнах і трубах, та особливо шанували бандуру й кобзу.

Більшу частину свого життя козаки проводили в численних походах, оскільки постійно виникала необхідність обороняти українські землі від ворогів, визволяти побратимів із полону в сусідніх державах (зокрема, у Кримському ханстві, Туреччині). Такі походи могли тривати місяцями, тому й не дивно, що під час степових і морських подорожей козаки складали чимало пісень, аби підняти свій бойовий дух.

— А яким повинен бути характер музики, яка б піднімала бойовий дух?

Слухання музичного твору

(Слухання Є. Адамцевич «Запорозький марш»)

— Який характер твору? Чи можна назвати цей твір піснею або танцем?

«Запорозький марш» вважається народним музичним твором, який відтворив бандурист Євген Адамцевич. Уперше публічно Євген Адамцевич виконав марш у 1969 р. на концерті в Київському оперному театрі імені Тараса Шевченка. Очевидці розповідали, що Є. Адамцевич виконував марш дуже виразно, енергійно, вкладаючи всю свою майстерність й емоційну образність. Після виконання твору вибухнула нечувана громовиця оплесків. Автор тричі виконав марш на вимогу публіки. Стало зрозуміло, що відбулося щось надзвичайне...

— Що виникло у вашій уяві під час прослуховування маршу? Як змінювалася динаміка?

Робота з підручником: с. 112 (аналіз твору)

Вокально-хорова робота

Повторення пісні «Вишиванка», муз. В. Верменича, сл. М.Сингаївського, емоційне виконання.

Розучування пісні «Будем козаками», муз. і сл. А. Загрудного. Презентація пісні вчителем під власний супровід. Налаштування учнів на перший звук мелодії. Проговорити текст у ритмі пісні, негучно, пошепки. Беззвучна артикуляція при уявному співі з опорою на зовнішнє звучання. Розучування прийомом «Луна» (учитель проспівує музичну фразу, учні повторюють). Спів у характері.

Робота у зошиті: завд. 3,4, с. 50

IV. Підсумок уроку

Висловлювання учнів щодо питання: **Яка музика може передати характер українців?**
Закріплення вивченого.

Домашнє завдання (за бажанням): переглянути м/ф «Слово української дитини»

Тема 28: Веселкове диво

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: зображення веселки (на вибір: олівці, крейди, фломастери, акварель, гуаш).

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (О. Збруцька «Веселка», Т. Хендерсон Сміт «Веселка і затока»).

КЧМ: презентація результатів власної творчості, обговорення результатів творчості однокласників.

Елементи інтеграції: з різними навчальними предметами.

Основні поняття для засвоєння: *веселка, послідовність кольорів веселки.*

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку

У світі є диво, яке зачаровує дітей і дорослих. Це – веселка. Вона з'являється відразу після дощу і скоро зникає.

III. Основна частина

Кольори веселки завжди розташовуються зверху вниз однаково, не змінюючи свою послідовність: червоний, оранжевий, жовтий, зелений, блакитний, синій, фіолетовий. Ці кольори плавно переходять один в інший, між ними немає чіткої межі. Тому їх легко зображати акварельними фарбами, пастеллю (крейдою).

Аналіз-інтерпретація художнього твору

Робота з підручником (с. 114).

Учитель пропонує учням роздивитися картини із зображенням веселки та відповісти на запитання.

Робота у зошиті (с.52).

Учні виконують завдання 1: вписують назви кольорів на зображенні веселки.

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання

Чи можна зберегти веселкове диво на довгий час? Звичайно. Для цього його треба намалювати! Тож намалюймо веселку і будемо милуватися нею як завгодно довго.

Робота з підручником (с. 115)

Учням запропоновано чотири можливих варіанти зображення веселки різними художніми матеріалами, а також різної складності за змістом зображеного.

IV. Художньо-творча діяльність

Намалюй веселку (на вибір: кольорові олівці, крейда, фломастери, гуаш, акварель). За бажанням домалюй сонечко, хмаринки, дощик або рослини.

Учителю про перебіг виконання завдання

Діти мають можливість проявити свою індивідуальність, своє творче «Я»: обрати художні матеріали, придумати сюжет (зміст зображуваного). Доцільно акцентувати їхню увагу на особливостях вертикальної і горизонтальної композиції із зображенням саме веселки та природи, яку вона обіймає. Бажано, щоб крім веселки, дитина намалювала ще щось, що пов'язує веселку із сонцем, дощем, хмарами тощо.

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Обмін враженнями. Набуття мистецького досвіду. Бажання ділитися своїми творчими ідеями. Спостереження, відтворення довкілля та явищ природи засобами мистецтва (набуття компетентності у галузі природничих наук).

Домашнє завдання: с. 115 у підручнику.

Розказати рідним про сім кольорів веселки.

Тема 28: Веселкове диво

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісні «Будем козаками» у відповідному настрої, характері; дотримання правил співу (поставка, дихання); імпровізація засобами пантоміми (міміка, жести при емоційному виконанні пісні).

СІМ: сприймання музичних творів та висловлювання враження; визначення регістру (високий, середній, низький), динаміки (гучно, тихо), тембру (звучання музичних інструментів — бандура, сопілка, скрипка), надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісні).

Музичний матеріал: СМ: С. Прокоф'єв «Дощ і веселка».; ХТД: гра «Музична луна», муз. і сл. М. Андрєєвої; ритмічна імпровізація; «Будем козаками», муз. і сл. А. Загрудного.

Елементи інтеграції: А. Куїнджі «Веселка».

Основні поняття для засвоєння: музична мова.

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Актуалізація знань. Повідомлення теми уроку
Зав'язка (проблема):	Проблемне питання: Чи може музика передати явища природи?
Розробка:	Робота з підручником: с.166 (вступ). Загадки про дощ і веселку. Слухання С. Прокоф'єв «Дощ і веселка». Робота з підручником: с.166 (робота з картиною)
Кульмінація 1:	Імпровізація (пластична): дощ і веселка. Імпровізація (вокальна): гра «Музична луна», муз. і сл. М. Андрєєвої. Імпровізація (інструментальна)
Розробка:	Робота у зошиті: завд. 4, с. 52
Кульмінація 2:	Емоційне виконання пісні «Будем козаками», муз. і сл. А. Загрудного
Розробка:	Робота у зошиті: завд. 3,5, с. 52
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання

II. Повідомлення теми уроку

Проблемне питання: **Чи може музика передати явища природи?**

III. Основна частина

Музика має чарівну силу. Вона може передавати натрій, почуття. А ще вона може передати враження від побаченого або почутого.

Робота з підручником: с.166 (вступ)

Слухання музичного твору

Відомий композитор Сергій Прокоф'єв передав свої враження від дуже захопливого явища. За допомогою відповідей на загадки, спробуйте відгадати від якого саме.

Коли падаю я з неба

Люди кажуть: «Так і треба.

Восени тоді вважай

Буде добрий урожай!» (Дощ)

В небо дощиком занесло

Різнобарвне перевесло. (Веселка)

Твір називається «Дощ і веселка».

(Слухання С. Прокоф'єв «Дощ і веселка»)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

— Про який дощ і веселку розповіла музика? Як іще ви б назвали цю п'єсу? Яким ви уявили собі Дощик? (Літній, добрий, під ним хочеться побігати). Поясніть, якими звуками зобразив дощик композитор? (Високі звуки, негучні, дощик веселий). А як музика розповіла про Веселку?

Робота з підручником: с.166 (робота з картиною)

— Порівняйте настрої музики і картини. Як художник зобразив дощик і веселку?

Імпровізація (пластична)

У п'єсі С. Прокоф'єва «Дощ і веселка» передано два образи, вони постійно між собою розмовляють або грають. Давайте ще раз послухаємо цей твір, а під час слухання спробуйте показати рухами рук зміну образів:

Дощик — ударами пальчика по долоньці, Веселка — рухами рук над головою.

(Повторне слухання С. Прокоф'єв «Дощ і веселка»)

Імпровізація (вокальна): гра «Музична луна», муз. і сл. М. Андрєєвої, підручник с. 117

Імпровізація (інструментальна): підручник с. 117

Робота у зошиті: завдання № 4, с. 52

Вокально-хорова робота

Повторення пісні «Будем козаками», муз. і сл. А. Загрудного.

Робота у зошиті: завдання № 3,5, с. 52.

IV. Підсумок уроку

Висловлювання учнів щодо питання: Чи може музика передати явища природи? Закріплення вивченого.

Домашнє завдання (за бажанням): поспостерігати за природними явищами й поміркувати, якою музикою ви б змогли передати свої враження від побаченого і почутого.

Тема 29: Зустрічаймо літо!

Урок образотворчого мистецтва

Завдання уроку

ХТД: зображення різнокольорового метелика (*олівці, фломастери*).

СІМ: сприймання творів та висловлювання враження (О. Лупич «І скрізь метелики щасливі», Д. Галчутт «Метелики»).

КЧМ: презентація результатів власної творчості.

Елементи інтеграції: з різними навчальними предметами.

Основні поняття для засвоєння: *особливості форми; основні і похідні, теплі і холодні кольори (повторення).*

Перебіг уроку

I. Організаційний момент (привітання, підготовка робочого місця)

II. Повідомлення теми уроку

З настанням літа ми спостерігаємо ще одне диво природи — метеликів. Крильця метелика симетрично забарвлені, до того ж часто мають дивовижно красиві й складні візерунки. Цим вони привертають увагу митців. Художники зображають метеликів такими, якими вони бувають насправді, а також фантазують і придумують неймовірні візерунки на їх крильцях.

III. Основна частина

Забарвлення метеликів найрізноманітніше. Вони бувають різнобарвні, проте трапляються метелики, у забарвленні яких переважають тільки теплі або тільки холодні кольори.

Аналіз-інтерпретація художнього твору

Робота з підручником (с.118).

Учитель пропонує учням роздивитися картини із зображенням метеликів та проаналізувати їх забарвлення.

Робота у зошиті (с. 54)

Учні виконують завдання1: позначають метеликів, забарвлених у теплі кольори.

Мотивація до виконання художньо-творчого завдання

От намалювати б собі яскравого метелика, щоб можна було милуватися ним і взимку!

Основна частина (продовження)

Робота з підручником (с. 119).

Учні пропонується розглянути методичний малюнок: послідовність зображення метелика.

IV. Художньо-творча діяльність

Намалюй яскравого метелика (*кольорові олівці, фломастери*). Зверни увагу на форму крилець.

Учителю про перебіг виконання завдання

Спочатку треба вирізати метелика з паперу: скласти аркуш навпіл, на одній стороні намітити олівцем його форму та вирізати. Потім симетрично, одночасно на лівому і правому крилі, виконувати рисунок крилець (починаючи від простих ліній із подальшим ускладненням). Малюнок треба виконувати одночасно з обох боків, відразу використовувати колір. За потреби, можна знову скласти «метелика» навпіл і ножицями уточнити форму його крилець.

V. Підсумок уроку

Закріплення вивченого. Обмін враженнями. Набуття мистецького досвіду. Спостереження, дослідженні відтворення докільля засобами мистецтва (набуття компетентності у галузі природничих наук, екологічної компетентності).

Домашнє завдання: с. 119 у підручнику.

Придумати казку про літні мандри метелика.

У вільний час підписати імена казкових героїв світу Мистецтва на першій сторінці робочого зошиту-альбому.

Тема 29: Зустрічаймо літо!

Урок музичного мистецтва

Завдання уроку

ХТД: спів пісні «Барви рідної землі» у відповідному настрої, характері; дотримання правил співу (постава, дихання).

СІМ: сприймання музичних творів та висловлювання враження, добір із запропонованих слів співзвучних особистим емоціям; визначення регістру (високий, середній, низький), динаміки (гучно, тихо), тембру, надання характеристики мелодії.

КЧМ: презентація результатів власної творчості (виконання пісні).

Музичний матеріал: СМ: В. Барвінський «Сонечко», Е. Гріг «Метелик»; ХТД: «Барви рідної землі», муз. О. Злотника, сл. О. Вратарьова.

Елементи інтеграції: А. Куїнджі «Веселка»,

Основні поняття для засвоєння: музична мова.

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Інтродукція:	Організаційний момент. Актуалізація знань. Повідомлення теми уроку
Зав'язка (проблема):	Проблемне питання: Як може звучати музика літа?
Розробка:	Робота з підручником: с. 120 (вступ)
Кульмінація 1:	Слухання В. Барвінський «Сонечко». Гра у пісню-гру «Вийди, вийди, сонечко»
Розробка:	Слухання Е. Гріг «Метелик». Аналіз-інтерпретація музичного твору. Імпровізація (пластична): «Веселі метелики». Робота з підручником: с. 120
Кульмінація 2:	Емоційне виконання пісні «Барви рідної землі», муз. О. Злотника, сл. О. Вратарьова
Розробка:	Робота у зошиті: завд. 3, 4, с. 54.
Розв'язка (рефлексія):	Пошук відповіді на проблемне питання. Підсумок уроку

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Організаційний момент. Музичне вітання

II. Повідомлення теми уроку

Проблемне питання: **Як може звучати музика літа?**

III. Основна частина

— Наближається літо. На вас чекають радісні та веселі канікули. А якою може бути музика літа?

Робота з підручником: с. 120 (вступ)

— Як радісно просинатися з сонечком! Сонечко може покликати у подорож. А ще сонечко може розповісти казку.

Слухання музичного твору

(Слухання В. Барвінський «Сонечко»)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

— Який настрій музики? Яку українську народну пісню нагадала музика? («Вийди, вийди, сонечко») Що ви уявили, коли слухали цю музику? Яким буває сонечко? Яку казку розповіла вам музика? Пригадайте, у яких піснях оспівується сонечко. На якому музичному інструменті можна зіграти сонячну музику?

Гра у пісню-гру «Вийди, вийди, сонечко»

Сонечко пригріває, природа прокидається, з'являються метелики. Вони такі гарні та різнокольорові. А якими звуками ви б озвучили ніжний танок метеликів? У якому темпі звучала б ця музика?

Слухання музичного твору

(Слухання Е. Гріг «Метелик»)

Аналіз-інтерпретація музичного твору

— Який настрій викликає ця музика? Чи можна назвати цю п'єсу «Баба-Яга» або «Ведмідь»? У якому темпі рухаються метелики? Що можна уявити, слухаючи цю музику?

Імпровізація (пластична)

— Перетворимося на метеликів і закружляємо у танці.

Робота з підручником: с. 120

Вокально-хорова робота

Розучування пісні «Барви рідної землі», муз. О. Злотника, сл. О. Вратарьова. Презентація пісні вчителем під власний супровід. Налаштування учнів на перший звук мелодії. Проговорити текст у ритмі пісні, негучно, пошепки. Беззвучна артикуляція при уявному співі з опорою на зовнішнє звучання. Розучування прийомом «Луна» (учитель проспівує музичну фразу, учні повторюють). Спів у характері.

Робота у зошиті: завдання № 3, 4, с. 54.

IV. Підсумок уроку

Висловлювання учнів щодо питання: Як може звучати музика літа? Закріплення вивченого.

**Орієнтовне календарне планування уроків мистецтва у 1 класі
до підручника «Мистецтво» (2 год на тиждень)**

№ ур	Дата	Зміст уроків з образотворчого мистецтва	Дата	Зміст уроків з музичного мистецтва
1 семестр				
Тема 1. Здрастуй, школо!				
1 2		Мистецтво, образотворче мистецтво митець, лінія. СМ: М. Вітт «Друзі», скульптура у парку м. Харків. ХТД: Зображення чарівної мистецької стежинки (<i>акварель, фломастери, олівці</i>).		Музика; музичні звуки; пісня. СМ: В. А. Моцарт. «Маленька нічна серенада» (1 ч.); муз. І. Кириліної, сл. П. Воронька «Засмутилось кошеня». ХТД: «Перший дзвоник», сл. і муз. Н. Май – розучування; інструментальне музикування (трикутник).
Тема 2. Ми — учні чарівниці Гармонії				
3 4		Форма предмета (прямокутник, трикутник, круг), прості форми. СМ: фотографії шкіл. ХТД: Зображення школи чарівниці Гармонії (<i>кольоровий папір, аплікація</i>).		Мелодія. СМ: В. Подвала «Музичні загадки». ХТД: «Перший дзвоник», сл. і муз. Н. Май – виконання з рухами; вокальна імпровізація.
Тема 3. Мої друзі – іграшки				
5 6		Емоційне сприймання картин. Прості форми (повторення). СМ: І. Шері «Безмежна уява», М. і І. Гармаш «Обійми з Мінні». ХТД: Зображення улюбленої іграшки-друга (<i>гуаш</i>).		Композитор, виконавець. Будова пісні. Марш. СМ: П. Чайковський «Хвороба ляльки», «Нова лялька», «Марш дерев'яних солдатиків» з «Дитячого альбому». ХТД: «Мушка лапки рахувала», муз. А. Олейнікової, сл. Т. Єфімова (укр. текст Л. Ратич) — розучування, виконання з рухами.
Тема 4. Милуємося довкіллям				
7 8		Довкілля, декор, орнамент. СМ: І. Брошкевич «Глечик», вишитий рушник (фрагмент). ХТД ГР: Прикрашання куточка шкільного подвір'я орнаментом <i>із природних матеріалів</i> .		Високі й низькі звуки. СМ: Е. Гріг «Пташка», Д. Шостакович «Ведмідь». ХТД: «Мушка лапки рахувала», муз. А. Олейнікової, сл. Т. Єфімова (укр. текст Л. Ратич) — виконання з рухами; імпровізація на ДМІ.
Тема 5. Щедра осінь				
9 10		Скульптура, прості об'ємні форми. СМ: Р. Клірфілд «Вівтар дня подяки III», твори скульптури. ХТД: Ліплення овочів і фруктів — дарів осені (<i>пластлін</i>). ГР: Викладення виліплених овочів і фруктів на картонній тарілці.		Гучні й тихі звуки (форте, піано). СМ: М. Парцхаладзе «Осінній дощик», В. Косенко «Пасторальна» ХТД: у. н. п. «Ходить гарбуз по городу» — інсценізація, виконання з рухами; музично-дидактична гра «Луна» (форте – піано).
Тема 6. Наша Батьківщина – рідна Україна				

11		Основні та похідні кольори, палітра. СМ: Й. Бокшай «Осінь золота».		Ритм; танець; українські народні танці («Козачок», «Гопак»)
12		ХТД: Зображення осіннього краєвиду за допомогою тільки жовтої, червоної і синьої фарби (<i>акварель; гуаш і кольоровий папір</i>).		СМ: у.н.т. «Козачок», «Гопак» ХТД: «Ой заграйте, дударики» муз. А. Філіпенка, сл. В. Панченка — розучування.
Тема 7. Мистецькі професії				
13		Художник, скульптор. СМ: Б. Мазур «Кіт Пантелеймон», В. Єрко, ілюстрація, К. Ларссон «Автопортрет за мольбертом».		Музикант, виконавець. Українські народні музичні інструменти (бандура, сопілка, скрипка); інструментальний супровід.
14		ХТД: Створення зображення шляхом домальовування лінії, цифри, літери (<i>олівці, фломастери</i>).		СМ: Награвання українських мелодій на бандурі, сопілці, скрипці тощо (на вибір учителя). ХТД: «Ой заграйте, дударики» муз. А. Філіпенка, сл. В. Панченка — виконання з рухами.
Тема 8. Мої захоплення				
15		Художник, скульптор (повторення). СМ: К. Зеллер «Риба-клоун», скульптура-рельєф «Риба».		Довгі й короткі звуки. Знайомство з нотним записом; графічне зображення тривалості звуків.
16		ХТД: Зображення рибки з <i>пластиліну</i> на картоні. ГР: Створення колективної композиції-акваріума. Презентація спільної роботи.		СМ: К. Сен-Санс «Акваріум», «Лебідь». ХТД: «Кицю, кицю, де була?», муз. І. Островерхого, сл. М. Пономаренка; проплескування ритму.
Тема 9. Завітаємо до театру				
17		Театр, сцена, декорації, костюми. СМ: Фото фрагменту зі спектаклю «Коза-Дереза» на сцені театру.		Опера; соліст, хор. СМ: М. Лисенко. Пісня Кози, пісня Вовчика з опери «Коза-Дереза».
18		ХТД: Створення маски для одного з персонажів української народної казки «Коза-Дереза» (<i>матеріали на вибір</i>).		ХТД: М. Лисенко Теми з опери «Коза-Дереза»: пісня Кози, пісня Вовчика — розучування.
Тема 10. Ми — актори, ми — костюмери				
19		Художник, театральний костюм (повторення).		Опера (повторення); актор.
20		СМ: Фото персонажів вистав у театральних костюмах. ХТД: Зображення орнаменту для сорочки-вишиванки персонажа казки «Коза-Дереза» (<i>олівці, фломастери</i>).		СМ: М. Лисенко. Пісня Лисичка, пісня Рака з опери «Коза-Дереза». ХТД: М. Лисенко Теми з опери «Коза-Дереза»: пісня Лисичка, пісня Рака — розучування; пісня Кози, пісня Вовчика — виконання в ролях.
Тема 11. «Лускунчик» на театральній сцені				
21		Художник у театрі, декорації (повторення).		Балет, балерина, танцівник.
22		СМ: Фото сцени з вистави «Лускунчик», Д. Хіггінс Ескіз декорації до «Лускунчика». ХТД: Зображення новорічної іграшки для декорації до вистави «Лускунчик» (<i>акварель</i>).		СМ: П. Чайковський. «Лускунчик» (фрагменти з балету). ХТД: «Святий Миколай», муз. і сл. Н. Гороховської. Імпровізація танцювальних рухів під музику балету П. Чайковського.

Тема 12. Зима-чарівниця			
23		Холодні кольори. СМ: М. Глушенко «Зима», Ю. Писар «Зимова ідилія», О. Вакуленко «Казкова зима».	Темп. П'еса. СМ: Я. Степовий «Сніжинки».
24		ХТД: Зображення засніженого міста або села (<i>кольоровий папір або картон; гуаш</i>).	ХТД: «Пісня про Новий рік», муз. і сл. Н. Май — розучування; пластична імпровізація.
Тема 13. Зустрічаємо Новий рік			
25		Свято Нового року. Форма, декор (повторення). СМ: Ілюстрації до казок: Д. Дейлі «Лускунчик», Е. Булатов, О. Васильєв «Попелюшка».	Темп. СМ: Український народний танець «Метелиця»; К. Дебюссі «Сніг танцює».
26		ХТД: Зображення казкового годинника (<i>матеріали на вибір</i>).	ХТД: «Пісня про Новий рік», муз. і сл. Н. Май (виконання). Українська народна пісня-гра «Іде, іде дід» (виконання з рухами).
Тема 14. Зимові свята			
27		Витинанка. Розміщення зображення на аркуші. СМ: М. Янко «Дерево життя», зразки витинанок.	Колядки, щедрівки. СМ: у.н.п. «Коляд, коляд, колядниця», «Щедрик» в обробці М. Леонтовича.
28		ХТД: Зображення зимового лісу за допомогою витинанки (<i>кольоровий папір, картон</i>).	ХТД: Українська щедрівка «Щедрівочка щедрувала» — розучування; вокальна імпровізація (пісня-побажання до новорічних свят).
Перевір себе			
29		Узагальнення. Відповіді на запитання і завдання.	Узагальнення. Відповіді на запитання і завдання.
30		Підготовка до різдвяно-новорічних свят	Урок-концерт: музичні твори на вибір учителя та учнів.
2 семестр			
Тема 15. Мандруємо Європою			
31		Форми транспорту. СМ: Ю. Шевчук «Прага. Вулиця Капрова», В. Микитенко «Фленсбург. Німеччина», порцелянова фігурка «Карета Попелюшки».	Ритм. знайомство з нотним записом (нотний стан, скрипковий ключ). СМ: П. Чайковський. «Старовинна французька пісня», «Німецька пісенька», «Неаполітанська пісенька» з «Дитячого альбому».
32		ХТД: Зображення транспорту на вибір: карети, автомобіля або літака (<i>воскові олівці, фломастери</i>).	ХТД: «Букварик», муз. А. Олсейнікової, сл. Л. Ратич — розучування; виконання ритму за записом.
Тема 16. Танцювальні захоплення європейців			
33		Танець, пози і рухи танцівників. СМ: Ф. Харді «Танок голландських дітей»; П. Шассель «Фанданго»; «Тарантела».	Танець, менует, тарантела СМ: Ф. Рамо «Менует» (клавесин), Л. Бетховен «Німецький танець», Дж. Россіні «Тарантела».
34		ХТД: Зображення дітей, які весело танцюють (<i>олівці, фломастери</i>).	ХТД: виконання на ДМІ супроводу до німецького танцю; ритмічна імпровізація. «Букварик», муз. А. Олсейнікової, сл. Л. Ратич — виконання з рухами.
Тема 17. Професії в кіномистецтві			
35		Художник-мультиплікатор.	Оркестр, диригент.

36	СМ: Зображення героїв мультфільму «Чіп і Дейл». ХТД: Створення образу персонажа для мультфільму та його зображення (<i>пластилін або олівці, фломастери</i>).	М/ф «Фантазія» (фрагменти). СМ: Поль Дюка «Учень чарівника». ХТД: Гра «Диригент», фрагменти мелодій з мультфільмів (на вибір вчителя) — розучування
Тема 18. Мистецтво і техніка		
37 38	Художник-дизайнер. СМ: Фото комп'ютера, мобільного телефона тощо; зображення смайликів. ХТД: Створення образу українського смайлика, зображення його з передачею емоцій (<i>олівці, фломастери; кольоровий папір</i>).	Електронна музика, синтезатор, рингтон. Ноти в межах 1 октави. СМ: Й. С. Бах. «Жарт» (соло флейти, рингтон). ХТД: «Робот», муз. М. Ведмедері, сл. Л. Куліша-Зінькова — розучування.
Тема 19. Світ рослин у мистецтві		
39 40	Декоративне зображення. СМ: М. Приймаченко «Квіти», А. Коттерілл «Рожеві тюльпани». ХТД: Створення декоративної квітки (<i>кольоровий папір</i>). ГР: Створення колективної декоративної композиції «Квіткова галявина».	Музична фраза. Ноти в межах 1 октави. СМ: А. Вівальді «Весна» ХТД: «Робот», муз. М. Ведмедері, сл. Л.Куліша-Зінькова — виконання; у.н.п.-гра «Мак» — розучування, виконання
Тема 20. Світ тварин у мистецтві		
41 42	Народні майстри. Українські народні іграшки, свистунці. СМ: Фото українських народних іграшок. ХТД: Ліплення одного з персонажів української народної казки «Лисичка, Котик і Півник» (<i>пластилін</i>).	Ноти в межах 1 октави. СМ: К. Стеценко. Опера «Лисичка, Котик і Півник» (фрагменти I дії): Пісня Котика «Ти мій брате півнику»; Пісня Лисички «Півнику-братику, ясний соколику»; Пісня Півника «Котику-братику, несе мене Лиска». М/ф «Лисичка, Котик і Півник». ХТД: «Зайчик і лисичка», муз. Я. Степового, слова народні — розучування, виконання у ролях.
Тема 21. Краса весни		
43 44	Відтінки кольору. Монотипія. Розміщення зображення на горизонтальному або вертикальному аркуші. СМ: М. Глущенко «Латаття». ХТД: Виконання весняної монотипії з відтінків зеленого кольору (<i>гуаш</i>).	Вальс, веснянки, пісні-заклички СМ: Й. Штраус. Вальс «Весняні голоси»; у.н.п. «Вийди, вийди, сонечко». ХТД: вокальна імпровізація (пісні-заклички); «Повертайся, ластівко», муз. В. Верменича, сл. М. Сингаївського — розучування.
Тема 22. Мистецтво і здоров'я		
45 46	Теплі кольори. СМ: Натюрморти з фруктами: О. Коцура, М. Дж. Ленг, К. Вернер. ХТД: Зображення фруктів і овочів теплих кольорів (<i>акварель</i>).	Пісні-ігри, хоровод. Ноти в межах 1 октави. СМ: М. Скорик. Народний танець. ХТД: «Повертайся, ластівко», муз. В.Верменича, сл. М.Сингаївського — виконання; пісня-гра «Труби, Грицю, в рукавицю» — розучування, гра.

		Тема 23. Мистецтво і спорт	
47		Форма і декор. СМ: Х. Л. Келер «Дівчата», А. Морган «Лижники».	Музична мова: динаміка, темп, ритм. СМ: В. Сильвестров «Марш».
48		ХТД: Зображення медалі переможця спортивного змагання (акварель, олівці, фломастери).	ХТД: «Фізкультхвилинка», муз. В. Дем'янчука, сл. Л. Кондрацької — розучування; гра на ДМІ.
		Тема 24. Великодні писанки	
49		Великдень, писанка, візерунки, знаки.	Музична мова: мелодія, динаміка, темп, ритм СМ: «Писанка», муз. М.Бурмаки, сл. К.Перелісної.
50		СМ: Фото писанок, зображення знаків. ХТД: Зображення писанки із прадавніми візерунками, знаками (тонований папір, олівці, фломастери).	ХТД: «Фізкультхвилинка» муз. В. Дем'янчука, сл. Л. Кондрацької — виконання; «Веселкові писанки», муз. і сл. В. Качан, О. Качан — розучування.
		Тема 25. Герої дитячих книжок	
51		Композиція. СМ: Ілюстрації до казки Ш.Перро «Кіт у чоботях».	Балет. СМ: П. Чайковський, балет «Спляча красуня» (3 дія), фрагменти («Вовк і Червона шапочка»; «Кіт у чоботях і біла кішечка»; «Попелюшка і принц Фортюне»).
52		ХТД: Створення ілюстрації до української казки (олівці, фломастери). ГР: Складання намальованих ілюстрацій до певної казки в одну книжку.	ХТД: «Веселкові писанки», муз. і сл. В. Качан, О. Качан — виконання.
		Тема 26. У родинному колі	
53		Розміщення зображення вертикально чи горизонтально відповідно до задуму.	Музичний супровід. СМ: Б. Фільц «Бабусина казка», Г. Сасько «Дідусева казка»
54		СМ: Д.Мартіашвілі «Забудова», Н.Гусафссон «Полуниця», Г.Назаренко «Петриківський розпис». ХТД: Зображення будинку, де живе родина (кольорові або воскові олівці, крейди).	ХТД: «Вишиванка», муз. В. Верменича, сл. М. Сингаївського — розучування; вокальна імпровізація.
		Тема 27. Ми – українці	
55		Вишиванка, рушник. СМ: М.Приймаченко «Каравай», О.Збруцька «Світ дитинства», В.Стаднічук «На Запорізькій Січі», С.Глушук «Іван Голота», О.Пашинський «Засвіт встали козаченьки».	Маршова музика (повторення). СМ: Є. Адамцевич «Запорізький марш»
56		ХТД: Зображення козака – хороброго воїна (матеріали на вибір).	ХТД: інструментальне імпровізування; «Вишиванка», муз. В. Верменича, сл. М.Сингаївського — виконання; «Будем козаками», муз. і сл. А. Загрудного — розучування; ритмічна імпровізація
		Тема 28. Веселкове диво	
57		Послідовність кольорів веселки. СМ: О.Збруцька «Веселка», Н.Хелі	Музична мова. СМ: А. Куїнджі «Веселка», С. Прокоф'єв

58	Хатчинсон «Ферма», Т.Хендерсон Сміт «Веселка і затока». ХТД: Зображення веселки <i>(на вибір: олівці, крейди, фломастери, акварель, гуаш)</i> .	«Дощ і веселка». ХТД: гра «Музична луна», муз. і сл. М. Андрєєвої; ритмічна імпровізація; «Будем козаками», муз. і сл. А. Загрудного – виконання
Тема 29. Зустрічаймо літо!		
59	Особливості форми метелика. Основні і похідні, теплі і холодні кольори (повторення).	Ноти в межах 1 октави (узагальнення). СМ: В. Барвінський «Сонечко», Е. Гріг «Метелик».
60	СМ: О.Лулич «І скрізь метелики щасливі», Д. Галчутт «Метелики». ХТД: Зображення різнокольорового метелика (олівці, фломастери).	ХТД: «Барви рідної землі», муз. О.Злотника, сл. О.Вратарьова — розучування; пластична імпровізація (танок «Веселі метелики»)
Тема 30. Свято мистецтва		
61	Підготовка малюнків для шкільної виставки.	Підсумковий урок.
62	СМ: Послідовність оформлення малюнка в рамку. ХТД: Виготовлення рамок для кращих малюнків.	СМ: слухання музичних творів (на вибір учителя та за бажанням учнів). ХТД: створення програми уроку-концерту.
Перевір себе		
63	Узагальнення. Відповіді на запитання і завдання.	Узагальнення. Відповіді на запитання і завдання.
64	Підготовка виставки дитячих малюнків.	Урок-концерт: музичні твори на вибір учителя та учнів.

Список використаної літератури:

1. Еманова Зоя. Дитяче виконавство на уроках музичного мистецтва: планування та оцінювання. Мистецтво та освіта №1 (71). 2014. С.12-18.
2. Солтис-Смирнова М. П. Сопілочка. Режим доступу: <http://talesworld.org.ua/node/369>
3. Чеснокова Л.В., Золотарьова О.І. Заняття з логоритміки для дітей із вадами мовлення. Х.: Вид. група «Основа», 2017. 160 с.
4. Аристова Л., Резниченко А. Подорож планетою музики. Дидактична казка на уроках музичного мистецтва. Учитель початкової школи, №5, 2016. С.24 – 26.
5. Верховинець В. Весняночка. Ігри з піснями для дітей дошкільного віку та молодших школярів. Київ: «Музична Україна», 1979. 340 с.
6. Грицюк Н., Зінкевич О., Майбурова К., Шурова Н. Слухання музики в 1-3 класах. Методичний посібник. Київ: «Музична Україна», 1980. 52 с.
7. Кроуфорд А., Саул В., Метьюз С., Макінстер Д. Технології розвитку критичного мислення учнів. / Наук. ред., передм. О. І. Пометун. К.: Вид-во «Плеяди», 2006. 220 с.
8. Мистецтво: підруч. Інтегрованого курсу для 1 кл. закладів загальної середньої освіти / О.В. Калініченко, Л.С. Аристова. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2018. – 128 с.
9. Методика навчання мистецтва у початковій школі: Посібник для вчителів / Л.М. Масол, О.В. Гайдамака, Е.В. Белкіна, О.В. Калініченко, І.В. Руденко. – Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. – 256 с.
10. Глинская И.П. Изобразительное искусство: Методика обучения в 1-3 кл. / И.П. Глинская. – К.: «Радянська школа», 1978. – 111 с., ил.
11. Рожкова Е.Е.. Изобразительное искусство в начальной школе: Из опыта работы учителя / Е.Е. Рожкова. – М.: Просвещение, 1980. – 96 с., ил., 4л.цв. илл.
12. Косминская В.Б., Халезова Н.Б. Основы изобразительного искусства и методика руководства изобразительной деятельностью детей: Лаб. Практикум. Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов. по спец. № 2110 «Педагогика и психология (дошкол.)». – М.: Просвещение, 1981. – 144 с.
13. Изобразительное искусство в школе: Сб. материалов и документов / Сост. Г.Г. Виноградова. – М.: Просвещение, 1990. – 175 с. (Б-ка учителя изобразит. искусства).
14. Сокольникова Н.М. Изобразительное искусство для детей. Волшебный мир красок. Книга для семейного чтения и творческого досуга / Н.М. Сокольникова. – М.: Астрель, 2006. – 144 с.